

แนวโน้มการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ ของสหประชาชาติ
(Sustainable Development Goals-SDGs)

เอกสารประกอบการประเมินผลงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรง
ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ

ของ
นางเบญจวรรณ ศิริโพธิ์

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บทคัดย่อ

การศึกษาแนวโน้มนายขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรประเทศไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals-SDGs) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals- SDGs) ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals-SDGs) และสถานการณ์ขับเคลื่อนของประเทศไทย ในเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง กับการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตร เพื่อจัดทำข้อเสนอในการพัฒนาให้เกิดความพร้อมในการขับเคลื่อนการ พัฒนาการเกษตรประเทศไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals-SDGs) ดำเนินการศึกษาโดยใช้การศึกษาเอกสาร (documentary study) โดยวิธีการ วิเคราะห์เชิงคุณภาพ การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) กลั่นกรอง เชื่อมโยงข้อมูลเป้าหมายการพัฒนาที่ ยั่งยืน และข้อมูลสถานะ บทบาทการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานขับเคลื่อน ศึกษาจากเอกสารรายงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อเสนอนโยบายการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรให้บรรลุเป้าหมาย

ผลการศึกษาพบว่า ทิศทางการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทยในระยะต่อไปใน ความสัมพันธ์กับข้อมูลสถานการณ์ตัวชี้วัดที่วิกฤต พบว่า เป้าหมายระดับท้าทายที่สำคัญ ได้แก่ เป้าหมายที่ 2 การ จัดความทิวทoy เป้าหมายที่ 6 น้ำสะอาดและสุขาภิบาล เป้าหมายที่ 7 พลังงานสะอาด เป้าหมายที่ 12 การผลิต และการบริโภคที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 15 ระบบนิเวศบนผืนดิน และเป้าหมายระดับท้าทายที่สูง ได้แก่ เป้าหมายที่ 13 การดำเนินการเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป้าหมายที่ 14 การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและ ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเป้าหมายที่ 1 ลดความยากจนนั้นประเทศไทยอยู่ใน เกณฑ์ที่บรรลุเป้าหมายแล้ว ส่วนเป้าหมายอื่นที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากมีความพร้อมไม่ครบถ้วนด้าน พ布ว่า ส่วนใหญ่จะต้องปรับปรุงเพิ่มเติมจะเป็น ด้านกฎหมายที่จะมาบังคับใช้ให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อเอื้อ ต่อการดำเนินงานขับเคลื่อน การปรับแผนงาน โครงการที่สนับสนุนให้เป็นแผนงานขับเคลื่อนในลักษณะบูรณาการ จากทุกภาคส่วน ศึกษาเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจบางส่วนเกี่ยวกับนิยามความหมายของเป้าประสงค์ ตัวชี้วัดภายใต้ เป้าหมายนั้น ๆ ที่ไม่ครบถ้วนและตัวแปรไม่สอดคล้องกับข้อมูลประเทศไทย รวมทั้งการเพิ่มองค์ความรู้ในเทคนิค วิธีการจัดเก็บข้อมูลสถิติของตัวชี้วัดอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนวโน้มนายขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรประเทศไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เพื่อใช้ในการพัฒนาให้เกิดความพร้อมในภาพรวมของการขับเคลื่อนฯ ที่จะทำให้บรรลุตามเป้าหมายของ SDGs ได้แก่ (1) การจัดทำแผนงานขับเคลื่อนในลักษณะบูรณาการจากทุกภาคส่วน (2) การจัดการกับความท้าทาย ด้านความพร้อมในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านข้อมูล ด้านองค์ความรู้ ด้านกลไกและแนวทางดำเนินงาน และด้าน กฎหมาย ในภาพรวมเพื่อการพัฒนาของการขับเคลื่อนฯ ในประเด็น (2.1) บทบาทหน่วยงานกลางทางวิชาการ ที่เกี่ยวข้องการพัฒนาการเกษตรของแต่ละเป้าหมาย ต้องเชื่อมโยงข้อมูลในการดำเนินงานขับเคลื่อนไปทั้งในข้อมูล ภาพรวมทุกระดับ (2.2) ความมีการรณรงค์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าใจ ปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงาน

ให้พร้อมต่อการขับเคลื่อนงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้น นำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องการพัฒนาการเกษตรมาเป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติราชการประจำปี เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณ (2.3) ควรมีการกำหนดโครงสร้างของข้อมูลสถิติที่ใช้ใน SDGs ที่เกี่ยวข้องการพัฒนาการเกษตรทั้งหมดแบบบูรณาการร่วมกัน และพัฒนา metadata ของประเทศไทย มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ ให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลผ่านเครือข่ายกลางนี้ได้ (2.4) ควรมีการศึกษารายละเอียดการกำหนดคำจำกัดความ ความหมายของศัพท์ทางเทคนิค นิยามต่าง ๆ ให้สอดคล้องกันในระหว่างประเด็นทางกฎหมาย เพื่อให้องค์ความรู้ที่ใช้ในการกำหนดขอบเขตการดำเนินงาน เป็นไปในทิศทาง (2.5) เร่งการพัฒนาให้เกิดกลไกในการการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานในระดับต่าง ๆ ทุกภาคส่วน ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน สังคม และภาควิชาการ โดยจำเป็นต้องศึกษาถึงแนวทางหรือกลไกในระดับโลก เพื่อนำมาพัฒนาแนวทางกลไกของประเทศไทยเพิ่มเติม (2.6) ควรใช้โอกาสในการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานระหว่างประเทศอื่น ๆ เพื่อติดตามจำนวนตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้นซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการบรรลุเป้าหมายที่สัมพันธ์กัน

อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมใน 5 ประเด็นได้แก่ 1) ในระดับประเทศ การทบทวนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ในช่วงระยะเวลา 5 ปี ในระยะต่อไป ควรมีการปรับปรุงตัวชี้วัดของแผนแม่บทฯ ให้มีความสอดคล้องหรือตรงกับตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้หน่วยงานจะสามารถถ่ายระดับตัวชี้วัดลงมาแผนระดับ 3 ได้แก่ แผนปฏิบัติราชการของหน่วยงาน หรือแผนพัฒนาด้านต่าง ๆ มีการขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน และนำไปสู่การสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ชัดเจนมากขึ้น และควรมีหน่วยงานทางวิชาการระดับประเทศ ทำหน้าที่เป็น หน่วยจัดการข้อมูลขั้นสุดท้าย (Data Clearing House) 2) รัฐบาลควรจะต้องมีกลไกหรือกลไกที่ใช้ในการตัดสินเรื่องค่าเป้าหมายของตัวชี้วัดแต่ละตัว ให้สอดคล้องกับ SDGs ที่นำไปสู่การบังคับใช้ให้หน่วยงานของภาครัฐนำไปปฏิบัติต่อไปได้ ไม่ควรให้หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้กำหนดแต่ฝ่ายเดียว 3) ควรขยายผลศึกษาเชิงลึกต่อในประเด็นผลที่เกิดขึ้นในเชิงลบด้วย เพื่อประกอบในการพิจารณาที่จะทำให้เห็นข้อจำกัดของมาตรการที่ใช้ โดยโครงการของรัฐที่ทำแล้วกับประเมินผลแล้วจะต่างกัน 4) ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาวิจัยเพื่อให้เข้าใจสภาพปัญหาและสาเหตุให้ชัดเจนมากขึ้น พร้อมทั้งลงทุนในปัจจัยที่สำคัญต่อการบรรลุเป้าประสงค์/ตัวชี้วัดเหล่านี้ รวมถึงพิจารณาแก้ไขกฎหมายหรือปรับโครงสร้างองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การบรรลุเป้าประสงค์/ตัวชี้วัด มีประสิทธิภาพมากขึ้น และ 5) ควรมุ่งดำเนินการเพื่อให้สถานะในภาระรวมของเป้าประสงค์นั้น ๆ พัฒนาไปในระดับที่ดีขึ้น ยั่งยืนขึ้น มุ่งที่กลุ่มเป้าหมาย/ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยหรือพื้นที่เป้าหมายที่มีผลกระทบสูงก่อน กล่าวได้ว่าในภาคเกษตรนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต้องขับเคลื่อนฯโดยมุ่งเน้นที่เกษตรกรเป็นลำดับความสำคัญแรกก่อน

คำนำ

การศึกษาแนวโน้มรายขั้บเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรประเทศไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals-SDGs) จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาวิเคราะห์ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals-SDGs) และสถานการณ์ขั้บเคลื่อนของประเทศไทย ในเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง กับการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตร เพื่อจัดทำข้อเสนอในการพัฒนาให้เกิดความพร้อมในการขับเคลื่อนการ พัฒนาการเกษตรประเทศไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals-SDGs)

ในการศึกษารังนี้ เป็นการศึกษาครอบคลุมในทุกเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรที่สะท้อนมาตรการที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ซึ่งหวังว่าจะเป็นข้อมูลที่ผู้สนใจสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ในการทำงานในทางปฏิบัติต่อไป

ผู้ศึกษาขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ เจ้าหน้าที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวง การต่างประเทศ และเพื่อนร่วมงานสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ที่ให้คำปรึกษาแนะนำ สนับสนุนข้อมูลไว้ ณ โอกาสนี้

เบญจวรรณ ศิริโพธิ์
สิงหาคม 2563

สารบัญ	
เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญในการศึกษา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	2
1.4 วิธีการศึกษา.....	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร แนวคิด และทฤษฎี	
2.1 การตรวจเอกสาร.....	5
2.2 แนวคิดและทฤษฎี.....	6
บทที่ 3 ข้อมูลสถานการณ์ขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (SDGs)	
3.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs)	18
3.2 กลไกสนับสนุนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย.....	23
3.3 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทย.....	24
3.4 สถานการณ์ขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องการพัฒนาการเกษตร	27
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
4.1 การศึกษาวิเคราะห์เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals – SDGs) ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals-SDGs) และสถานการณ์ขับเคลื่อนของประเทศไทย ในเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับ การขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตร.....	60
4.2 การวิเคราะห์ความพร้อมของประเทศไทยในการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตร ประเทศไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน SDG.....	67
4.3 ข้อเสนอแนวทางนโยบายขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรประเทศไทยเพื่อบรรลุเป้าหมาย การพัฒนา ที่ยั่งยืน (SDGs).....	77

บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุป.....	85
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	89
บรรณานุกรม.....	91

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แสดงการแบ่งเป้าหมาย SDGs ออกเป็นด้านต่าง ๆ	22
4.1 ลำดับความสำคัญ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อน การพัฒนาการเกษตรจาก SDG Index and Dashboards Report ของประเทศไทยในช่วง ปี 2560-2562.....	63
4.2 ความเชื่อมโยงและสอดคล้องของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อน การพัฒนาการเกษตร กับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและเป้าหมายแผนแม่บทฯ.....	65
4.3 การวิเคราะห์ TOWS Matrix.....	79

บทที่ 1

1.1 ความสำคัญในการศึกษา

จากภาพอนาคต องค์การสหประชาชาติ ได้จัดทำวาระการพัฒนาภายหลังปี ค.ศ. 2015 (post-2015 development agenda) เป็นเอกสารวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (The 2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งได้มีการรับรองจากผู้นำชาติสมาชิก จำนวน 193 ประเทศ ในคราวการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญ ครั้งที่ 70 (The 70 th session of the United Nations General Assembly) ณ สำนักงานใหญ่ สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ประเทศไทย เริ่มวันที่ 25 กันยายน 2558 ซึ่งนับว่าเป็นแผนแม่บทของโลกสำหรับการดำเนินงานที่จะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งขัดความยากจนในทุกมิติและทุกรูปแบบ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) เป็นกรอบกำหนดทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกในอีก 15 ปี ข้างหน้า (พ.ศ. 2559-2573) โดยครอบคลุม 3 เสาหลัก การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงความเชื่อมโยงระหว่างมิติต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย 169 เป้าประสงค์ ประเทศไทยในฐานะสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ได้รับหลักการของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทประเทศไทย และมีการมอบหมายให้มีหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้ง 17 เป้าหมาย ซึ่งทุกหน่วยงานจึงต้องกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยให้ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและบูรณาการ และเป็นไปตามข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการให้ความสำคัญในการศึกษาวิเคราะห์เพื่อจัดทำนโยบายขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรไทย อย่างสอดคล้องกับบริบทเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) โดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาลปัจจุบันด้านการพัฒนาภาคการเกษตรประกอบด้วยประเด็นนโยบายที่สำคัญสะท้อนถึงการสร้างความเข้มแข็งภาคเกษตรเพื่อให้ประเทศไทยมีการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร และกลไกของเกษตรกร เพื่อการผลิตอาหารอย่างมั่นคง ปลอดภัย มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้และการศึกษาวิเคราะห์เชิงเอกสารเพื่อรวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว

ในการดำเนินการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายที่ 2 ขัดความทิวทoy บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ปรับปรุงโภชนาการ และสนับสนุนการทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 8 เป้าประสงค์ 13 ตัวชี้วัด แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการพัฒนาการเกษตร ยังมีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านต่าง ๆ อีก ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลให้มีการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน เป้าหมายที่ 7 การสนับสนุนให้ทุกคนเข้าถึงพลังงานในราคาน้ำที่สามารถจ่ายได้ และมีความยั่งยืน การเพิ่มสัดส่วนของพลังงานทดแทนในการใช้พลังงาน

รวมของโลก เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง พื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนโลกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อายุยืน ต่อสู้การกล่าวถวายเป็นทะเลราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและพื้นสภาพลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ดังการสะท้อนได้จากข้อมูลการจัดทำ Roadmap เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละด้าน ที่ต้องมีการรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อเลขานุการสหประชาชาติ

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า แนวโน้มการนำเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ต้องนำมาเข้มโยงกับการพัฒนาการเกษตรอย่างครอบคลุมในทุกเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์และแผนงาน ปัญหาในการดำเนินการ ตลอดจนสร้างความตระหนักรและสร้างความเข้าใจในเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน สถาบันการศึกษาและชุมชน ที่ต้องร่วมพิจารณาแนวโน้มฯ แผนงานของประเทศไทย เพื่อช่วยให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ ดังนั้น การวิเคราะห์พิจารณารอบแนวทางการพัฒนาการเกษตร จากเป้าประสงค์และตัวชี้วัดภายใต้เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำนโยบาย ขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรไทย อย่างสอดคล้องกับบริบทเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) ที่จะนำมาให้เกิดประโยชน์กับบริบทของประเทศไทยได้ทันกรอบระยะเวลา ที่กำหนดไว้ นับว่าเป็นภารกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่จะต้องให้ ข้อเสนอแนะที่ครอบคลุมทุกเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง และเตรียมการรองรับในเชิงนโยบายตามที่องค์การสหประชาชาติกำหนดไว้ใน 15 ปี (พ.ศ. 2559-2573)

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาวิเคราะห์เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals-SDGs) และสถานการณ์ขับเคลื่อนของประเทศไทย ในเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตร

1.2.2 เพื่อศึกษาทิศทางการพัฒนาการเกษตรในช่วง 5 ปี (พ.ศ.2560-2565) ภายใต้ แนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) ของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีให้ได้ข้อเสนอแนะแนวทาง การเตรียมความพร้อมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรไปสู่เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy)

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals-SDGs) และการดำเนินงานขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน จากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ข้อ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร ทั้งในบริบทโลกและประเทศไทย ในช่วงปี 2560-2562

1.4 วิธีการศึกษา

1.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ โดย

1) การรวบรวมข้อมูลเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ Sustainable Development Goals-SDGs) จาก 17 เป้าหมาย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร และข้อมูลสถานะ บทบาทการดำเนินงานของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาการ ข้อมูลเชิงสถิติ ที่เกี่ยวข้องจากการเข้าร่วม การประชุม การสัมมนา ในเวทีต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะกรรมการขับเคลื่อน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และคณะกรรมการ/คณะกรรมการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในช่วงปี 2560-2562

2) การรวบรวมผลการดำเนินงานขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในช่วงปี 2560-2562 ในระดับ ประเทศและในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร ที่ดำเนินการโดยภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาการ ซึ่งได้จากการเข้าร่วมการประชุม การสัมมนา ในเวทีต่าง ๆ บันทึก การรายงานการประชุม ผลสรุปการสัมมนา ของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สำนักงานสภาพัฒนาการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และจาก รายงานผลของสหประชาชาติ องค์กรระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้สหประชาชาติ รวมทั้งจากการสืบค้นข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษารังนี้ใช้การศึกษาเอกสาร (documentary study) โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา กลั่นกรอง เชื่อมโยงข้อมูลเป้าหมายการ พัฒนาที่ยั่งยืน และข้อมูลสถานะ บทบาทการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานขับเคลื่อน ศึกษาจากเอกสาร กระทรวง การต่างประเทศ เอกสารรายงาน “SDGs Index and Dashboards Report 2017-2019” เอกสารรายงานจาก Food and Agriculture Organization (FAO) ที่มีความสัมพันธ์จากนิยาม ตัวชี้วัดในแต่ละเป้าหมาย เป้าประสงค์ ที่มีความสอดคล้องเกี่ยวข้อง ประเด็นพัฒนาการเกษตรทั้งในบริบทโลกและประเทศไทย ศึกษาปัญหาอุปสรรคที่มี ผลต่อการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อนำวิเคราะห์ความพร้อมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านข้อมูล ด้านองค์ความรู้ ด้านกลไกและแนวทางดำเนินงาน และด้านกฎหมาย นำมาสู่การใช้เครื่องมือการวิเคราะห์เชิง กลยุทธ์ (SWOT Analysis) สำหรับกลั่นกรองข้อมูลที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค จัดทำเป็นข้อเสนอ นโยบายการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตร ให้บรรลุเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ข้อเสนอแนะนโยบายขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรไทย อย่างสอดคล้องกับบริบท เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ เพื่อให้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นำไปพิจารณาใช้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติให้เกิดความพร้อมในการขับเคลื่อน

เชื่อมโยงกับข้อเสนอแนะที่ครอบคลุมทุกเป้าหมายที่เกี่ยวข้องการพัฒนาเกษตร ในบริบทของประเทศไทย ให้บรรลุ วัตถุประสงค์ตามที่องค์กรสหประชาชาติกำหนดไว้ใน 15 ปีข้างหน้า (พ.ศ.2573) ตลอดจนสามารถนำผล การศึกษาไปใช้เพื่อสนับสนุนการจัดทำท่าทีเชิงนโยบายด้านการพัฒนาเกษตร ใน การประชุมระหว่างประเทศ ว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ต่อไป

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร แนวคิด และทฤษฎี

2.1 การตรวจเอกสาร

Sustainable Development Solutions Network : SDSN และมูลนิธิแบร์เทลmann (2562) เครือข่ายการแก้ปัญหาการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้จัดทำรายงานรายปี “SDG Index and Dashboard” พ.ศ. 2562 รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานเพื่อบรรลุ SDGs ของแต่ละประเทศ โดยใช้ตัวชี้วัดครอบคลุม SDGs 17 เป้าหมายหลัก ในปี 2562 ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 40 จาก 162 ประเทศทั่วโลกปรับตัวดีขึ้นจากปี 2561 รวม 19 อันดับ (เดิมอันดับที่ 59 จาก 156 ประเทศ) และไทยเป็นอันดับที่ 1 ในกลุ่มประเทศอาเซียน (เดิมอันดับที่ 4 ของอาเซียน ในปี 2561 รองจากประเทศไทยสิงคโปร์ มาเลเซีย และเวียดนาม) โดยภาพรวมประเทศไทยมีคะแนนที่ดีขึ้น (12 เป้าหมายหลัก รวมถึงเป้าหมายที่ 2 ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับผิดชอบหลัก) โดยจากรายงานรายปี “SDG Index and Dashboard” พ.ศ. 2561 เป้าหมายที่ 2 ยังไม่มีแนวโน้มว่าจะบรรลุได้และยังคงต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามปัจจุบัน ยังไม่มีประเทศไทยได้ในความสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ สำหรับประเทศไทยมีตัวชี้วัดที่มีข้อมูลทั้งหมด 107 ตัวชี้วัด จาก 244 ตัวชี้วัด และอีก 137 ตัวชี้วัด ยังไม่มีข้อมูลจากการรายงานความก้าวหน้า ทุก 6 เดือนระหว่างปี พ.ศ. 2561 พบว่า ประเทศไทยยังมีประเด็นที่มีความท้าทายที่ควรให้ความสำคัญและเร่งด่วน คือ ในเป้าหมายที่ 3 การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี เป้าหมายที่ 10 การลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เป้าหมายที่ 13 การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ เป้าหมายที่ 14 การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล

ดร.กมลินทร์ พนิจกุวดล สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา และคณะ (2559) ได้ศึกษา งานวิจัยเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) พบว่าเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของ สหประชาชาติ ยังคงเน้นความสมดุลใน 3 มิติ คือ มิติของสังคม มิติของเศรษฐกิจ มิติของสิ่งแวดล้อม แต่ปรับ วิธีคิดใหม่ให้สร้างสมดุลมีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้วยการทำหนدเป็นปัจจัย 5 Ps ประกอบด้วย (1) People หรือปัจจัยเกี่ยวกับคน เป็นการพัฒนาในมิติของสังคม โดยกำหนดเป็นเป้าหมายที่ 1,2,3,4 และ 5 (2) Prosperity หรือปัจจัยเกี่ยวกับความมั่งคั่ง เป็นการพัฒนาในมิติของเศรษฐกิจ โดยกำหนดเป็นเป้าหมายที่ 6,12,13,14 และ 15 (3) Planet หรือปัจจัยเกี่ยวกับโลก เป็นการพัฒนาในมิติสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดเป็นเป้าหมายที่ 7,8,9,10 และ 11 (4) Peace หรือปัจจัยเกี่ยวกับความสงบสุข โดยใช้หลักนิติธรรมเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการพัฒนาในเป้าหมายที่ 16 และ (5) Partnership หรือปัจจัยเกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในเป้าหมายที่ 17 ซึ่งวิเคราะห์ เชื่อมโยงกับประชาคมอาเซียนที่ให้ความสำคัญกับ “การพัฒนาคน” เป็นหลัก

สยาม อรุณครีมรุกต และยงยุทธ วัชรดุล คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (2559) ได้ศึกษาเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ประการของสหประชาชาติเพื่อโลกอนาคต (UN Sustainable Development Goals : 17 aspects for future world) ที่จะต้องนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับการพัฒนาของ

ประเทศไทยตั้งแต่ในระดับกิจกรรม โครงการ และระดับนโยบายประเทศไทย ซึ่งพบว่าประเทศเดินได้เป็นเรื่องที่หน่วยงานเชี่ยวชาญหรือเกี่ยวข้องก็ให้ดำเนินการให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายของการพัฒนาโลกใบนี้ ให้เกิดความยั่งยืนซึ่ง มหาวิทยาลัยต่าง ๆ พยายามนำแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนไปใช้ในการบริหารมหาวิทยาลัย แต่สิ่งที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งประการสำคัญคือ มหาวิทยาลัยต้องดำเนินการให้เกิดผลกำไรซึ่งแตกต่างจาก เป้าหมายของมหาวิทยาลัยในอดีตที่เป็นสถานที่บริการวิชาการในทุกระดับชนชั้น แต่อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัย ก็จะต้องดำเนินการให้เกิดความยั่งยืนต่อมหาวิทยาลัยเองและสังคมโดยรวม ควรจะเน้นเรื่องที่เป็นความเชี่ยวชาญ ของแต่ละมหาวิทยาลัยนั้น ๆ ในการสนับสนุนด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างเป็นสาขาวิชาการ

ศยามล เจริญรัตน์ และรศมี เอกศิริ สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2561) ได้ศึกษา โครงการระบบอาหารกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตผู้ผลิตสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในวิถีชีวิตแบบไทย โดยสำรวจนานาภัยความหมายของ “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” ด้านอาหาร ด้านเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ในบริบทของสังคมไทยในรูปแบบการผลิตที่เหมาะสมกับเกษตรกร ในระดับชุมชน เพื่อเป็นตัวชี้วัดวิถีชีวิตที่ยั่งยืน ของเกษตรกรไทย ได้แก่ พื้นที่อ่ำก eo b' เกเลือ อ่ำเกอภูเพียง และอ่ำเกอนาน้อย เพื่อแสดงให้เห็นว่า อาหารกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตผู้ผลิตสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมีแนวทางในการจัดการดูแลแตกต่างกัน

โดยสรุปแล้ว การศึกษาเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ประการของสหประชาชาติ ที่ผ่านมา เป็นการวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับรายเป้าหมายนั้น ๆ ยังไม่มีการศึกษาในประเด็นพัฒนาเชิงบูรณาการด้านการ พัฒนาการเกษตรที่เชื่อมโยงในหลายเป้าหมาย เพื่อจะได้สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อเสนอแนะนโยบาย ขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรไทย และข้อมูลประกอบจัดทำท่าที่เชิงนโยบายด้านการพัฒนาเกษตรในการ ประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ต่อไป

2.2 แนวคิดและทฤษฎี

2.2.1 แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ

แนวคิดนี้เริ่มเข้ามายึดทบทวนในกระแสโลกเมื่อ พ.ศ. 2515 โดยองค์การสหประชาชาติได้จัดการประชุมระดับโลกเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นครั้งแรก ณ ประเทศสวีเดน ซึ่งการประชุมดังกล่าวมีชื่อว่า “การประชุมสหประชาชาติ ว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์” (United Nations Conference on Human and Environment : UNCHE) ต่อมาใน พ.ศ. 2530 คณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาหรือ คณะกรรมการอิการ บรันด์ท์แลนด์ ได้เสนอรายงาน “อนาคตของเรา” ต่อองค์การสหประชาชาติ รายงานดังกล่าวได้กล่าวถึงคำนิยามของการพัฒนาที่ยั่งยืน และข้อเสนอเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบใหม่ที่สามารถลดผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม และเรียกร้องให้ภาครัฐโลกเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตที่ ‘ฟุ่มเฟือย’ “Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs” (World Commission on Environment and Development, 1987, chapter 2) “การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนในรุ่น ปัจจุบัน โดยไม่ลดทอนความสามารถของคนในรุ่นต่อไปในการตอบสนองความต้องการของคนในรุ่น

ใน พ.ศ. 2535 องค์การสหประชาชาติได้จัดการประชุมสุดยอดว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Conference on Environment and Development : UNCED) ณ ประเทศบราซิล ซึ่งในการประชุมดังกล่าว ผู้แทนจากประเทศสมาชิกจำนวน 178 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย ได้ร่วมลงนามรับรองแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) ซึ่งถือว่าเป็นแผนปฏิบัติการของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่หน่วยงานภายในขององค์การสหประชาชาติ รัฐบาลของประเทศสมาชิก และกลุ่มสำคัญต่าง ๆ จะนำไปดำเนินการ เพื่อร่วมกันพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อม และสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนให้เกิดขึ้นในระดับโลก ระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น (UNCED, n.d.) นอกจากนี้ องค์การสหประชาชาติยังจัดการประชุมระดับโลกที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืนอีกหลายครั้ง เพื่อให้ประเทศสมาชิกได้ตระหนักรและسانต่อแผนปฏิบัติการ 21 รวมทั้งได้มีการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ (Millennium Development Goals : MDGs) ซึ่งกำหนดกรอบเวลาในการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายไว้ภายใน 15 ปี หรือระหว่าง พ.ศ. 2543-2558 การพัฒนาแห่งสหสวรรษ เป็นภาระการพัฒนาที่มุ่งเน้นแก้ไขปัญหาที่สำคัญ เช่น ความยากจน การไม่มีรัฐหนังสือ ความไม่เท่าเทียมทางเพศ โรคภัยไข้เจ็บ ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

เมื่อการพัฒนาแห่งสหสวรรษสิ้นสุดลงใน พ.ศ. 2558 หลายประเทศก็ประสบความสำเร็จในการบรรลุตามเป้าหมายหลายด้าน อย่างเช่น ประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายแห่งสหสวรรษในส่วนของการจัดความยากจน และความทิวท้อง การให้เด็กทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา การส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศ การต่อสู้กับโรคเอดส์ เป็นต้น (กระทรวงการต่างประเทศ, กรมองค์การระหว่างประเทศ, 2557) เพื่อให้การดำเนินงานเพื่อการพัฒนาเป็นไปอย่างกว้างขวางและมีผลในทางปฏิบัติมากยิ่งขึ้น องค์การสหประชาชาติจึงได้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาขึ้นมาใหม่ภายใต้แนวคิดเรื่องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในการสร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนต่อภารกิจที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายภายใต้การพัฒนาแห่งสหสวรรษ โดยใช้ชื่อว่า “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” หรือภาระการพัฒนา ค.ศ. 2030 ซึ่งครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2559 จนถึง พ.ศ. 2573 ทั้งนี้ ผู้นำจากประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติ จำนวน 193 ประเทศ ได้ร่วมลงนามรับรองเมื่อเดือนกันยายน 2558 และได้มีผลให้ดำเนินการอย่างเป็นทางการแล้ว

2.2.2 ความหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย

แนวคิดของพระธรรมปีฎึก (ป.อ.ปยุตโต.2541) “การพัฒนาที่ยั่งยืนมีลักษณะที่เป็นบูรณาการ (Integrated) คือทำให้เกิดเป็นองค์รวม (Holistic) หมายความว่าองค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือ ดุลยภาพ (Balance) หรือพูดอีกนัยหนึ่งของการการทำให้กิจกรรมของมนุษย์สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ธรรมชาติ” สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาที่ครอบคลุมการพัฒนาในทุกด้าน ทุกมิติ ทั้ง เศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จิตใจ วัฒนธรรม ฯลฯ โดยมีคนเป็นศูนย์กลาง หรือเป้าหมายการพัฒนา เพื่อให้คนอยู่ดี กินดี และมีความสุข ทั้งในคนรุ่นนี้ และรุ่นต่อ ๆ ไป

คณะกรรมการกำกับการอนุวัตตามแผนปฏิบัติการ 21 และการพัฒนาที่ยั่งยืน (2545) ให้นิยามของการพัฒนาที่ยั่งยืนว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทย เป็นการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุกด้านอย่างสมดุล บนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่ม ด้วยความเอื้ออาทร เคารพซึ่งกันและกัน เพื่อความสามารถในการพึ่งตนเองและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเท่าเทียม”

2.2.3 นิยามการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ในบริบทองค์กรระหว่างประเทศ ว่าการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของมนุษย์ โดยมีชีวิตอยู่ภายใต้ความสามารถที่ต้องเนื่องในการรองรับระบบอนิเวศน์ (IUCN, 1991) ความสามารถที่อยู่ได้อย่างยั่งยืนโดยปราศจากคุณภาพชีวิต เป็นการอยู่ได้อย่างไม่มีความหมายใด ๆ และคุณภาพชีวิตที่ปราศจากความสามารถที่อยู่ได้อย่างยั่งยืนก็ไม่มีอะไรที่จะต้องพิจารณา ในขณะที่ในมิติการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กรอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ให้นิยามคำว่า “ความมั่นคงทางอาหาร” หมายถึง การที่ประชาชนมี “ปริมาณ” อาหารเพื่อการบริโภคที่เพียงพอ มีความ “หลากหลาย” ของประเภทอาหารที่ได้รับ และอาหารนั้น “มีคุณภาพ” หมายถึงมีคุณค่าทางโภชนาการและความสะอาดปลอดภัย รวมทั้ง ประชาชน สามารถ “เข้าถึง” อาหาร อันเกิดจากระบบการกระจายอย่างทั่วถึง

ที่มา : ปรับปรุงจาก Food and Agricultural Organization (FAO) “Food Security” in Policy Brief Issue 2. January 2006: 1.

2.2.4 นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาฯ และยุทธศาสตร์ชาติที่มีส่วนเกี่ยวข้องการพัฒนาที่ยั่งยืนกับการพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับด้านการเกษตร

นโยบายรัฐบาล สมัย พล.อ.ประยุทธ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการแต่งเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2562 นั้น แสดงให้เห็นว่าวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนประเทศไทยของรัฐบาลชุดนี้ คือ “มุ่งมั่นให้ประเทศไทย เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในศตวรรษที่ 21” โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ดังนี้

นโยบายหลัก 12 ด้าน มีด้านที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สนับสนุนการพัฒนาการเกษตร ได้แก่
ด้าน 4 การสร้างบทบาทของไทยในเวทีโลก

4.1 สร้างบทบาทที่สร้างสรรค์ของไทยในภูมิภาคและเวทีโลก ดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ และในเวทีโลกอย่างสมดุลและมีเสถียรภาพ เน้นย้ำความสำคัญของการเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์การพัฒนาและส่งเสริมบทบาท ที่สร้างสรรค์ของไทยในประเทศโลก รวมทั้งมีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาภัยได้ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในการตอบสนองความต้องการของประเทศไทย

4.2 เสริมสร้างความเป็นปีกแผ่นดินของอาเซียน ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามแนวคิด “ร่วมมือ ร่วมใจ ก้าวไกล ยั่งยืน” และเป็นแกนกลางของอาเซียน ในการสนับสนุนให้เกิดสันติสุขและความเจริญก้าวหน้าที่ยั่งยืนในภูมิภาค

ด้าน 5 การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย

5.2 พัฒนาภาคอุตสาหกรรม

5.2.1 พัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว [Bio-Circular-Green (BCG) Economy] โดยนำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาพัฒนาต่อยอดและสร้างมูลค่าเพิ่ม จากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมในการผลิตสินค้าเกษตร อุตสาหกรรม และบริการของท้องถิ่น ปรับระบบการบริหารจัดการการผลิตและระบบโลจิสติกส์ ส่งเสริมการใช้พลังงาน ทดแทน การใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาเพิ่มมูลค่า การบริหารจัดการของเสีย อุตสาหกรรมและขยายแบบคลัสเตอร์ระหว่างอุตสาหกรรมและชุมชนในแต่ละพื้นที่ของจังหวัด กลุ่มจังหวัด เพื่อลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับภูมิปัญญา ทางด้านสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศ และระหว่างประเทศ

5.3 พัฒนาภาคเกษตร

5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร เพื่อยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตให้กับเกษตรกร โดยใช้ประโยชน์จากฐานความหลากหลายทางชีวภาพ การลด ละ เลิกใช้ยาปราบศัตรูพืชโดยเร็ว โดยต้องจัดหาสารทดแทนที่มีประสิทธิภาพ เพียงพอและเป็นที่ยอมรับของเกษตรกร การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มและโอกาสทางเศรษฐกิจ อาทิ เกษตรอินทรีย์ เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ และเกษตรแปรรูป เพื่อต่อยอดไปสู่เกษตรอุตสาหกรรม ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีในการพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ รวมทั้งส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพ มาตรฐานและความปลอดภัย

5.3.8 พื้นฟูและสนับสนุนอาชีพการทำประมงให้เกิดความยั่งยืน บนพื้นฐานของการรักษาทรัพยากรทางการประมงและทรัพยากรทางทะเลให้มีความสมมูลย์อย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขีดความสามารถการทำประมงอย่างถูกต้องในกลุ่มประมงพื้นบ้าน และเชิงพาณิชย์ ส่งเสริมการรวมกลุ่มประมงชายฝั่งและประมงพื้นบ้าน เพื่อสร้างพลังในการประกอบอาชีพควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ในพื้นที่ และเร่งพัฒนาการเพาะเลี้ยงในทะเลที่สอดคล้องกับแผนการใช้ประโยชน์เชิงพื้นที่ รวมถึงการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากภูมิปัญญาในการแปรรูป นาเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และสินค้าประมง

5.4 พัฒนาภาคการท่องเที่ยว

5.4.1 พัฒนาคุณภาพและความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว โดยส่งเสริมพัฒนาให้ประเทศไทย เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพระดับโลกที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการจัดการ ขยายและของเสียเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของระบบอนิเวศ สิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น

ด้าน 10 การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน

10.1 ปกป้อง รักษา พื้นที่ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า โดยให้ความสำคัญ กับการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย เพื่อสร้างสมดุลทางธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งพื้นที่

ป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ ป่าชายเลน และป่าชุมชน รวมทั้งเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง เร่งพื้นฟูป่าเสื่อมโทรม แก้ไขภูมายป่าไม้ที่ชำรุด เร่งคืนพื้นที่ป่า โดยการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกับป่า และสามารถทำกิน ได้อย่างเหมาะสม

10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล โดยเชื่อมโยงกับแผนบริหารจัดการน้ำ 20 ปี ของประเทศไทย เพิ่มผลิตผลในการจัดการและการใช้น้ำ ทุกภาคส่วน มีระบบการจัดการน้ำชุมชน ที่เหมาะสม พร้อมทั้งส่งเสริม พื้นฟู อนุรักษ์ พื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่พักน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติ เพิ่มผลิตภาพของน้ำ ทั้งระบบ และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ห้ามเติมระดับสากล และเพิ่มพื้นที่คลประทาน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างระบบ จัดสรรน้ำที่เป็นธรรม รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำในชุมชนตามแนวพระราชดำริ

10.4 สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่งเพื่อการพัฒนาประเทศและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม เป็นธรรม และคำนึงถึงดุลยภาพทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชน ดูแลรักษาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยบริหารจัดการเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัดโดยใช้แผนที่การจำแนกเขตทางทะเล และชายฝั่ง (one marine chart)

10.5 แก้ไขปัญหาภัยเรือนกระจกและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ โดยมุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สร้างสังคมคาร์บอนต่ำ และปลอดผู้ล่วงละองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน กำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศเพื่อทำการเพาะปลูก ปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ และการสร้างความรู้ความเข้าใจของประชาชน ในการรับมือและปรับตัวเพื่อลดความเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐ และภาคเอกชนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยเข้าร่วมและให้สัตยาบันไว้

10.6 พัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ หมุนเวียน เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

ยุทธศาสตร์ชาติ

วิสัยทัศน์ประเทศไทย 2580 “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

กรอบแนวคิดการขับเคลื่อนประเทศไทยตามยุทธศาสตร์ชาติ ที่นำไปสู่ในมิติที่ยั่งยืนนั้น ประกอบด้วย

1. การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญด้านรายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม
2. มีการผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับภูมิปัญญาของประเทศไทย
3. คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน ทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ คือ (1)ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสภากาแฟดล้อมของประเทศไทยให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกราช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุก ระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน (2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมาย การพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศไทยในหลากหลายมิติ บนพื้นฐาน แนวคิด 3 ประการ ได้แก่ 1) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดรับกับบริบทของเศรษฐกิจ และสังคมโลกสมัยใหม่ 2) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้อีกต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ 3) “สร้างคุณค่าใหม่ ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับ รูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน (3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย (4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญการดึงเอ aplang ของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ประชาชน สังคม ชุมชนท้องถิ่น まる่วงขับเคลื่อน การกระจายอ่านใจและความรับผิดชอบ ไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม (5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาล และความเป็น หุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศไทย ใช้พื้นที่ เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน (6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการเติบโตอย่างยั่งยืนบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการเติบโตที่เน้นหลักของการใช้ประโยชน์ การอนุรักษ์ รักษา พื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินความพอดี ไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบ生นิเวศ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นและ

สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและทุกภาคส่วนในสังคม ยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล มีสติยภาพและยั่งยืน โดยกำหนดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้งหมด 5 แผนย่อย ดังนี้

1) การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด โดยเฉพาะสัตว์ป่าและพันธุ์พืชที่ใกล้สูญพันธุ์ ด้วยการปราบปราม และป้องกันการบุกรุกทำลายเพื่อปกป้องรักษาทรัพยากรป่าไม้ บริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้บนพื้นฐานให้คนและชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้ พื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ให้กลับมีสภาพที่สมบูรณ์ รวมไปถึงการสร้างกลไกเพื่อการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิดอย่างยั่งยืนภายใต้การแบ่งปันผลประโยชน์ ที่เท่าเทียม รวมทั้งรักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการบริหารจัดการป่าไม้เชิงพื้นที่มีการปกป้อง รักษา หยุดยั้งการทำลายพื้นที่ป่าไม้ พื้นฟูระบบวนวัตถุ ป่าธรรมชาติที่สมบูรณ์ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์พื้นที่ด้านน้ำที่เหมาะสมและไม่เกิดผลกระทบ ส่งเสริมการปลูกป่า และไม้เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมจากป่าลูกเบบครบวงจร รวมไปถึงการสร้างและพัฒนาพื้นที่สีเขียวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการเรียนรู้ทางธรรมชาติในเขตชุมชนเมือง และชนบท เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์และการได้รับความสุขจากการรักษาธรรมชาติ โดยกำหนดเป้าหมายพื้นที่ป่าและพื้นที่สีเขียวไม่น้อยกว่า ร้อยละ 55 ของพื้นที่ประเทศโดยแบ่งเป็นพื้นที่สีเขียวที่เป็นป่าธรรมชาติ ร้อยละ 35 พื้นที่สีเขียวเพื่อการใช้ประโยชน์ ร้อยละ 15 และป่าในเมืองและพื้นที่สีเขียวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อการเรียนรู้ ร้อยละ 5 และอนุรักษ์พื้นฟูสัตว์ป่าหายากใกล้สูญพันธุ์ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ

2) การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคตะวันออก ปรับปรุงพื้นฟูและสร้างใหม่ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่สำคัญ ได้แก่ ขยายทะเล และมลพิษอื่น ๆ ที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ รักษาแนวปะการังที่สำคัญต่อการห้องเที่ยว รักษาป่าชายเลนที่สำคัญต่อการดูดซับก๊าซเรือนกระจก รักษาแหล่ง涵養น้ำทะเลที่สำคัญต่อประมงและสัตว์ทะเล夷าภัย จัดให้มีพื้นที่คุ้มครองทางทะเลในรูปแบบต่าง ๆ ควบคุมและยกเลิกเครื่องมือประมงแบบทำลายล้าง ประกอบกับการดูแลที่มีประสิทธิภาพโดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนในพื้นที่ พัฒนากลไกคุ้มครอง สัตว์ที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศการห้องเที่ยว และการอนุรักษ์ที่มีมาตรฐานระดับสากล พร้อมทั้งมีระบบ ควบคุมและตรวจสอบผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงมูลค่าของระบบนิเวศและสิ่งมีชีวิตทางทะเล มีระบบศูนย์ข้อมูล ความรู้เชิงรุก ที่เข้าถึงได้ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล มีการศึกษาวิจัยเรื่องทะเลอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาฐานข้อมูลเป็นคลัง รวมความรู้ด้านผลประโยชน์ทางทะเลเพื่อเป็นเครื่องมือในการให้คำปรึกษาและช่วยการตัดสินใจของผู้บริหาร รวมถึงส่งเสริมกิจกรรมการสร้างความตระหนักรู้และให้ความรู้แก่ประชาชนที่จะนำความรู้ไปพัฒนาให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน รวมถึงส่งเสริมการห้องเที่ยวทางทะเลมีการคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ

3) การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้ความสำคัญกับการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยในระยะยาวที่สอดคล้อง

กับการพัฒนาในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาระบบการรายงานข้อมูลและระบบติดตามประเมินผลการลดก๊าซเรือนกระจกที่ครอบคลุมทุกสาขา โดยมีความเชื่อมโยงของเครือข่ายข้อมูลในทุกภาคส่วน และดำเนินงานตามแนวทางการลดก๊าซเรือนกระจกในสาขาวิชาพัฒนาและขนส่ง กระบวนการอุตสาหกรรมและการใช้ผลิตภัณฑ์ และการจัดการของเสีย มีการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มุ่งเน้นในด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการพื้นที่ทั้งระบบ โดยคำนึงถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศในระยะยาว

4) การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ปรับปรุงมาตรฐานสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยตามมาตรฐานสากล และมีการบังคับใช้มาตรฐานสิ่งแวดล้อม เช่น ด้านดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพกับทุกภาคส่วนอย่างเคร่งครัด การพัฒนามาตรฐานและระบบจัดการมลพิษกำเนิดใหม่ พร้อมทั้งจัดมลพิษและแก้ไขพื้นฟูผลกระทบสิ่งแวดล้อม อันเกิดจากโครงการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ มีการพัฒนาใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อลดมลพิษและผลกระทบสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายการจัดการขยายตัวแต่ต้นทางถึงปลายทาง ด้วยเป้าหมายการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน และกำหนดกลไกกำกับดูแลการจัดการขยายและมลพิษอย่างเป็นระบบทั้งประเทศ ครอบคลุมถึงการบริหารจัดการสารเคมีในภาคเกษตรอย่างครบวงจร การผลิตและการนำเข้าสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชมาใช้ในประเทศไทย ก่อให้เกิดการปนเปื้อนของสารเคมีป้องกัน และกำจัดศัตรูพืชในสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เพื่อส่งเสริมให้มีการลดและเลิกการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช สำหรับการทำเกษตรทุกประเภท ได้แก่ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยให้มีข้อกำหนดสำหรับการทำเกษตรทุกประเภท เพื่อควบคุมและป้องกันการแพร่กระจายของสารเคมีเกษตรออกสู่สิ่งแวดล้อม

5) การยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศไทย ส่งเสริมคุณลักษณะและพุทธิกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย พัฒนาเครื่องมือ กลไก และระบบยุติธรรมและระบบประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม จัดโครงสร้างเชิงสถาบันเพื่อจัดการประเด็นร่วมด้านการบริหาร จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ พัฒนาและดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศไทย ด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลา ของการปฏิรูปประเทศไทยตามกลไกสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเข้มข้นกันใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศไทยต่อเนื่องจาก แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9-11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศไทยสู่ความสมดุลและยั่งยืนในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สำนักงานสภากาการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ได้จัดทำบนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศไทย และเป้าหมายการพัฒนา

ที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนั้น ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ ชาติทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ (2) ยุทธศาสตร์ การสร้างความเป็นธรรมลดและความเหลือมล้าในสังคม (3) ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (4) ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (5) ยุทธศาสตร์ การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน และ (6) ยุทธศาสตร์การบริหาร จัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย และประกอบกับอีก 4 ยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์และกลไกสนับสนุนให้การดำเนินยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน ให้สัมฤทธิ์ผล ประกอบด้วย (7) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์ (8) ยุทธศาสตร์การ พัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม (9) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ และ (10) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2559 เรื่องข้อคิดเห็นต่อแนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 โดยมีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy : SEP) เป็นแนวทาง ซึ่งมติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการแนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (Sustainable Development Goals 2030 : SDGs) ทั้ง 17 เป้าหมาย และ 169 เป้าประสงค์ โดยมีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy : SEP) เป็นแนวทาง และให้ทุกส่วนราชการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในทุกรอบวนการ โดยการจัดทำงบประมาณจะต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักความมีเหตุผล หลักความพอเพียง ประหยัดคุ้มค่า ความจำเป็นตามสถานการณ์ปัจจุบัน และแผนแม่บทระยะ 5 ปี/20 ปี ที่คำนึงถึงการคาดการณ์ในอนาคตภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล นโยบายความมั่นคง แผนแม่บทด้านต่าง ๆ ให้มีการบูรณาการตามภารกิจและงบประมาณใน 3 มิติ ประกอบด้วย มิติยุทธศาสตร์ (Agenda) และมิติกราะทรง/หน่วยงาน (Function) ที่จะต้องบูรณาการร่วมกับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในมิติพื้นที่ (Area) เพื่อให้การแก้ไขปัญหาและพัฒนาในระดับพื้นที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะนำไปสู่ความมีวินัยด้านการเงินการคลัง สร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอย่างมั่นคงและยั่งยืน

2.2.3 ทฤษฎีการคิด วิเคราะห์

สุวิทย์ มูลค้ำ (2553) ได้จำแนกลักษณะของการคิดวิเคราะห์ ไว้เป็น 3 ด้าน คือ (1) การวิเคราะห์ส่วนประกอบ เป็นความสามารถในการแยกแยะคันหาส่วนประกอบที่สำคัญของสิ่งหรือเรื่องราวต่าง ๆ (2) การวิเคราะห์

ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการหาความสัมพันธ์ของส่วนสำคัญต่าง ๆ โดยระบุความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผล (3) การวิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถในการหาหลักความสัมพันธ์ ส่วนสำคัญในเรื่องนั้น ๆ ว่าสัมพันธ์กันอยู่โดยอาศัยหลักการใด จะเห็นได้ว่าวิเคราะห์นั้นจะต้องกำหนดสิ่งที่จะต้องวิเคราะห์ กำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการจะวิเคราะห์ แล้วจึงวิเคราะห์อย่างมีหลักเกณฑ์ โดยใช้วิธีการพิจารณาแยกย่อย เทคนิควิธีการในการวิเคราะห์ เพื่อรับรวมประเด็นสำคัญมาดูประกอบกับคำนวณ โดยมีลักษณะของการคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ วิเคราะห์ความสำคัญและวิเคราะห์หลักการของเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ

ประพันธ์ศิริ สุสารัจ (2551) ได้สรุปทักษะการคิดวิเคราะห์ตามกรอบทฤษฎีการคิด วิเคราะห์ของ Marzano ดังต่อไปนี้ 1. ทักษะการจำแนกเปรียบเทียบ (matching) เป็นความสามารถในการแยกแยะส่วนย่อยต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเหตุการณ์ เรื่องราว สิ่งของออกเป็นส่วนย่อย ๆ ให้เข้าใจง่ายอย่างมีหลักเกณฑ์สามารถบอกรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ ได้ 2. ทักษะการจัดหมวดหมู่ (classification) เป็นความสามารถในการจัดประเภท จัดลำดับ จัดกลุ่มของสิ่งที่มี ลักษณะคล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน โดยยึดโครงสร้างลักษณะหรือคุณสมบัติที่เป็นประเภทเดียวกัน 3. ทักษะการเชื่อมโยง (error analysis) เป็นความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร 4. ทักษะการสรุปความ (generalizing) เป็นความสามารถในการจับประเด็นและสรุปผลจากสิ่งที่กำหนดให้ได้ 5. (specifying) การประยุกต์ความสามารถในการนำความรู้หลักการและทฤษฎีมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถคาดการณ์ประมาณ พยากรณ์ขยายความ คาดเดา สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2.2.4 แนวคิดในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis)

SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร เพื่อค้นหาจุดแข็ง (S-Strength) จุดอ่อน (W-Weakness) โอกาส (O-Opportunity) และอุปสรรค (T-Threat) คิดค้นโดยอัลเบิร์ต ยัมฟรี โดยมีหลักการสำคัญคือการวิเคราะห์โดยการสำรวจจากสภาพการณ์สองด้าน คือสภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก เพื่อให้รู้จักตนเองและสภาพแวดล้อมในการทำธุรกิจ จะช่วยให้ผู้บริหารองค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งที่เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อธุรกิจของตน ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ที่เหมาะสมต่อไป สำหรับความหมายและคำจำกัดความของการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นมีดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

จุดแข็ง (S-Strength) คือผลลัพธ์ด้านบวกที่เกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อมภายในองค์กรหรือเป็นข้อได้เปรียบในการดำเนินธุรกิจ หรืออาจหมายถึงการดำเนินงานภายในองค์กรที่สามารถกระทำได้ดี โดยพิจารณาในทุก ๆ องค์ประกอบ เช่น การตลาด การบริหาร การเงิน การผลิต การวิจัยและพัฒนา เป็นต้น เพื่อวิเคราะห์หาจุดแข็งสำหรับนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์หรือแนวทางในการดำเนินงานต่าง ๆ ให้ตนเองมีความโดดเด่นหรือสร้างภาพลักษณ์ที่แตกต่างไปจากคู่แข่งขัน

จุดอ่อน (W-Weakness) คือผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อมภายนอกขององค์กรหรือข้อเสียเปรียบในการดำเนินธุรกิจ หรืออาจหมายถึงการดำเนินงานภายในองค์กรที่ไม่สามารถทำได้ดี และส่งผลให้องค์กรเกิดความเสียเปรียบในการดำเนินธุรกิจได้

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายนอก

โอกาส (O-Opportunity) คือปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การทำงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึงสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์กร

อุปสรรค (T-Threat) คือปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ขัดขวางการทำงานขององค์กรไม่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึงสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นปัญหาต่องค์กร

เทคนิคที่ใช้ในกระบวนการวิเคราะห์ SWOT

1. การให้น้ำหนักเพื่อรับปัจจัยหลัก เป็นเทคนิคที่ช่วยระบุว่า จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค อันใดเป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่องค์กร การให้น้ำหนักแต่ละชุดปัจจัยใช้วิธีการให้คะแนน โดยปัจจัยที่มีค่าคะแนนสูงจะเป็นปัจจัยหลักในแต่ละชุด

2. เทคนิคการจับคู่ (SWOT matching) เป็นเทคนิคที่ตัดแปลงมาจากงานของ David (1996) เทคนิคการจับคู่ใช้ในการสร้างกลยุทธ์ทางเลือก โดยใช้วิธีการจับคู่ที่ลักษณะห่วงปัจจัยจุดอ่อนและโอกาส จุดอ่อนและอุปสรรค จุดแข็งและโอกาส จุดแข็งและอุปสรรค ทั้งนี้ในการจับคู่แต่ละครั้งอาจจะใช้ปัจจัยหลายตัวก็ได้ หรือโดยตัวมันเองอาจไม่จับคู่กับตัวใดเลยก็ได้ จากการใช้เทคนิคนี้พบว่า กลยุทธ์ที่ได้มีความละเอียดและเป็นจุดเด็ก ๆ จึงต้องจัดกลุ่มกลยุทธ์ที่คล้ายกัน และสังเคราะห์เป็นกลยุทธ์ทางเลือก

3. การจัดลำดับความสำคัญ เทคนิคการจับคู่เปรียบเทียบแบบพับกันหมวดช่วยในการจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์ โดยเฉพาะเมื่อกลยุทธ์ที่ต้องการเปรียบเทียบจำนวนมาก เทคนิคการจับคู่เปรียบเทียบนี้จะช่วยให้การเปรียบเทียบกระทำได้ง่ายขึ้น

TOW Metrix

เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์จากผลการประเมินสภาพแวดล้อมเมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับจุดแข็ง- จุดอ่อน โอกาส-ภัยคุกคาม โดยนำจุดแข็งจุดอ่อน มาเปรียบเทียบกับโอกาส ภัยคุกคาม จากภายนอกเพื่อดูว่าองค์กรกำลังเผชิญสถานการณ์เช่นใด และภายใต้สถานการณ์เช่นนั้นองค์กรควรจะทำอย่างไร โดยทั่วไปจะอยู่ในสถานการณ์ 4 รูปแบบดังนี้

ปัจจัยภายนอก	ปัจจัยภายนอก	S = จุดแข็ง	W = จุดอ่อน
O = โอกาส		SO = กลยุทธ์เชิงรุก	WO = กลยุทธ์เชิงพัฒนา
T = อุปสรรค		ST = กลยุทธ์เชิงรับ	WT = กลยุทธ์เชิงต่ออย

กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategies) เมื่อปัจจัยที่เป็นกุญแจแห่งความสำเร็จทั้งสภาวะแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กรอยู่ในช่องจุดแข็ง (S) และโอกาส (O) ตามลำดับ เป็นกลยุทธ์เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เมื่อองค์กรมีจุดแข็งและโอกาสเอื้ออำนวย

กลยุทธ์เชิงพัฒนา (WO Strategies) เมื่อปัจจัยแห่งความสำเร็จของสภาวะแวดล้อมภายในมีจุดอ่อน (W) แต่ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสภาวะแวดล้อมภายนอกอยู่ในช่องโอกาส (O) เป็นกลยุทธ์ที่ปรับจุดอ่อนให้เป็นจุดแข็ง เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินกลยุทธ์ได้

กลยุทธ์เชิงรับ (ST Strategies) เป็นกลยุทธ์ที่ปรับอุปสรรคให้เป็นโอกาสเพื่อให้ดำเนินกลยุทธ์เชิงรุกได้โดยองค์กรมีปัจจัยแห่งความสำเร็จอยู่ในช่องจุดแข็ง (S) แต่ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสภาวะแวดล้อมภายนอกอยู่ในช่องอุปสรรค (T)

กลยุทธ์เชิงถอย (WT Strategies) เป็นกลยุทธ์ที่ปรับการดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ไปเป็นรูปแบบอื่น เนื่องจากปัจจัยแห่งความสำเร็จของสภาวะแวดล้อมภายในอยู่ในช่องจุดอ่อน (W) และปัจจัยแห่งความสำเร็จของสภาวะแวดล้อมภายนอกอยู่ในช่องอุปสรรค (T)

บทที่ 3

ข้อมูลสถานการณ์ขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (SDGs)

3.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs) ใน 15 ปีข้างหน้า ที่จะใช้เป็นทิศทางการพัฒนาของประเทศไทย ตั้งแต่เดือนกันยายน ปี 2558 ถึง เดือนสิงหาคม ปี 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี โดยประกอบไปด้วย 17 เป้าหมาย (Goals) 169 เป้าประสงค์ (Targets) โดยเป้าหมายต่อ ๆ ประกอบด้วย

เป้าหมายที่ 1 จัดความยากจนในทุกรูปแบบ ทุกพื้นที่ การดำเนินการให้ความยากจนขั้นรุนแรงให้หมดไป การจัดทำมาตรการคุ้มครองทางสังคม และการสร้างความเท่าเทียมกันในทรัพยากรทางเศรษฐกิจ

เป้าหมายที่ 2 จัดความทิวท蹈 บรรลุเป้าความมั่นคงทางอาหาร ปรับปรุงโภชนาการ และสนับสนุนการทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน การสร้างหลักประกันให้ทุกคนเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย มีโภชนาการและเพียงพอตลอดทั้งปี การสร้างหลักประกันด้านการผลิตอาหารที่ยั่งยืน และการป้องกันการกีดกันและการบิดเบือน ทางการค้าในตลาดเกษตรโลก

เป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันให้คนมีชีวิตที่มีคุณภาพ และส่งเสริมสุขภาวะที่ดีของคนทุกเพศทุกวัย การลดอัตราการตายของผู้หญิงที่มีบุตร การยุติการตายที่ป้องกันได้ของหารกแรกเกิดและเด็กอายุต่ำกว่าห้าปี ยุติการแพร่กระจายของเอ็ส วัณโรค มาลาเรีย และโรคเขตต้อน การเสริมการป้องกันและการรักษา การใช้สารเคมีเข้าสู่ร่างกายที่ผิดวัตถุประสงค์ การสร้างหลักประกันว่ามีการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ และการสนับสนุนการดำเนินงานของกรอบอนุสัญญาขององค์กรอนามัยโลก

เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันให้การศึกษามีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและครอบคลุม และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การสร้างหลักประกันให้เด็กทุกคนสามารถอ่านออกเขียนได้และคำนวณได้ และการจัดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

เป้าหมายที่ 5 บรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน ซึ่งเป้าหมายนี้สนับสนุนการเข้าถึงสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ และสิทธิการเจริญพันธุ์อย่างเท่าเทียมกัน การยุติการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิง การยุติความรุนแรงทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิง รวมถึงการค้ามนุษย์และการแสวงประโยชน์ในรูปแบบอื่น การสนับสนุนให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมและมีโอกาสที่เท่าเทียมในการเป็นผู้นำในทุกระดับทางการเมือง เศรษฐกิจและภาคสาธารณะ และการสร้างสิทธิที่เท่าเทียมของผู้หญิงในทรัพยากรทางเศรษฐกิจ

เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันให้มีน้ำใช้และการบริหารจัดการน้ำและการสุขาภิบาลอย่างยั่งยืนสำหรับทุกคน และมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน ซึ่งเป้าหมายนี้สนับสนุนให้ทุกคนเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยและมีราคาที่สามารถซื้อได้ การสนับสนุนให้ทุกคนเข้าถึงสุขอนามัยที่พอเพียงและเป็นธรรม รวมทั้งยุติการขับถ่ายในฟุ่ง การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบองค์รวมในทุกระดับ ปกป้องและพัฒนาระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำ และการขยายความร่วมมือระหว่างประเทศ และการสนับสนุนการเสริมสร้างขีดความสามารถแก่สถาบันที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา

เป้าหมายที่ 7 การสนับสนุนให้ทุกคนเข้าถึงพลังงานในราคาน้ำที่สามารถจ่ายได้และมีความยั่งยืน ซึ่งเป้าหมายนี้สนับสนุนการเข้าถึงการบริการพลังงานในรูปแบบใหม่ในราคาน้ำที่สามารถซื้อได้ และเชื่อถือได้อย่างเท่าเทียมกัน การเพิ่มสัดส่วนของพลังงานทดแทนในการใช้พลังงานรวมของโลก การปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานของโลกให้เพิ่มขึ้นสองเท่า และความร่วมมือระหว่างประเทศในการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงการวิจัยและเทคโนโลยีสำหรับพลังงานสะอาด

เป้าหมายที่ 8 การสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องครอบคลุมและยั่งยืนบนหลักการจ้างงานเต็มที่ และการมีผลิตภาพแรงงานและการมีงานทำที่เหมาะสมสำหรับทุกคน ซึ่งเป้าหมายนี้สนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจต่อหัวประชากร มีความยั่งยืนตามบริบทของประเทศ การส่งเสริมผลิตภาพทางเศรษฐกิจในระดับที่สูงขึ้นผ่านการยกระดับเทคโนโลยีและนวัตกรรม การมุ่งเน้นในภาคส่วนที่มีมูลค่าเพิ่มสูง และใช้แรงงานเข้มข้น การส่งเสริมประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรของโลกในการบริโภคและการผลิต มีความชัดเจนในการลดความเชื่อมโยงระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การปกป้องสิทธิแรงงานและส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและมั่นคงสำหรับประชาชนที่ทำงานทุกคน การจัดทำนโยบายที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนบนพื้นฐานการส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น การส่งเสริมและขยายการเข้าถึงการธนาคาร การประกันภัย และบริการทางการเงินแก่ทุกคน และความช่วยเหลือเพื่อการค้า (Aid for Trade) สำหรับประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศยากจนที่มีการพัฒนาน้อยที่สุด

เป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความต้านทานและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม ซึ่งเป้าหมายนี้สนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ และยั่งยืน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน โดยเน้นการสนับสนุนการเข้าถึงบริการทางการเงิน โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดเล็กโดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร การใช้เทคโนโลยี และกระบวนการทางอุตสาหกรรมที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น การสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยี การวิจัย และนวัตกรรมภายใต้ประเทศกำลังพัฒนา และการอำนวยความสะดวกในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืนในประเทศกำลังพัฒนา

เป้าหมายที่ 10 การลดความไม่เสมอภาคทางสังคมและเศรษฐกิจภายในและระหว่างประเทศ ซึ่งเป้าหมายนี้สนับสนุนการเติบโตของรายได้ในกลุ่มประชากรที่ยากจนที่สุดของประเทศไทย การส่งเสริม ความครอบคลุมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองสำหรับทุกคน การเลือกใช้นโยบายโดยเฉพาะนโยบาย การคลัง ค่าจ้าง และการคุ้มครองทางสังคม เพื่อให้บรรลุความเสมอภาคยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาภาระเบี้ยบและการติดตามตรวจสอบตลาดเงิน และสถาบันการเงินของโลก การอำนวยความสะดวกในการอพยพและเคลื่อนย้ายคน การให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศไทย กำลังพัฒนาภายใต้ความตกลงองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO)

เป้าหมายที่ 11 การเสริมสร้างให้มีองค์การและตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย และยั่งยืน เป้าหมายนี้สนับสนุนการเข้าถึงที่อยู่อาศัยและการบริการพื้นฐานที่พอเพียง ปลอดภัย และในราคาน้ำมันที่สามารถจ่ายได้ การเข้าถึงระบบคมนาคมขนส่งที่ยั่งยืนและปลอดภัย ในราคาน้ำมันที่สามารถจ่ายได้ การส่งเสริมความพยายามที่จะปกป้องและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของโลก การพัฒนาเมืองและชีวิตรากฐานที่ครอบคลุมและยั่งยืน และการลดผลกระทบทางลบของเมืองต่อสิ่งแวดล้อม ต่อประชากร

เป้าหมายที่ 12 การส่งเสริมให้มีรูปแบบการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน ซึ่งเป้าหมายนี้สนับสนุนการเร่งรัดแผนการดำเนินงานระยะเวลา 10 ปี ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนของทุกประเทศ การใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ การลดขยะเศษอาหารของโลกลงครึ่งหนึ่งในระดับค้าปลีกและผู้บริโภค และลดการสูญเสียจากกระบวนการผลิตและห่วงโซ่อุปทาน การจัดการสารเคมีและของเสียทุกชนิด ในวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดทั้งวงจรชีวิต การลดการผลิตของเสียโดยการป้องกัน การลด การแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ และการนำมาใช้ซ้ำ การส่งเสริมแนวปฏิบัติด้านการจัดซื้อจ้างภาครัฐที่ยั่งยืน และการสนับสนุนประเทศไทยกำลังพัฒนาในการเสริมความแข็งแกร่งของขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะขับเคลื่อนไปสู่รูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนยิ่งขึ้น

เป้าหมายที่ 13 การดำเนินการเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน ซึ่งเป้าหมายนี้สนับสนุนการส่งเสริมการปรับตัวต่ออันตรายและภัยพิบัติทางธรรมชาติ การบูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการวางแผนระดับชาติ การดำเนินการให้เป็นไปตามภาระของอนุสัญญาสหประชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการเพิ่มขีดความสามารถในการวางแผนและการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมีประสิทธิผล

เป้าหมายที่ 14 การอนุรักษ์และการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรทางทะเลและมหาสมุทรอย่างยั่งยืน สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป้าหมายนี้สนับสนุนการบังคับและลดมลพิษทางทะเลทุกประเภท การบริหารจัดการปกป้องและพัฒนาระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง การควบคุมและยุติการประมงเกินขีดจำกัด การประมงที่ผิดกฎหมายและแนวปฏิบัติด้านการประมงที่เป็นไปในทางทำลาย และการสนับสนุนการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน รวมถึงผ่านทางการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนในเรื่องการประมง เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการท่องเที่ยว

เป้าหมายที่ 15 การดำเนินการปกป้องพื้นฟูและสนับสนุนการใช้ระบบเศรษฐกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกลยุทธ์สภาพเป็นทะเลราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและพื้นที่สภาพภูมิภาคใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป้าหมายนี้สนับสนุนการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ระบบเศรษฐกอย่างยั่งยืน และในนี้จัดให้ในแต่ละวัน รวมทั้งบริหารทางระบบเศรษฐกอย่างยั่งยืน การขัดการตัดไม้ทำลายป่า พื้นฟูป่าที่เสื่อมโทรม และเพิ่มการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าทั่วโลก การฟื้นฟูพื้นดินและดินที่เสื่อมโทรม รวมถึงพื้นดินที่ได้รับผลกระทบจากการกลยุทธ์สภาพเป็นทะเลราย การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียม และยุติธรรม และการยุติการล่าและการขันย้ายชนิดพันธุ์พืชและสัตว์คุ้มครอง รวมทั้ง การแก้ปัญหาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่มาจากการตัดไม้

เป้าหมายที่ 16 การดำเนินการสนับสนุนสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิผล รับผิดชอบซึ่งกันและกัน ครอบคลุมในทุกระดับ ซึ่งเป้าหมายนี้สนับสนุนการลดความรุนแรงทุกรูปแบบ การเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน การลดการทุจริตในตัวแทนหน้าที่และการรับสินบนทุกรูปแบบ การมีส่วนร่วมของประเทศกำลังพัฒนาตามกรอบธรรมาภิบาลระดับโลก ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล และมีการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยเป็นไปตามกฎหมายภายในประเทศและความตกลงระหว่างประเทศ

เป้าหมายที่ 17 การเสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและพื้นฟูสภาพที่ดินส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป้าหมายนี้สนับสนุนการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศกำลังพัฒนาน้อยและประเทศด้อยพัฒนา การสนับสนุนการเข้าถึงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และยกระดับการแบ่งปันความรู้ตามเงื่อนไขที่ตกลงร่วมมือในภูมิภาคในรูปแบบหนึ่ง-ได้ แบบได้-ได้ และแบบได้-ได้ สำหรับภาคี การสนับสนุนระหว่างประเทศสำหรับการดำเนินการด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถที่มีประสิทธิผล และมีการตั้งเป้าในประเทศกำลังพัฒนาเพื่อสนับสนุนแผนระดับชาติที่จะดำเนินงานในทุกเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การเพิ่มส่วนแบ่งการส่งออกของประเทศกำลังพัฒนาของการส่งออกทั่วโลกให้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ การเพิ่มพูนและยึดภาระเศรษฐกิจภายนอกของโลก การยกระดับความสอดคล้องเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และการการพัฒนาการตรวจสอบความก้าวหน้าของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และสนับสนุนการสร้างขีดความสามารถด้านสกิตติในประเทศกำลังพัฒนาภายในปี พ.ศ. 2573

โดย SDGs ทั้ง 17 เป้าหมาย สามารถแบ่งออกเป็น ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความร่วมมือการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงการแบ่งเป้าหมาย SDGs ออกเป็นด้านต่าง ๆ

มิติด้าน	เป้าหมาย SDG
ด้านสังคม	เป้าหมายที่ 1 : ขัดความยากจน เป้าหมายที่ 2 : ขัดความทิวโทiy เป้าหมายที่ 3 : การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี เป้าหมายที่ 4 : การศึกษาที่เท่าเทียม เป้าหมายที่ 5 : ความเท่าเทียมทางเพศ เป้าหมายที่ 10 : ลดความเหลื่อมล้ำ ไม่เท่าเทียม เป้าหมายที่ 11 : เมืองและอินฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน เป้าหมายที่ 16 : สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก
ด้านเศรษฐกิจ	เป้าหมายที่ 7 : พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ เป้าหมายที่ 8 : การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ เป้าหมายที่ 9 : อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน เป้าหมายที่ 11 : เมืองและอินฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน
ด้านสิ่งแวดล้อม	เป้าหมายที่ 6 : การจัดการน้ำและสุขาภิบาล เป้าหมายที่ 12 : แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 13 : การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป้าหมายที่ 14 : การใช้ประโยชน์จากการหมุนเวียนและทรัพยากร ทางทะเล เป้าหมายที่ 15 : การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก
ด้านความร่วมมือการพัฒนาที่ยั่งยืน	เป้าหมายที่ 17 : ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ลักษณะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

1. Inclusive Development : การพัฒนาที่ครอบคลุม ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม
2. Universal Development : ไม่ใช่เป้าหมายที่มุ่งช่วยประเทศยากจน แต่เป็นเป้าหมายสำหรับทุกประเทศเพื่อให้ช่วยกันบรรลุสู่โลกที่ยั่งยืน
3. Integrated Development : เน้นการพัฒนาแบบบูรณาการ; 17 เป้าหมายนี้มีไว้ให้คนทำความเข้าใจได้ง่าย แต่เวลาดำเนินการต้องทำควบคู่กันทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

4. Locally-focused Development : การจับรัฐ SDGs ต้องทำในพื้นที่ทั้งเมืองและชนบท เป็นกระบวนการที่เริ่มจากฐานราก (Bottom-up approach)

5. Technology – driven Development : SDGs ต้องใช้เทคโนโลยียุคใหม่ในการช่วยบรรลุ โดยเฉพาะเทคโนโลยีด้านข้อมูลข่าวสาร

จากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (SDGs) 17 ข้อ องค์การสหประชาชาติได้แบ่งกลุ่มออกได้เป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. กลุ่ม People หรือกลุ่มด้านสังคม/ความเป็นอยู่ของผู้คน : ประกอบด้วยเป้าหมาย (1) การลดความยากจน (2) การจัดความทิวท้อง (3) สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (4) การศึกษาที่มีคุณภาพ และ (5) ความเท่าเทียมกันทางเพศ

2. กลุ่ม Prosperity หรือกลุ่มด้านเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง : ประกอบด้วยเป้าหมาย (7) พลังงานที่สะอาด และ潔ยชื่อได้ (8) งานที่มีคุณค่าและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (9) อุตสาหกรรม นวัตกรรมและโครงสร้างพื้นฐาน (10) ลดความเหลื่อมล้ำ และ (11) เมืองและชุมชนยั่งยืน

3. กลุ่ม Planet หรือกลุ่มด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : ประกอบด้วยเป้าหมาย (6) น้ำและสุขาภิบาล (12) การผลิตและบริโภคที่รับผิดชอบและยั่งยืน (13) การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (14) ระบบนิเวศทางทะเลและมหาสมุทร และ (15) ระบบนิเวศบนบก

4. กลุ่ม Peace หรือกลุ่มด้านสันติภาพ : ประกอบด้วยเป้าหมาย (16) สันติภาพและสถาบันที่เข้มแข็ง

5. กลุ่ม Partnership หรือกลุ่มหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา : ประกอบด้วยเป้าหมาย (17) หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา

3.2 กลไกสนับสนุนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย

รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เป็นคณะกรรมการหลัก ในการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มีคณะกรรมการอยู่ภายใต้ กพย. 3 คณะ ประกอบด้วย

1) อนุกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

2) อนุกรรมการส่งเสริมความเข้าใจและประเมินผลการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3) อนุกรรมการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มีคณะกรรมการ 3 คณะทำงาน คือ

- คณะกรรมการที่ 1 รับผิดชอบการบูรณาการการดำเนินงานและจัดลำดับความสำคัญในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

- คณะกรรมการที่ 2 รับผิดชอบการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

- คณะกรรมการที่ 3 ปรับปรุงกลไกมาตรการด้านเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมาย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.3 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทย

จากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมาย 169 เป้าประสงค์ มีหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ดังนี้

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก (ร่วม)
1. ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่	มท./พม.
2. ยุติความทิวท雍 บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน	กษ.
3. สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย	สธ.
4. สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ศธ.
5. บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและให้อำนาจของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน	พม.
6. สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคน และมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน	ทส./กษ./มท.
7. สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาน้ำมันที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน	พน./มท.
8. ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ และการมีงานที่สมควรสำหรับทุกคน	สศช./กค./รง.
9. สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่ทึความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม	คค./อก.
10. ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ	สศช./พม.
11. ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิทั้นทาน และยั่งยืน	มท./พม.
12. สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการบริโภคและผลิตที่ยั่งยืน	ทส.
13. ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลกระทบที่เกิดขึ้น	ทส.
14. อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	ทส.

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก (ร่วม)
15. ปกป้อง พื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อายุย่างยืน ต่อสู้การกล่าวหาสภาพเป็นทะเลราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและพื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ	ทส.
16. ส่งเสริมสังคมที่ส่งบวกและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิผล รับผิดชอบและครอบคลุม ในทุกระดับ	ยธ./มท./พม.
17. เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและพื้นฟูสภาพทุนส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน	กต./กค./พณ.

จะเห็นได้ว่าบทบาทกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ต้องขึ้นเคลื่อนการพัฒนาการเกษตร ในเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในเป้าหมายที่ 2 ยุติความทิวทyoey บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมการทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 8 เป้าประสงค์ 13 ตัวชี้วัด โดยมีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
 - 1) ตัวชี้วัด 2.1.1 ความซุกของภาวะทุพโภชนาการ (PoU)
 - 2) ตัวชี้วัด 2.1.2 ความซุกของความไม่มั่นคงทางอาหารของประชากรในระดับปานกลางหรือรุนแรง โดยใช้ Food Insecurity Experience Scale (FIES) เป็นหลัก
 - 3) ตัวชี้วัด 2.2.1 ความซุกของภาวะเตี้ยแครเร็กน
 - 4) ตัวชี้วัด 2.2.2 ความซุกของภาวะทุพโภชนาการในวัยเด็ก
 - 5) ตัวชี้วัด 2.3.1 มูลค่าการผลิตต่อหน่วยแรงงาน จำแนกตามขนาดกิจการของการทำฟาร์ม/เลี้ยงสัตว์/การป่าไม้
 - 6) ตัวชี้วัดที่ 2.3.2 รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรผู้ผลิตอาหารรายย่อย จำแนกตามเพศ และสถานะพื้นเมือง (เพื่อแยกชนพื้นเมือง หรือชนผ่า)
 - 7) ตัวชี้วัดที่ 2.4.1 ร้อยละของพื้นที่เกษตรที่มีการทำการเกษตรแบบยั่งยืน
 - 8) ตัวชี้วัดที่ 2.5.1 ตัวบ่งชี้ความสมบูรณ์ของการเก็บผลผลิตในธนาคารพันธุกรรม (หรือการเก็บนอกสถานธรรมชาติ)

9) ตัวชี้วัด 2.5.2 สัดส่วนพันธุ์สัตว์ท้องถิ่น แบ่งหมวดหมู่เป็น อยู่ในความเสี่ยง ไม่อยู่ในความเสี่ยง หรือไม่รู้ระดับความเสี่ยง ที่จะสูญพันธุ์

10) ตัวชี้วัดที่ 2.a.1 ดัชนีการเตรียมความพร้อมทางการเกษตรต่อค่าใช้จ่ายของภาครัฐ

11) ตัวชี้วัดที่ 2.a.2 กระแสความช่วยเหลือรวม (ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (Official Development Assistance: ODA) บางกระแสความช่วยเหลืออย่างเป็นทางการอื่น (Other official Flows: OOF) ที่ให้ไปยังภาคเกษตรกรรม

12) ตัวชี้วัด 2.b.1 การอุดหนุนการส่งออกทางการเกษตร

13) ตัวชี้วัด 2.c.1 ตัวชี้วัดราคา (อาหาร) ที่ผิดปกติ

2. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับมอบหมายเป็นหน่วยงานสนับสนุน 7 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1,6,7,12,13,14 และ 15 โดยมีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง จำนวน 17 ตัวชี้วัด ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่

1) ตัวชี้วัดที่ 1.1.1 สัดส่วนของประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนสากล จำแนกตาม เพศ กลุ่มอายุ สถานะการจ้างงาน และที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ (ชุมชนเมือง/ชนบท)

เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขา饮用水สำหรับทุกคน และมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

2) ตัวชี้วัดที่ 6.4.1 ร้อยละความเปลี่ยนแปลงของการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพตลอดทุกช่วงเวลา

3) ตัวชี้วัดที่ 6.4.2 ระดับความตึงเครียดด้านน้ำ : สัดส่วนการใช้น้ำจีด่อปริมาณน้ำจีดที่มีทั้งหมด

เป้าหมายที่ 7 สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาน้ำที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน

4) ตัวชี้วัดที่ 7.2.1 ส่วนแบ่งพลังงานทดแทนในการบริโภคพลังงานขั้นสุดท้ายทั้งหมด

เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการบริโภคและผลิตที่ยั่งยืน

5) ตัวชี้วัดที่ 12.1.1 จำนวนประเทศที่มีแผนปฏิบัติงานการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน (SCP)

6) ตัวชี้วัดที่ 12.3.1 การสูญเสียอาหารทั่วโลก

7) ตัวชี้วัดที่ 12.4.1 จำนวนภาคีที่ทำข้อตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อมในเรื่องสารเคมีที่เป็นอันตรายและสารเคมีอื่น ๆ และของเสียที่ตอบสนองต่อพันธสัญญา และหน้าที่ในการส่งสารสนเทศตามที่กำหนดไว้ในสัญญาที่เกี่ยวข้อง

8) ตัวชี้วัดที่ 12.4.2 การบำบัดของเสีย การเกิดขึ้นมาของขยะอันตราย การจัดการกับขยะอันตราย จำแนกตามรูปแบบการบำบัด

เป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

9) ตัวชี้วัดที่ 13.2.1 จำนวนประเทศที่มีการสื่อสารให้รับรู้อย่างเป็นทางการถึงการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาด้วยการผสมผสานในเรื่องการบอนต้า การปรับตัวต่อภัยอากาศ และการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (เช่น ขั้นตอนการวางแผนการปรับตัวของชาติ และมาตรการสนับสนุนเพื่อส่งเสริมการเปลี่ยนไปใช้สารเคมีในโล耶ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม)

เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน

10) ตัวชี้วัดที่ 14.4.1 สัดส่วนของมวลสัตว์น้ำ (fish stocks) ที่อยู่ในระดับความยั่งยืนทางชีวภาพ

11) ตัวชี้วัดที่ 14.5.1 ขอบเขตของพื้นที่คุ้มครองที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ทางทะเล

12) ตัวชี้วัดที่ 14.6.1 ความก้าวหน้าของประเทศต่าง ๆ ในระดับการใช้เครื่องมือ/กลไกระหว่างประเทศเพื่อต่อสู้กับการประมงที่ผิดกฎหมายที่ไม่มีการรายงานและที่ไม่มีการควบคุม

13) ตัวชี้วัดที่ 14.7.1 ร้อยละของผลผลิตจากการประมงที่ยังยืนต่อ GDP ในรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกษตรลุ่มพัฒนาน้อยที่สุดและทุกประเทศ

14) ตัวชี้วัดที่ 14.a.1 สัดส่วนการจัดสรรงบประมาณเพื่อวิจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางทะเลต่องบประมาณการวิจัยทั้งหมด

15) ตัวชี้วัดที่ 14.b.1 ความก้าวหน้าของแต่ละประเทศที่มีการใช้และดำเนินการด้านข้อกฎหมาย/ข้อบังคับ/นโยบาย/กรอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่ตระหนักและปกป้องสิทธิของการทำประมงขนาดเล็ก

16) ตัวชี้วัดที่ 14.c.1 จำนวนประเทศที่ดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย หรือถูกต้องตามรายการข้อกำหนดที่แหล่งไว้ในข้อตกลงทางทะเลของภูมิภาค (RSP) และให้สัตยบัน แลดำเนินการตามสนธิสัญญาของ ILO ว่าด้วยการเดินเรือ และประมง

เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง พื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกล่าวหาเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและพื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

17) ตัวชี้วัดที่ 15.3.1 ร้อยละของพื้นดินที่ถูกทำให้เสื่อมโทรมเทียบกับพื้นที่ทั้งหมด (Percentage of land that is degraded over total land area)

3.4 สถานการณ์ขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องการพัฒนาการเกษตร

เป้าหมายหลัก

เป้าหมายที่ 2 ยุติความทิวท蹈 บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ยกระดับโภชนาการ และสนับสนุนการทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์ที่ 2.1: การเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัยและมีคุณค่าทางโภชนาการอย่างทั่วถึง

ตัวชี้วัด 2.1.1 ความซุกของภาวะทุพโภชนาการ (PoU)

ตัวชี้วัด 2.1.2 เป็นความซุกของความไม่มั่นคงทางอาหารในระดับปานกลางหรือรุนแรงในประชากรที่อยู่บนพื้นฐานของความไม่มั่นคงอาหารประสบการณ์ชั่ว (FIES)

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้จัดทำรายงานสถานการณ์โดยรวมและทั่วทุกภูมิภาคความชุกของความทิวไถลอดลงนับตั้งแต่สหสวรรษ ทั่วโลกสิ่งนี้ลดลงจาก 14.8 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2000 เป็น 10.8 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2018 การเพิ่มขึ้นของระดับความทิวนี้ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของ Sub-Saharan Africa (ซึ่งอัตราการเพิ่มขึ้นหลายร้อยเปอร์เซ็นต์ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา) และการเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในตะวันออกกลาง และแอฟริกาเหนือ FAO ของสหประชาชาติได้เชื่อมโยงการเพิ่มขึ้นของภาวะขาดสารอาหารโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งที่เพิ่มขึ้น (ซึ่งมักเป็นสาเหตุของความอดอยาก) และประกอบกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ เช่น ปรากฏการณ์เอลนีโญ และสภาพน้ำท่วม

แนวโน้มในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา จำนวนทั้งหมดที่ได้รับอาหารไม่เพียงพอได้ลดลงอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาจำนวนรวมเพิ่มขึ้นประมาณ 40 ล้านคน ถึง 821 ล้านคน ในปี 2560 ซึ่งในปี 2559 ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่มีภาวะขาดอาหารต่ำกว่า 200 กิโลแคลอรีต่อคนต่อวัน และจากการประมาณการ ล่าสุดพบว่าร้อยละ 9.2 ของประชากรโลก (หรือมากกว่า 700 ล้านคน) มีความไม่มั่นคงด้านอาหารอย่างรุนแรง ในปี 2561 ซึ่งหมายถึงการลดลงของปริมาณอาหารที่บริโภค จนถึงระดับที่พากษาโดยประสมกับความทิวไถ เมื่อมองจากขอบเขตความไม่มั่นคงทางอาหารในวงกว้างกว่าระดับที่รุนแรงและความอดอยากพบว่าประชากรโลกเพิ่มขึ้น 17.2 เปอร์เซ็นต์ หรือ 1.3 พันล้านคน มีความไม่มั่นคงด้านอาหารในระดับปานกลางซึ่งหมายความว่าพวกเขายังไม่สามารถเข้าถึงอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและเพียงพอ การรวมกันของความไม่มั่นคงด้านอาหารในระดับปานกลางและระดับสูง ทำให้จำนวนประชากรโลกทั้งหมดอยู่ที่ 26.4 เปอร์เซ็นต์ ของประชากรทั้งหมดประมาณ 2 พันล้านคน

เป้าประสงค์ที่ 2.2 : สิ้นสุดภาวะทุพโภชนาการทุกรูปแบบ

ตัวชี้วัด 2.2.1 ความชุกของภาวะเตี้ยแครเรgranin

ตัวชี้วัด 2.2.2 ความชุกของภาวะทุพโภชนาการในวัยเด็ก

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) รายงานว่า เอเชียได้แม้จะมีความชุกของของภาวะเตี้ยแครเรgranin และภาวะทุพโภชนาการในวัยเด็กเป็นภูมิภาคที่สูงที่สุด มีความคืบหน้าอย่างมีนัยสำคัญในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา ลดการขาดสารอาหารลง 20 เปอร์เซ็นต์ จากปี 2533-2560 อัตราการขาดสารอาหารใน Sub-Saharan Africa ลดลงอย่างเห็นได้ชัดเช่นกัน จาก 30 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2533 ต่ำกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2560 ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ลดลงมากกว่าการลดลงของความชุกของการขาดสารอาหารตั้งแต่ครึ่งหลังของปี 1990 ของประชากรโลกขาดสารอาหาร

เป้าประสงค์ที่ 2.3 : เพิ่มประสิทธิผลและรายได้ของผู้ผลิตอาหารรายย่อยเป็นสองเท่า

ตัวชี้วัด 2.3.1 มูลค่าการผลิตต่อหน่วยแรงงาน จำแนกตามขนาดกิจการของการทำฟาร์ม/เลี้ยงสัตว์/การป่าไม้

ตัวชี้วัดที่ 2.3.2 รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรผู้ผลิตอาหารรายย่อย จำแนกตามเพศ และสถานะพื้นเมือง (เพื่อแยกชนพื้นเมือง หรือชนผ่า)

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

ผลผลิตพืชผลที่กำหนดโดย FAO คือ ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวต่อหน่วยของพื้นที่เก็บเกี่ยวสำหรับผลิตภัณฑ์พืชผล แนวโน้มดังนี้ในการผลิตธัญพืช ผลผลิต การใช้ที่ดินและประชากรที่วัดได้จากปี 2504 (เช่น เมื่อปี 2504 เทียบเป็น 100) จากปี 2504-2557 การผลิตธัญพืชทั่วโลกเพิ่มขึ้น 280 เปอร์เซ็นต์ หากเปรียบเทียบการเพิ่มขึ้นนี้กับจำนวนประชากรทั้งหมด (ซึ่งเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 136 ในช่วงเวลาเดียวกัน) จะเห็นว่าการผลิตธัญพืชทั่วโลกเพิ่มขึ้นในอัตราที่เร็วกว่าประชากรมาก หากกระจายอย่างเท่าเทียมกัน การผลิตธัญพืชต่อคนเพิ่มขึ้นแม้จะมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น

เปอร์เซ็นต์ของผู้ผลิตอาหารขนาดเล็กสำหรับประเทศไทยที่มีข้อมูลที่มีอยู่ในแอฟริกาเอเชียและตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 40 ถึงประมาณ 85 เปอร์เซ็นต์ ในประเทศไทยสัดส่วนของผู้ผลิตอาหารขนาดเล็ก คือ 43 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่อาร์มเนียและนิการากัวมีสัดส่วนประมาณ 85 เปอร์เซ็นต์ ในประเทศอื่น ๆ ส่วนใหญ่สัดส่วนของผู้ผลิตอาหารขนาดเล็กอยู่ระหว่าง 50 ถึง 70 เปอร์เซ็นต์ อัตราการเกิดของผู้ผลิตอาหารขนาดเล็กนั้นกลับลดน้อยลงไปกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ ในประเทศไทยส่วนใหญ่ของสหภาพยุโรป และประมาณ 2 เปอร์เซ็นต์ ในเยอรมัน เดนมาร์ก ฝรั่งเศสและเนเธอร์แลนด์ สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตของผู้ผลิตอาหารขนาดเล็กมีน้อยมาก เนื่องจาก การสำรวจจำนวนมากไม่ได้รายงานแรงงานที่ใช้ในภาคเกษตรในรูปแบบที่เทียบเท่าและเมื่อพิจารณาทำก็มักจำกัดเฉพาะการผลิตพืช คำนึงถึงข้อจำกัด ผลผลิตของฟาร์มขนาดเล็ก ซึ่งในทุกประเทศประสิทธิภาพของผู้ผลิตรายย่อย ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยสำหรับผู้ผลิตรายใหญ่อย่างเป็นระบบ

เป้าประสงค์ที่ 2.4: การผลิตอาหารอย่างยั่งยืนและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัดที่ 2.4.1 ร้อยละของพื้นที่เกษตรที่มีการทำการเกษตรแบบยั่งยืน

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) รายงานว่าขณะนี้ยังไม่มีความชัดเจนว่าปัจจัยใดที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติทางการเกษตรที่มีประสิทธิผลและยั่งยืน ซึ่งยุโรปส่วนใหญ่ในอเมริกา (ทั้งเหนือและตะวันออกเฉียงใต้) เอเชียและเอเชียใต้เห็นข้อมูลการเพิ่มขึ้นของผลผลิตธัญพืชเมื่อเทียบกับพื้นที่ที่ใช้สำหรับการผลิต แต่การเปลี่ยนแปลงในที่ดินทำกินมีน้อยมาก ซึ่งเป็นความแตกต่างที่สำคัญกับแอฟริกา ที่ผลลัพธ์มีความหลากหลายมากกว่า บางประเทศรวมถึงเอธิโอเปีย ในจีเรียและแอลจีเรียได้พยายามเร่งในการเพิ่มผลผลิตอาหาร อย่างไรก็ตาม เกษตรกรรมยั่งยืนเป็นหัวใจสำคัญของการประชุมในปี 2573 และเป็นก้าวแรกในการยุติความความทิวท่夷 ในขณะที่เป้าหมาย SDGs หลายฉบับเน้นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรตัวชี้วัด SDG 2.4.1 น้อยย่างเต็มที่ ในช่วง

สามสิบปีที่ผ่านมา มีการพูดคุยกันอย่างมากในการนิยาม “เกษตรกรรมแบบยั่งยืน” ในขณะที่การเกษตรมีส่วนช่วยในการพัฒนาในฐานะที่เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นแหล่งทำมาหากินและเชื่อมโยงกับด้านสิ่งแวดล้อม และต่อมาในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ก็มีการตระหนักว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืน ยังรวมถึงมิติทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย

เป้าประสงค์ที่ 2.5: รักษาความหลากหลายทางพันธุกรรมในการผลิตอาหาร

ตัวชี้วัดที่ 2.5.1 ตัวบ่งชี้ความสมบูรณ์ของการเก็บผลผลิตในธนาคารพันธุกรรม (หรือการเก็บนอกสถานีธรรมชาติ)

ตัวชี้วัด 2.5.2 สัดส่วนพันธุ์สัตว์ท้องถิ่น แบ่งหมวดหมู่เป็น อัญมณีความเสี่ยง ไม่อัญมณีความเสี่ยง ที่จะสูญพันธุ์ หรือไม่รู้ระดับความเสี่ยงที่จะสูญพันธุ์

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้รวบรวมข้อมูลรายงานการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุกรรมพืชและสัตว์เพื่ออาหารและการเกษตร (Genetic Resource for Food and Agriculture :GRFA) ปี 2561 ในส่วนจำนวนทรัพยากรพันธุกรรมพืชที่ปลดภัยและสัดส่วนของพันธุสัตว์ที่มีทรัพยากรพันธุกรรมเพียงพอสำหรับการเกษตรที่ถูกจัดเก็บในสถานที่อนุรักษ์ระยะยาว (ex situ in gene banks) รวมทั้งข้อมูลสัดส่วนของสายพันธุ์ปศุสัตว์ประจำถิ่นที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ปี 2562

ณ สิ้นปี 2561 การถือครองสารพันธุกรรมพืชทั่วโลกได้รับการสำรวจไว้ในบัญชีธนาคารใน 99 ประเทศและศูนย์ภูมิภาคและระหว่างประเทศ 17 แห่ง รวม 5.3 ล้านตัว อายุงเพิ่มขึ้น 1.8 เปอร์เซ็นต์ จากปีก่อนหน้า จำนวนที่เพิ่มขึ้นนี้ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการเคลื่อนไหวของการปรับปรุงเชือพันธุกรรมเพื่อการอนุรักษ์ระบะกล่างหรือระยะยาวมากกว่าความหลากหลายที่เพิ่มขึ้นใหม่ที่เก็บรวบรวมจากทุกนาของเกษตรกรหรือป่า ตัวอย่างที่เพิ่มเข้ามาใหม่ประมาณร้อยละ 29.7 เป็นพันธุ์ดึงเดิน วัสดุการปรับปรุงพันธุ์ 27.0 เปอร์เซ็นต์ ร้อยละ 18.0 มาจากป่า และร้อยละ 12.3 เป็นพันธุ์ปรับปรุง และจากรายงานในรายการบัญชีของ IUCN Red List ได้รับการอนุรักษ์ในธนาคารพันธุกรรม 464 ทั่วแห่ง เชือพันธุกรรมของสายพันธุ์ในประเทศไทยชนิดพันธุ์ที่มีความเสี่ยงทั่วโลกของรายการ IUCN Red รวม 4,450 ตัวอย่าง จาก 1,315 ชนิด รวมถึงสายพันธุ์ป่าของพืชอาหารที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับความมั่นคงด้านอาหารระดับโลกและระดับห้องเรียน ซึ่งความคืบหน้าในการรักษาความหลากหลายของพืชยังคงอยู่ในระดับปานกลางโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับสัตว์ป่าที่เกี่ยวข้อง

เป้าประสงค์ที่ 2.A : ลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานในชนบทการวิจัยทางการเกษตรและเทคโนโลยีและน้ำเรือนำร่อง

ตัวชี้วัดที่ 2.a.1 ดัชนีการเตรียมความพร้อมทางการเกษตรต่อค่าใช้จ่ายของภาครัฐ

ตัวชี้วัดที่ 2.a.2 กระแสความช่วยเหลือร่วม (ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (Official Development Assistance : ODA) บางกระแสความช่วยเหลืออย่างเป็นทางการอื่น (Other official Flows : OOF) ที่ไม่เป็นยังภาคเกษตรกรรม

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

ดัชนีการเตรียมความพร้อมทางการเกษตรต่อค่าใช้จ่ายของภาครัฐ (AOI) คือส่วนแบ่งทางการเกษตรของค่าใช้จ่ายของรัฐบาลหารด้วยส่วนแบ่งทางการเกษตรของ GDP ซึ่ง หาก AOI ที่มากกว่า 1 หมายถึงส่วนเกษตรกรรมได้รับส่วนแบ่งการใช้จ่ายภาครัฐที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับมูลค่าทางเศรษฐกิจ และ AOI ที่น้อยกว่า 1 สะท้อนทิศทางที่ลดลงกับการพัฒนาการเกษตร ซึ่ง FAO ได้สำรวจข้อมูลไว้ในปี 2558 รวมทั้งการรายงานข้อมูลความช่วยเหลือด้านการพัฒนาโดยรวมเพื่อการเกษตรแต่ละประเทศในปี 2560 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยทั่วโลกเป็น 0.26 โดยเฉลี่ยสูงที่สุดในเอเชียตะวันตกและแอฟริกาเหนือ (0.42) และต่ำที่สุดใน Sub-Saharan Africa (0.20)

เป้าประสงค์ที่ 2.B : ป้องกันข้อจำกัดทางการค้าทางการเกษตรการบิดเบือนตลาดและการอุดหนุนการส่งออก

ตัวชี้วัด 2.b.1 การอุดหนุนการส่งออกทางการเกษตร

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

เป้าหมายนี้ต้องการยกเลิกการอุดหนุนการส่งออกสินค้าเกษตรภายในปี 2573 ซึ่ง FAO ได้จัดทำรายงานของประเทศสมาชิก WTO ในข้อมูลการอุดหนุนการส่งออกสินค้าเกษตร ตั้งแต่ปี 2538 จนถึงปี 2559 พบว่ามีแนวโน้มที่ลดลง

เป้าประสงค์ที่ 2.C : รับรองตลาดสินค้าอาหารที่มั่นคงและเข้าถึงข้อมูลได้ทันเวลา

ตัวชี้วัด 2.c.1 ตัวชี้วัตรacula (อาหาร) ที่ผิดปกติ

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

FAO อนิบาลว่าความผิดปกติของราคาอาหารสามารถวัดได้โดยใช้ดัชนีความผันผวนของราคาอาหารในประเทศ ซึ่งดัชนีความผันผวนของราคาอาหารในประเทศวัดการเปลี่ยนแปลง หรือความผันผวนของราคาอาหารในประเทศเมื่อเวลาผ่านไป ซึ่งวัดจากค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของสินค้าโดยอิงตามราคาผู้บริโภคหรือราคากลาง ซึ่งหากค่าสูงหมายถึงความผันผวนที่สูงขึ้น (ความแปรปรวนมากขึ้น) ในราคาอาหาร และ FAO ได้มีการสำรวจข้อมูลบางประเทศได้ในปี 2543-2557 พบว่าปี 2557 ประเทศที่มีค่าดัชนีความผันผวนของราคาอาหารในประเทศสูงตามลำดับได้แก่ ในประเทศไทย อินเดีย แคนาดา บังคลาเทศ ไียดี

สถานการณ์ขับเคลื่อนเป้าหมายที่ 2 ของโลก ปี 2560-2562

ความพยายามในการต่อสู้กับความทิวทอยและการขาดสารอาหารได้เพิ่มขึ้นอย่างมากตั้งแต่ปี 2000 โดยเฉพาะในเอเชียและแอฟริกา การลงทุนในด้านการเกษตรรวมถึงการใช้จ่ายและความช่วยเหลือจากภาครัฐเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเพิ่มความสามารถในการผลิตทางการเกษตร

- สัดส่วนของคนที่ขาดสารอาหารทั่วโลกเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10.6 ในปี 2558 เป็นร้อยละ 11.0 ในปี 2559 ซึ่งเท่ากับ 815 ล้านคนทั่วโลก ในปี 2559 เพิ่มขึ้นจาก 777 ล้านคน ในปี 2558

- ในปี 2560 เด็กอายุต่ำกว่า 5 ขวบจำนวน 151 ล้านคน มีภาวะ (สูงต่ำสำหรับวัย) และ 38 ล้านคน มีน้ำหนักเกิน

- ความช่วยเหลือด้านการเกษตรในประเทศไทยกำลังพัฒนามีมูลค่ารวม \$ 12.5 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2559 ลดลงเหลือร้อยละ 6 ของความช่วยเหลือที่จัดสรรโดยผู้บริจาคทั้งหมดจากเกือบร้อยละ 20
- ความคืบหน้าในการลดการอุดหนุนสินค้าเกษตรบิดเบือนตลาด ซึ่งลดลงครึ่งหนึ่งในรอบห้าปีจาก 491 ล้านดอลลาร์ ในปี 2553 เหลือน้อยกว่า 200 ล้านดอลลาร์ ในปี 2558
- ในปี 2559 มี 26 ประเทศ ที่ประสบปัญหาราคาอาหารทั่วไปในระดับสูงถึงระดับปานกลางซึ่งอาจส่งผลกระทบในทางลบต่อความมั่นคงด้านอาหาร
- ประมาณ 821 ล้านคน ประมาณ 1 ใน 9 คนในโลก ได้รับการขาดแคลนในปี 2560 เพิ่มขึ้นจากปี 2558 นี้แสดงถึงการเพิ่มขึ้นของความทิวในโลกติดต่อกันเป็นปีที่สามหลังจากการลดลงเป็นเวลาสาม แอฟริกายังคงเป็นที่ปรึกษาความชุกของการขาดสารอาหารมากที่สุด ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชากรหนึ่งในห้า (มากกว่า 256 ล้านคน) สอดคล้องกับการเติบโตอย่างต่อเนื่องในการขาดอาหาร 770 ล้านคน ต้องเผชิญกับความไม่มั่นคงด้านอาหารอย่างรุนแรงในปี 2017
 - การเสริมสร้างความแข็งแกร่งและความสามารถในการปรับตัวของเกษตรกรรายย่อยและครอบครัวซึ่งมีประสิทธิภาพการผลิตต่ำกว่าผู้ผลิตอาหารรายอื่น ๆ อย่างเป็นระบบมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการย้อนกลับของแนวโน้มความทิวทอย สัดส่วนของผู้ผลิตอาหารขนาดเล็กในแขวงของผู้ผลิตอาหารทั้งหมดในประเทศไทยและแอฟริกา เอเชียและตะวันออกเฉียงใต้ในช่วง 40 ถึง 85 เปอร์เซ็นต์ เมื่อเทียบกับน้อยกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ ในยุโรป
 - การใช้จ่ายภาครัฐของภาคเกษตรกรรมเมื่อเทียบกับการมีส่วนร่วมของภาคเกษตรกรรมต่อเศรษฐกิจโดยรวมลดลง 37 เปอร์เซ็นต์ อัตราส่วนลดลงจาก 0.42 ในปี 2544 เป็น 0.26 ทั่วโลกในปี 2560 นอกจากนี้ ความช่วยเหลือด้านการเกษตรในประเทศไทยกำลังพัฒนาลดลงจากเกือบร้อยละ 25 ของความช่วยเหลือที่จัดสรรได้ของผู้บริจาค เป็นเพียงร้อยละ 5 ในปี 2560 ลดลง 12.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ
 - แนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องได้รับการสังเกตในการจ่ายเงินอุดหนุนการส่งออก รายงานไปยังองค์การการค้าโลก (WTO) ค่าใช้จ่ายรวมลดลง การลดการอุดหนุนการส่งออกของรัฐบาลนำไปสู่การบิดเบือนที่ลดลงในตลาดสินค้าเกษตร

ประเทศไทยได้เข้าร่วมรายงานความคืบหน้าการดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ในระดับชาติ โดยสมัครใจ (Voluntary National Review : VNR) ในปี 2560, 2561 และปี 2562 ต่อที่ประชุมสหประชาชาติ สาระสำคัญ ดังนี้

สถานการณ์ขับเคลื่อนเป้าหมายที่ 2 ของประเทศไทย ปี 2560-2562

ตามข้อมูลขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) พบว่า จำนวนประชากรที่ประสบภาวะทุพโภชนาการของไทยลดลงจาก 19.8 ล้านคน (ร้อยละ 34.6) เมื่อปี 2533-2535 เหลือประมาณ 5 ล้านคน (ร้อยละ 7.4) ในปี 2557-2559 ประเทศไทยยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างหลักประกันให้ทุกคนโดยเฉพาะคนยากจนและกลุ่มเปราะบางให้เข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย มีโภชนาการ และเพียงพอ ซึ่งแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านสาธารณสุข (พ.ศ. 2559-2579) ของไทยมุ่งส่งเสริมให้เด็กอายุ 0-5 ปี สูงดีสมส่วน และกำหนดมาตรการเร่งรัด

ดำเนินงานโภชนาการสตรีและเด็กปฐมวัยเพื่อลดจำนวนประชากรที่ประสบภาวะทุพโภชนาการ พร้อมทั้งจัดทำขุด กิจกรรมพื้นฐานด้านโภชนาการให้แก่สถานบริการสาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์เด็กเล็ก ชุมชน และครอบครัว เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อน ตลอดจนผลักดันพระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารหารกและเด็กเล็กและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง (Milk Code) โดยพบว่า ในช่วงปี 2547-2548 ถึงช่วงปี 2558-2559 ความซุกของภาวะเตี้ยแคระแกร์ลดลงจากร้อยละ 11.9 เหลือร้อยละ 10.5 แต่ความซุกของภาวะทุพโภชนาการผอม (Wasting) และน้ำหนักเกิน (Overweight) กลับเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 4.1 เป็นร้อยละ 5.4 และจากร้อยละ 6.9 เป็นร้อยละ 8.2 ตามลำดับ ทั้งนี้ ในการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 9 ปี 2559 ได้ผลักดันนโยบาย “การสร้างเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัยด้วยการบูรณาการอย่างมีส่วนร่วม” ประกอบด้วยการส่งเสริมโภชนาการใน 2,500 วันแรกของชีวิต ร่วมกับการเสริมสร้างพัฒนาการสมวัยและการส่งเสริมการอ่าน รู้สึกอัจฉริยะ หลักประกันให้มีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนและดำเนินการตามแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่มีภูมิคุ้มกันเพื่อเพิ่มผลิตภาพและการผลิตที่รักษาระบบนิเวศ เสริมขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภาวะอากาศรุนแรง ภัยแล้ง อุทกภัย และภัยพิบัติอื่น ๆ และจะช่วยพัฒนาที่ดินและคุณภาพดินอย่างต่อเนื่อง โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำกรอบแนวทางการขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืน (พ.ศ. 2560-2564) และตั้งเป้าจะเพิ่มพื้นที่การทำเกษตรกรรมยั่งยืน 5 แสนไร่ต่อปี ตามแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ 5 แนวทาง คือ ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตตามระบบเกษตรกรรมยั่งยืน พัฒนาการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน พัฒนาและส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรที่ผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน สนับสนุนสินเชื่อสีเขียว และสนับสนุนการวิจัยองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านเกษตรกรรมยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม ในช่วงที่ผ่านมาไทยได้ดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมยั่งยืน ดังนี้ (1) โครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ เพื่อเพิ่มพื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์ สร้างมูลค่าเพิ่ม เพิ่มปริมาณการค้าและการบริโภคเกษตรอินทรีย์ในประเทศ รวมทั้งผลักดันให้การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยจัดเตรียมความพร้อมด้วยการจัดอบรมให้ความรู้ เรื่องเกษตรอินทรีย์ด้านต่าง ๆ ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์และตรวจรับรองมาตรฐาน การพัฒนาต่อยอดการผลิต การแปรรูปสู่การตลาด โดยพัฒนาเครือข่ายการผลิตและตลาดเกษตรอินทรีย์ สร้างความรู้ความเข้าใจ และประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ด้วยการจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรนำเอาเศษวัสดุเหลือใช้ในเรนา ครัวเรือน และโรงงานอุตสาหกรรมมาเป็นวัตถุดินในการผลิตปุ๋ย ดังตัวอย่างโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์วิถีไสธร (ยไสธรโนเมเดล) โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ทำบันทึกข้อตกลง (MOU) กับจังหวัดไสธร เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ที่ครอบคลุมด้านการผลิต การรวมกลุ่มเกษตรกร การรวมผลผลิต การแปรรูป และการตลาด ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์ พืชผักอินทรีย์ และผลไม้ (2) โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่งเสริมให้เกษตรกรที่มีความสมัครใจจาก 882 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 70,700 ราย น้อมนำหลักทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรรณาถบพิตร ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกร

ตามภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ โดยมุ่งหวังจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ลดรายจ่าย/หนี้สิน และเพิ่มรายได้ อันเกิดจากการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน ตลอดจน สร้างอาชีพที่เหมาะสม กับทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ที่ผ่านมา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เปิดตัวโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยร่วมมือกับ 5 ภาคส่วนที่สำคัญ ได้แก่ เกษตรกร ประชารัฐเกษตร เกษตรกร ต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (ซึ่งทำหน้าที่เป็นครุ พี่เลี้ยงในการสร้างแรงบันดาลใจ แนะนำให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมความรู้ให้แก่เกษตรกร) ภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เร่งดำเนินการขับเคลื่อนโครงการให้เกิดผลเป็นรูปธรรมภายในปี 2560 นอกจากนี้ รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับ ความหลากหลายทางพันธุกรรมของเมล็ดพันธุ์พืชที่ใช้เพาะปลูก สัตว์ในไร่นาและที่เลี้ยงตามบ้านเรือน และชนิดพันธุ์ตามธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับพืชและสัตว์เหล่านั้น โดยได้จัดทำแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558-2564 ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ บูรณาการคุณค่าและการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศไทย และบริหารจัดการเพื่อเพิ่มพูนและแบ่งปันผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ โดยสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจสีเขียว และพัฒนาองค์ความรู้และระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นมาตรฐานสากล ในภาวะปัจจุบันที่มีปัจจัยแวดล้อมหลากหลาย เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ในปี 2561 ประเทศไทยยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อลดจำนวนผู้ขาดสารอาหารที่มีจำนวนร้อยละ 9.5 (พ.ศ. 2557-2559) โดยการส่งเสริมโภชนาการและให้ความรู้กับประชาชนทุกระดับ โดยเฉพาะเด็ก สตรี และ คนชรา ส่งผลให้ปี 2560 จำนวนเด็กทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม เหลือร้อยละ 11.1 และเด็กอายุ 0-5 ปี สูงต่ำส่วน เพิ่มเป็นร้อยละ 50.81 นอกจากนี้รัฐบาลยังได้สร้างหลักประกันให้มีระบบการผลิตอาหารอย่างยั่งยืน ผ่านโครงการสำคัญ อาทิ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตรายสินค้า การจัดทามาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร การใช้เครื่องจักรกลทดแทนแรงงาน การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เกษตรแปลงใหญ่ การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมโดยใช้ Agri-map ธนาคารสินค้าเกษตร ตลาดสินค้าเกษตร การพัฒนา Smart Farmer การสร้างโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งทุน และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและชุมชนเข้มแข็ง รวมทั้งให้ความสำคัญในการ รวบรวมความหลากหลายและอนุรักษ์พันธุกรรมในธนาคารเชื้อพันธุ์พืช ประมาณ ปศุสัตว์อย่างยั่งยืน

รวมทั้งมีการขับเคลื่อนในระดับท้องถิ่น ไทยให้ความสำคัญกับการจัดความทิวท'y และการเสริมสร้าง ความมั่นคงทางอาหารในระดับท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละจังหวัด กลุ่มจังหวัด และภูมิภาค มีกลไกคณะกรรมการการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด มีการทำงานแบบบูรณาการ ร่วมกับทุกภาคส่วนในจังหวัดและท้องถิ่น มีหน้าที่ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ในระดับจังหวัด โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์สู่เกษตรกรและประชาชนในท้องถิ่น อันเป็นการตอบสนองต่อการบรรลุ เป้าประสงค์ในเรื่องของความมั่นคงอาหาร การเพิ่มผลิตภาพทางการเกษตรและรายได้ของผู้ผลิตอาหารรายเล็ก รวมทั้งมีระบบการผลิตอาหารและการเกษตรแบบยั่งยืน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องการสร้าง หลักประกันให้มีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืน ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนช่วยกันผลักดันการดำเนินงาน

อย่างเป็นรูปธรรม ประเทศไทยมีรูปแบบความร่วมมือที่เรียกว่าสานพลังประชาธิรัฐ โดยเป็นกลไกที่ภาคเอกชนและประชาสังคม พันธมิตรทางการเกษตรมีบทบาทเป็นผู้ขับเคลื่อนและสนับสนุนด้านการวิจัยและพัฒนา การให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีและวิชาการ การลงทุนภาคการเกษตรในเชือกพืชทางการผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร และการตลาดโดยมีภาครัฐอำนวยความสะดวกร่วมส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการผลิตอาหารที่ปลอดภัย มีโภชนาการ และเพียงพอที่ผ่านมา มีโครงการสำคัญ อาทิ การส่งเสริมโภชนาการเด็ก วัยรุ่น และสตรี การสร้างผู้นำด้านสุขภาพเพื่อปรับพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ การรวมกลุ่มการผลิตเกษตรแปลงใหญ่แบบประชาธิรัฐเกษตรสมัยใหม่ การพัฒนาสหกรณ์การเกษตรให้เข้มแข็งโดยการบ่มเพาะสหกรณ์จากความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนที่มีแผนปฏิบัติการตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาพัฒนา Application เพื่อการเกษตร

ไทยมุ่งเน้นสร้างความมั่นคงทางอาหาร ผ่านกรอบยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านอาหารของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. 2560-2564) โดยมุ่งเป้าให้ประเทศได้บริโภคอาหารที่มีคุณภาพตามหลักโภชนาการอย่างเพียงพอและยั่งยืน และเข้าถึงอาหารอย่างเพียงพอตลอดเวลา ส่งเสริมการผลิตอาหารคุณภาพดี ลดการสูญเสียและใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม รักษาเสถียรภาพการผลิตอาหารอย่างยั่งยืน และพัฒนาความมั่นคงด้านโภชนาการอาหารในด้านการจัดความทิวท้อง ไทยสนับสนุนการยกระดับโภชนาการและลดการขาดสารอาหารในทุกระดับวัยโดยเฉพาะทารกและเด็กปฐมวัย โดยดำเนินโครงการส่งเสริมเด็กปฐมวัยสูงสุดส่วน ซึ่งผลลัพธ์จากการดำเนินงานสะสมท่อนให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัย โดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ผลลัพธ์ที่ดำเนินการได้อยู่ที่ร้อยละ 50.69 ในปี 2561 ซึ่งสถานการณ์ภาพรวมเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา มีแนวโน้มที่ดีขึ้น

ไทยมุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้หลุดพ้นความยากจน มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะครัวเรือนเกษตรกรรายย่อย ซึ่งมีพื้นที่ถือครองขนาดเล็ก การผลิตเป็นแบบต่างคนต่างทำ มีปัญหาและข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น ปัญหาด้านต้นทุนการผลิตไม่ว่าจะเป็นพันธุ์พืช ปุ๋ย สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช และแรงงาน รวมทั้งปัญหาทางด้านการตลาด ไทยจึงมุ่งมั่นปฏิรูปภาคการเกษตรโดยเน้นให้เกษตรกรรวมกลุ่มผลิตสินค้าเกษตรตามความต้องการของตลาด โดยกำหนด “แผนการผลิตภาคการเกษตรของประเทศไทย” และใช้แนวทาง “ตลาดนำการผลิต” เพื่อวางแผนการผลิตให้อุปสงค์และอุปทานเกิดความสมดุล ตัวอย่างเช่น แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบรวงจร ลดการทำประปางในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ส่งเสริมทำการเกษตรอินทรีย์ โดยจัดหาผู้ประกอบการมารับซื้อที่แน่นอน สามารถลดผลผลิตข้าวที่เกินความต้องการบริโภคและส่งออก ทำให้ราคاخ้าวที่ตกต่ำนั้นมีราคาสูงขึ้นได้ เช่นเดียวกับโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ (ปี 2559-2562) มีจำนวน 4,663 แปลง เกษตรกรเข้าร่วมจำนวน 315,897 ราย พื้นที่ 5,410,472 ไร่ ประเภทสินค้าที่อยู่ในแปลงใหญ่ จำนวน 11 ประเภท ได้แก่ ข้าว พืชไร่ ไม้ยืนต้น ผัก/สมุนไพร น้ำผลไม้ หมื่นไหม้ ไม้ดอกไม้ประจำบ้าน ปศุสัตว์ ประมง แมลงเศรษฐกิจ และอื่น ๆ ผลการดำเนินงาน สามารถบรรลุตามเป้าหมายการพัฒนาในด้านการลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ทำให้เกิดมูลค่าการผลิตทางการเกษตรจำนวน 6,075 ล้านบาท และ 5,111 ล้านบาท ในปี 2559 และ ปี 2560 ตามลำดับ ด้านการพัฒนาคุณภาพผลผลิตไทยผลักดันให้ผลผลิตทางการเกษตรต่าง ๆ ได้รับการรับรองมาตรฐาน อาทิ GAP เกษตรอินทรีย์ RSPO และ PGS เป็นต้น

เป้าหมายสนับสนุน

เป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่

เป้าประสงค์ที่ 1.1 กำจัดความยากจนอย่างรุนแรง

ตัวชี้วัดที่ 1.1.1 สัดส่วนของประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนสาคล จำแนกตาม เพศ กลุ่มอายุ สถานะการจ้างงาน และ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ (ชุมชนเมือง/ชนบท)

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

“เส้นความยากจนระหว่างประเทศ” ถูกกำหนดไว้ที่ \$ 1.90 ต่อวัน (ปรับสถานะอัพเดทจากเส้นความยากจนก่อนหน้าอยู่ที่ \$ 1.25 - \$ 1.90 ในปี 2558) โดยเส้นความยากจนนี้วัดใน “ดอลลาร์ระหว่างประเทศ” ซึ่งเป็นสกุลเงินสมมติที่ปรับสำหรับความแตกต่างของราคาระหว่างประเทศ (ความเท่าเทียมกันของกำลังซื้อ) และวัดในราคาของปี 2554 เพื่อปรับเปลี่ยนราคามาตามเวลา (เงินเพื่อ) และธนาคารโลกได้สำรวจข้อมูลความยากจนต่อทศวรรษของทุกประเทศ ตั้งแต่ปี 2547 ถึง 2557 แต่อย่างไรก็ตาม ความยากจนหลายมิติขึ้นอยู่กับดัชนีความยากจนหลายมิติ และน้ำหนักตัวชี้วัดในบริบทการศึกษา สุขภาพ และมาตรฐานการครองชีพ ทั้งนี้ FAO ได้คาดการณ์จำนวนคนที่จะยากจนอย่างรุนแรงตามภูมิภาค รายปีตั้งแต่ปี 2558 จนถึงปี 2573 ว่าจะมีโดยรวมทั้งสิ้น 446.44 ล้านคน โดยเป็นทวีปแอฟริกา 376.16 ล้านคน เอเชีย 37.54 ล้านคน อเมริกาใต้ 17.16 ล้านคน อเมริกาเหนือ 10.67 ล้านคน ยุโรป 2.24 ล้านคน และโอเชียเนีย 2.66 ล้านคน

สถานการณ์ขับเคลื่อนเป้าหมายที่ 1 ของโลก ปี 2560-2562

- ในปี 2559 คนงานในโลกน้อยกว่าร้อยละ 10 ใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า \$ 1.90 ต่อคนต่อวัน ลดลงจากร้อยละ 28 ในปี 2543 ในประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุดเกือบร้อยละ 38 ของแรงงานในปี 2559 ได้เส้นความยากจน

- ระบบการคุ้มครองทางสังคมเป็นพื้นฐานในการป้องกันและลดความยากจนและความไม่เสมอภาคในทุกช่วงเวลาของชีวิตของผู้คน ผ่านผลประโยชน์สำหรับเด็กมารดาที่มีثارกแรกเกิด คนพิการผู้สูงอายุ ผู้ที่มีฐานะยากจน และไม่มีงานทำ ข้อมูลเบื้องต้นแสดงให้เห็นว่าในปี 2559 มีเพียงร้อยละ 45 ของประชากรโลก ที่ได้รับการคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพโดยระบบการคุ้มครองทางสังคมและความครอบคลุมนั้นแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศและภูมิภาค

- ในปี 2559 คนที่อายุเกิน 68 ปี ได้รับเงินบำนาญ อย่างไรก็ตามค่าเฉลี่ยทั่วโลกนั้นปิดบังความแตกต่างในระดับภูมิภาคขนาดใหญ่ ในโอเชียเนียไม่รวมอสเตรเลียและนิวซีแลนด์ และในอนุภูมิภาคทะเลทรายซาหารา เพียง 10 เปอร์เซ็นต์ และ 22 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับของคนที่อายุเกินเกี้ยวน ได้รับเงินบำนาญในปี 2559

- การสร้างความยืดหยุ่นของคนจนและเสริมสร้างการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติเป็นกลยุทธ์การพัฒนาที่สำคัญ ในการยุติความยากจนในประเทศที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด การสูญเสียทางเศรษฐกิจจากภัยพิบัติในขณะนี้สูงถึง 250,000 ล้านดอลลาร์ ถึง 300 พันล้านดอลลาร์ต่อปี ความเสี่ยงจากภัยพิบัติทั่วโลกมีความเข้มข้นสูงในประเทศที่มีรายได้น้อยถึงปานกลาง เกี่ยวกับขนาดของเศรษฐกิจของพากเพ NX ประเทศกำลังพัฒนาบนเกาะเล็ก ๆ ได้รับผลกระทบที่ไม่เหมาะสม

• สัดส่วนของแรงงานทั่วโลกที่อาศัยอยู่กับครอบครัวของพวกราดลง 1.90 เหรียญสหรัฐต่อคนต่อวันลดลงอย่างมีนัยสำคัญในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาลดลงจาก 26.9 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2543 เป็น 9.2 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2560

- การลดลงของความยากจนระดับโลกยังคงดำเนินต่อไป แต่กลับชะลอตัวลง การชะลอตัวบ่งชี้ว่าโลกไม่ได้อยู่ในการติดตามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่น้อยกว่า 3 เปอร์เซ็นต์ ของโลกที่มีชีวิตอยู่ในความยากจนขั้นรุนแรงในปี 2573 ผู้คนที่ยังคงอาศัยอยู่ในความยากจนอย่างต่อเนื่องต้องเผชิญกับความยากลำบากอย่างรุนแรง เพื่อกัยพิบัติระบบการคุ้มครองทางสังคมที่เข้มแข็งและการใช้จ่ายของรัฐบาลในบริการสำคัญมักจะช่วยให้ผู้ที่ถูกทิ้งไว้ข้างหลังลุกขึ้นยืน และหนีความยากจน แต่บริการเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการขยาย

- การลดลงของความยากจนกำลังลดลง ร้อยละในปี 2561 นอกราชอาณาจักรคาดการณ์พื้นฐานซึ่งให้เห็นว่า ร้อยละ 6 ของประชากรโลกจะยังคงมีชีวิตอยู่ในความยากจนอย่างรุนแรงในปี 2573 แม้จะมีงานทำ 8 เปอร์เซ็นต์ ของคนงานทั่วโลก และครอบครัวของพวกร้ายยังคงอาศัยอยู่ในความยากจนอย่างมากในปี 2561 สถานการณ์ยังคงน่าตกใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งใน Sub-Saharan Africa ซึ่งส่วนแบ่งของคนทำงานที่ยากจนอยู่ที่ 38 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2561

- ประเทศไทย ฯ ได้รายงานความคืบหน้าในการพัฒนาและดำเนินการตามยุทธศาสตร์การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติระดับชาติและระดับท้องถิ่นตามกรอบของเซนได เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติปี 2558-2573 ณ วันที่ 31 มีนาคม 2562 มี 67 ประเทศได้รายงานความคืบหน้าในการจัดแนวตั้งกล่าว และ 24 ประเทศรายงานว่ารัฐบาลท้องถิ่นของตนได้พัฒนากลยุทธ์ท้องถิ่นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแผนระดับประเทศ

สถานการณ์ขั้นเคลื่อนเป้าหมายที่ 1 ของประเทศไทย ปี 2560-2562

รัฐบาลตระหนักถึงมิติความยากจนที่แท้จริงดังกล่าว จึงวางแผนนโยบายเพื่อยุติความยากจนในทุกมิติ โดยมีการบูรณาการภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทาง การพัฒนาต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9-11 เพื่อมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่การพัฒนาตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อยุติความยากจน เน้นที่การพัฒนามนุษย์ ให้โอกาส คน เพื่อสร้างและพัฒนาตนเอง

ธนาคารโลกระบุว่า ในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมา ไทยประสบความสำเร็จอย่างมากในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ โดยพัฒนาจากการเป็นประเทศที่มีรายได้น้อย (Low - income country) มาเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง (Upper - income country) มีเศรษฐกิจที่ขยายตัวเต็มโตอย่างต่อเนื่อง รายงานสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในไทย ปี 2560 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบฯ ระบุว่า ระดับความยากจนลดลงอย่างมากในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา จากร้อยละ 67 ในปี 2529 เป็นร้อยละ 5.3 ในปี 2560 ซึ่งเป็นผลมาจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนโยบายของรัฐบาลที่เอื้อประโยชน์ต่อคนยากจนและคนยากไร้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม รัฐบาลยังคงต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้หลุดพ้นจากปัญหาความยากจน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ต่อไป

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างโอกาสในการหารายได้ของคนยากจน ทั้งนี้ ความเหลื่อมล้ำยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อ การเดินทางเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากการจะลดตัวลงและความไม่แน่นอนของราคาน้ำมันค้าเกษตร รวมทั้ง ปัญหาภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ปี 2561 รัฐบาลได้ดำเนินโครงการ “ไทยนิยมยั่งยืน ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี” เพื่อสร้างและกระจายรายได้ให้กับชุมชนอย่างทั่วถึง ต่อยอดจากโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) โดยนำมาผนวกกับการแสวงหา ท่องเที่ยวในปัจจุบัน ที่การท่องเที่ยวชุมชนเป็นทางเลือกที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ที่ชื่นชอบและ แสวงหาชุมชนแบบการท่องเที่ยวที่แตกต่างและหลากหลายเพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเข้าไปสู่ชุมชนต่าง ๆ อันจะ ส่งผลให้เกิดการจับจ่ายใช้สอยผ่านกิจกรรม สินค้า และบริการในชุมชน ทำให้เกิดการกระจายรายได้กับประชาชน ทุกกลุ่มในชุมชนอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ การพัฒนาคุณภาพและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ช่วยให้ชุมชนสร้างรายได้มากขึ้น และผู้ประกอบการในชุมชนได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์และนำมาร่วม ยอดการบริหารจัดการชุมชนอย่างเหมาะสม การพัฒนาและกระจายรายได้สู่เศรษฐกิจฐานรากเข่นี้จะช่วยส่งผลให้ การกระตุ้นเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศไทยมีความเข้มแข็ง ลดความเหลื่อมล้ำ คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ขึ้นและมีความสุข

การแก้ปัญหาความยากจน ซึ่งใช้การท่องเที่ยวซึ่งเป็นจุดแข็งของประเทศไทยเป็นเครื่องมือโดยเน้น การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism หรือ CBT) ส่งผลให้เกิดการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ แก่ชุมชนอย่างทั่วถึง สอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย ที่นอกจากเน้นการ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับบุคคลแล้ว ยังเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน (community empowerment) ด้วย จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ไทยจะใช้ขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหาความยากจนต่อไป

ผลจากการดำเนินโครงการข้างต้นในช่วงเวลาที่ผ่านมา มีหมู่บ้านได้รับการพัฒนาด้านการจัดการท่องเที่ยว จำนวน 3,273 หมู่บ้าน ใน 76 จังหวัดทั่วประเทศ ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 มีสินค้า จำนวน 58,330 ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาเพื่อให้สามารถขายและสร้างรายได้มากขึ้น มีผู้ประกอบการใหม่เพิ่มขึ้น เป็น 1,640,000 คน จากเดิมที่มีเฉพาะสมาชิก OTOP จำนวน 60,000 กลุ่ม/ราย โดยจากการศึกษาของคณะที่ปรึกษา จำกัดสำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการฯ มีรายได้ เฉลี่ยต่อคนเพิ่มขึ้นจากเฉลี่ยเดือนละ 5,115 บาทต่อคน เป็นเดือนละ 10,040 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 96.33 อัตราการจ้างงานภายในชุมชนปรับเพิ่มขึ้นร้อยละ 61.76 และมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมในแต่ละชุมชน เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 75

เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุอนามัยสำหรับทุกคน และมีการบริหาร จัดการที่ยั่งยืน

เป้าประสงค์ที่ 6.4 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำและสร้างความมั่นใจในแหล่งน้ำ洁

ตัวชี้วัดที่ 6.4.1 ร้อยละความเบี่ยงเบนของ การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพตลอดทุกช่วงเวลา

ตัวชี้วัดที่ 6.4.2 ระดับความตึงเครียดด้านน้ำ : สัดส่วนการใช้น้ำ洁ต่อปริมาณน้ำ洁ที่มีทั้งหมด

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

ตัวชี้วัดนี้จะแสดงให้เห็นว่าการเติบโตของเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำธรรมชาติ แทนการบ่มเพาะการเติบโตทางเศรษฐกิจจากการใช้น้ำ กล่าวอีกนัยหนึ่งถ้ามูลค่าเพิ่มที่ผลิตโดยเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าปริมาณการใช้น้ำจะเพิ่มขึ้นเท่าๆกัน และการใช้น้ำจัดตามสัดส่วนของทรัพยากรน้ำจัดที่มีอยู่คืออัตราส่วนระหว่างการแยกตัวของน้ำจัดทั้งหมดโดยภาคเศรษฐกิจหลัก ซึ่งตัวชี้วัดนี้จะให้ข้อมูลที่สำคัญเพื่อให้แน่ใจว่ามีแหล่งน้ำสนับสนุนระบบนิเวศของโลกและยังคงมีอยู่สำหรับคนรุ่นอนาคต

ความเครียดจากน้ำมากกว่า 60 เปอร์เซ็นต์ ในเอเชียตะวันตกเฉียงกลางและแอฟริกาเหนือ หมายความว่าภูมิภาคเหล่านี้เผชิญกับความเครียดจากน้ำอย่างรุนแรง อย่างน้อยที่สุดก็ในช่วงบางส่วนของปี ความยากลำบากดังกล่าวมักจะถูกจัดการโดยการใช้แหล่งน้ำที่ไม่ธรรมดា เช่น การนำน้ำเสียกลับมาใช้ซ้ำ น้ำกลั่นจากทะเลและการใช้น้ำระบบห้ามทางการเกษตรโดยตรง ควรเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องตระหนักรู้ภัยน้ำ แลโดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิภาคย่อที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดเพื่อลดการใช้น้ำ โดยการเพิ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรน้ำ อย่างไรก็ตามพื้นที่อื่น ๆ ส่วนใหญ่อยู่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำกว่า 25 เปอร์เซ็นต์ ของแรงดันน้ำเริ่มต้นซึ่งมีขอบเขตสำหรับการเพิ่มการใช้น้ำอย่างยั่งยืนโดยประชากรและเศรษฐกิจ

สถานการณ์ขับเคลื่อนเป้าหมายที่ 6 ของโลก ปี 2560-2562

- ในปี 2558 มีผู้คน 6.6 พันล้านคน (มากกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ ของประชากรโลก) ใช้แหล่งน้ำดีมีคุณภาพเพิ่มขึ้น และ 4.9 พันล้านคน (มากกว่าสองในสามของประชากรโลก) ใช้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขอนามัยที่ดีขึ้น
- การจัดการน้ำและสุขาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ ชี้ว่าส่วนใหญ่กับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หลากหลายรูปแบบทั่วโลก จากการสำรวจในปี 2559-2560 พบว่ากว่าร้อยละ 80 ของ 74 ประเทศที่ตอบโต้ได้กำหนดขั้นตอนไว้อย่างชัดเจนสำหรับผู้ใช้บริการ / ชุมชนในการจัดการน้ำและสุขาภิบาล
- ผู้คนมากกว่า 2 พันล้านคนทั่วโลก อาศัยอยู่ในประเทศที่มีความเครียดจากน้ำมากเกินไปซึ่งหมายถึงอัตราส่วนของน้ำจัดทั้งหมดที่ถูกตั้งไปสู่แหล่งน้ำจัดทั้งหมดทั้งหมดที่สูงกว่าระดับที่ร้อยละ 25 แอฟริกาเหนือและเอเชียตะวันตกประสบกับความเครียดของน้ำที่สูงกว่าร้อยละ 60 ซึ่งปัจจุบันนี้เป็นในการขาดแคลนน้ำในอนาคต
- ในปี 2560-2561 มี 157 ประเทศ รายงานการดำเนินงานโดยเฉลี่ยของการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการร้อยละ 48 จากข้อมูล จาก 62 จาก 153 ประเทศ ที่มีการแบ่งปันน้ำข้ามพรมแดนสัดส่วนร้อยละเฉลี่ยของแต่ละชั้นพรมแดนแห่งชาติที่ครอบคลุมโดยข้อตกลงการดำเนินงานมีเพียงร้อยละ 59 ในปี 2560 และอีก 19 เปอร์เซ็นต์ของประชากรโลกใช้บริการน้ำดีมีคุณภาพ ซึ่งหมายความว่า 785 ล้านคนยังขาดแคลนบริการน้ำดีมีคุณภาพ
- ในปี 2562 จาก 172 ประเทศนั้น 80 เปอร์เซ็นต์มีการดำเนินการในระดับปานกลางหรือต่ำกว่าของการจัดการทรัพยากรน้ำแบบผสมผสาน อย่างไรก็ตามร้อยละ 60 ของประเทศไม่น่าจะบรรลุเป้าหมายของการดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบภายในปี 2573

สถานการณ์ขับเคลื่อนเป้าหมายที่ 6 ของประเทศไทย ปี 2560-2562

เป้าหมายที่ 6 สะท้อนความตระหนักร่วมกันของประชาชนโดยกว่าการสร้างหลักประกันให้มีน้ำใช้ มีการบริหารจัดการน้ำและการสุขาภิบาลอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยการดำเนินการอย่างครบทั่วในทุกรัฐดับ ดังนี้

ไทยได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการน้ำของประเทศไทย โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 กำหนดให้ปฏิรูประบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพเป็นธรรมและยั่งยืน โดยคำนึงถึงความต้องการใช้น้ำในทุกมิติ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ และกำหนดให้พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580)

ไทยมีความคืบหน้าในการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 6 โดยสรุปการดำเนินการหลักได้ ดังนี้

1. การเข้าถึงน้ำดื่ม รักษามิเป้าหมายให้ทุกหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีน้ำสะอาดเพื่ออุปโภคบริโภค โดยมีโครงการสำคัญ ได้แก่ การจัดทำน้ำอุปโภคบริโภคให้แก่หมู่บ้านที่ไม่มีระบบประปาและพื้นที่หาน้ำยาก

2. การเข้าถึงสุขาภิบาลและสุขลักษณะ ไทยมีส่วนราชการระดับผ่านเกณฑ์มาตรฐาน HAS ร้อยละ 71.04 โดยร้อยละ 50 ของครัวเรือนไทยมีส้วมนั่งรับ

3. การปรับปรุงคุณภาพน้ำโดยการลดน้ำเสีย ไทยได้มุ่งลดน้ำเสียจากแหล่งกำเนิด และเพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสีย และได้กำหนดให้น้ำเสียชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง โดยในปี พ.ศ. 2561 ไทยมีระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนทั้งสิ้น 105 แห่ง สามารถรับปริมาณน้ำเสียได้ 3.27 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 33.50 ของปริมาณน้ำเสียชุมชนโดยรวมทั้งหมด นอกจากนี้ ในปี 2560 แหล่งน้ำพิวตินร้อยละ 83 มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ขึ้นไปต่อจำนวนแหล่งน้ำผิวดินที่มีการตรวจวัดทั้งหมด และน้ำทะเลชายฝั่งร้อยละ 95.7 มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ขึ้นไปต่อจำนวนสถานีที่มีการตรวจวัดทั้งหมด โดยเมื่อเทียบกับปี 2559 คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินและน้ำทะเลชายฝั่งมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

4. การสร้างหลักประกันแหล่งน้ำดื่มที่ยั่งยืน ตั้งแต่ปี 2557 ไทยมีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจุบันมีพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น 2.58 ล้านไร่ คิดเป็นปริมาณน้ำ 1,483 ล้านลูกบาศก์เมตร เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำเดิม 4.72 ล้านไร่ รวมทั้งมีเป้าหมายให้พื้นที่เกษตรน้ำฝนสามารถทำการเพาะปลูกได้อย่างน้อย 1 ครั้ง ในฤดูฝน โดยการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก แหล่งน้ำธรรมชาติ น้ำบาดาล และระบบอนุรักษ์ดินและน้ำซึ่งดำเนินการแล้ว 6,896 แห่ง คิดเป็นปริมาณน้ำ 2,229 ล้านลูกบาศก์เมตร

5. การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างบูรณาการในทุกรัฐดับ ไทยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการน้ำในทุกรัฐดับ และตระหนักรถึกในการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างบูรณาการ โดยจัดตั้งกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศไทย ได้แก่ (1) ระดับประเทศไทย มีคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการน้ำและทรัพยากรน้ำอย่างบูรณาการและเป็นเอกสารแพลตฟอร์ม (2) ระดับลุ่มน้ำ มีคณะกรรมการลุ่มน้ำ

ทำหน้าที่ขับเคลื่อนการบริหารทรัพยากรน้ำในเขตคุ้มน้ำและพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ (3) องค์กรผู้ใช้น้ำ ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหาร จัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ รวมทั้งจัดตั้งสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเพื่อกำกับ การดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำของประเทศไทยให้เป็นไปอย่างบูรณาการ เป็นระบบ และยั่งยืน

นอกจากนี้ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของไทยได้น้อมนำแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ตามศาสตร์พระราชมาประยุกต์ใช้ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ประชาชนได้ใช้ทรัพยากรน้ำอย่างพอเพียงและ มั่นคง โดยประกาศใช้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ 2561 เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2561 เพื่อให้การบริหาร จัดการมีทิศทางสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงไปของสถานการณ์ต่าง ๆ

6. การปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำ ไทยให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์พื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำ ที่เสื่อมโทรม ซึ่งมีส่วนในการรักษาระบบนิเวศและสร้างสมดุลทางธรรมชาติ โดยกำหนดเป้าหมายให้ได้พื้นที่ป่าไม้ อย่างน้อยร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ โดยรัฐบาลได้พื้นฟูป่าต้นน้ำแล้วจำนวน 0.49 ล้านไร่ และพื้นที่ป้องกันและลดการพังทลาย จำนวน 1,435 ล้านไร่

ในช่วงแรกการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนา เป้าหมายที่ 6 รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการดำเนินการ ในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น และการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการปรับปรุงน้ำและการ บริหารจัดการด้านสุขอนามัย โดยรัฐบาลได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้ทุกหมู่บ้านมีน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภค บริโภคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพของประชาชน โดยในปี 2561 จัดหน้า สะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภคให้หมู่บ้านที่ไม่มีระบบประปาและพื้นที่ห่างไกลแล้วจำนวน 7,321 หมู่บ้าน คงเหลือ อีก 169 หมู่บ้าน ซึ่งจะดำเนินการแล้วเสร็จในปี 2562

การดำเนินการขั้นต่อไป รัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 6 รัฐบาลยังมุ่งพัฒนาและ ให้ความสำคัญกับ

1. ประชาชนทั้งในเมืองและชนบท มีน้ำอุปโภคและน้ำดื่มเพียงพอ ได้มาตรฐานสากลในราคาน้ำที่เหมาะสม มีการประยุกต์ด้านทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งมีความสามารถในการบริหารจัดการน้ำ ระดับชุมชน และท้องถิ่น

2. สามารถจัดหน้าที่เพื่อการผลิต (เกษตร อุตสาหกรรม) ได้อย่างสมดุลระหว่างศักยภาพกับความต้องการ มีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัด ผลิตภาพสูงขึ้น รวมทั้ง สามารถจัดหน้าบรรเทาผลกระทบจากการ ขาดแคลนน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝนให้เพียงพอต่อการดำรงชีพและการทำการเกษตรในฤดูฝน

3. มีระบบป้องกันน้ำท่วมและอุทกภัยที่มีประสิทธิภาพ ทั้งโครงสร้างและการบริหารจัดการ มีผัง การระบายน้ำทุกระดับ การบริหารพื้นที่น้ำท่วมและพื้นที่ชัลอน้ำ

4. การพื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน ชุมชนขนาดใหญ่มีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่สิ่งแวดล้อม มีการจัดการโดยการป้องกันและลดน้ำเสียที่ต้นทาง

5. ปัตตันน้ำได้รับการพื้นฟู สามารถช่วยในการหล่อเทาของน้ำ มีการใช้ประโยชน์จากคลื่นน้ำตามผังที่กำหนด มีการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน

6. มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีธรรมาภิบาล ทันสมัย มีกฎหมาย ระเบียบ เกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรน้ำ มีโครงสร้างองค์กรเหมาะสมในการบริหารจัดการน้ำทุกระดับ สามารถบริหารจัดการตามแผน ยุทธศาสตร์ แผนแม่บท แผนปฏิบัติการ ระบบ และกลไกการจัดสรรน้ำ รวมทั้ง มีระบบฐานข้อมูล ทรัพยากรมนุษย์ และงานวิจัยเพียงพอในการตัดสินใจและบริหารจัดการ

เป้าหมายที่ 7 สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาน้ำที่สามารถซื้อหาได้ เชื้อถือได้ และยั่งยืน

เป้าประสงค์ที่ 7.2 เพิ่มเปอร์เซ็นต์พลังงานหมุนเวียนทั่วโลก

ตัวชี้วัดที่ 7.2.1 ส่วนแบ่งพลังงานทดแทนในการบริโภคพลังงานขั้นสุดท้ายทั้งหมด

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

การลงทุนทั่วโลกในเทคโนโลยีทดแทนจากปี 2547 ถึงปี 2558 (วัดเป็นพันล้านเหรียญสหรัฐต่อปี) ในปี 2547 ลงทุน 47 พันล้านเหรียญสหรัฐ ภายในปี 2558 ซึ่งเพิ่มขึ้นเป็น 286 พันล้านเหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 600 การลงทุนเติบโตขึ้นในทุกภูมิภาค แต่มีอัตราที่แตกต่างกันมาก พบว่ามีการเติบโตมากที่สุด ในประเทศไทย เพิ่มขึ้นจาก 3 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2547 เป็น 103 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2558 (เพิ่มขึ้น 3400 เปอร์เซ็นต์) นั่นคือจีนเป็นนักลงทุนรายเดียวที่ใหญ่ที่สุดในเทคโนโลยีพลังงานหมุนเวียน โดยมีมูลค่าการลงทุน ใกล้เคียงกับสหรัฐอเมริกายุโรปและอินเดีย

การรวมการลงทุนของจีนและอินเดียกับประเทศไทยเพื่อบ้านนั้น กล่าวคือเอเชียและโอเชียเนียเป็นนักลงทุน ที่ใหญ่ที่สุดในทวีปยุโรป การลงทุนของยุโรปมีแนวโน้มการเติบโตที่ลดลงอย่างมาก โดยมีจุดสูงสุดในปี 2554 ที่ 123 พันล้านเหรียญสหรัฐ ก่อนที่จะลดลงถึง 49 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2558 ส่วนการลงทุนในตะวันออกกลางและแอฟริกายังคงค่อนข้างต่ำ (ลงทุนเพียง 0.5 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2547)

ประเทศไทยส่วนใหญ่ลงทุนอย่างกว่าร้อยละหนึ่งของ GDP ในเทคโนโลยีพลังงานหมุนเวียน (ยกเว้นแอฟริกาใต้ และชิลีซึ่งลงทุนอยู่ที่ 1.4 เปอร์เซ็นต์) เมื่อปรับสูง GDP โดยปกติจีนยังคงเป็นหนึ่งในนักลงทุนรายใหญ่ที่สุดที่ 0.9 เปอร์เซ็นต์ ที่และสหรัฐอเมริกาก็ลงทุนร้อยละ 0.1 ของ GDP ในปี 2558

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพลังงานหมุนเวียนเศรษฐกิจที่มีรายได้ต่ำถึงปานกลางมักจะลงทุนมากกว่าประเทศ ที่มีรายได้สูง อธิบายได้ว่าประเทศไทยเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะลงทุนในสัดส่วนที่สูงขึ้นของ GDP ของประเทศในการจัดหา พลังงานและการขยายตัวโดยรวม ในขณะที่ประเทศไทยมีรายได้สูงมักมีระบบพลังงานที่มั่นคง อย่างไรก็ตามประเทศไทย ที่มีรายได้สูงส่วนใหญ่ได้ตั้งเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกจากการทำตามข้อตกลง Paris Agreement

สถานการณ์ขับเคลื่อนเป้าหมายที่ 7 ของโลก ปี 2560 - 2562

- จากปี 2543 - 2559 สัดส่วนของประชากรโลกที่สามารถเข้าถึงไฟฟ้าได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 78 เป็นร้อยละ 87 โดยจำนวนผู้คนที่อาศัยอยู่โดยไม่ต้องใช้ไฟฟ้าลดลงต่ำกว่า 1 พันล้าน ในประเทศไทยที่พัฒนาอยู่ที่สุด สัดส่วนของคนที่สามารถเข้าถึงไฟฟ้าได้มากกว่าสองเท่าระหว่างปี 2543 – 2559
 - ในปี 2559 มีคน 3 พันล้านคน (ร้อยละ 41 ของประชากรโลก) ยังคงปรุงอาหารด้วยเชื้อเพลิงและเตาที่ก่อมลพิษ โดยส่วนแบ่งของพลังงานหมุนเวียนในการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 17.3 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 17.5 ในปี 2558 แต่มีเพียงร้อยละ 55 ของพลังงานหมุนเวียนที่ได้จากพลังงานหมุนเวียนรูปแบบใหม่
 - อัตราการใช้พลังงานไฟฟ้าทั่วโลกเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 83 ในปี 2553 เป็นร้อยละ 87 ในปี 2558 โดยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 89 ในปี 2560 อย่างไรก็ตามมีคน 840 ล้านคนทั่วโลกที่ยังไม่สามารถเข้าถึงไฟฟ้าได้
 - กระแสการเงินระหว่างประเทศไปยังประเทศกำลังพัฒนาเพื่อสนับสนุนพลังงานสะอาดและพลังงานหมุนเวียนได้ถึง 18.6 พันล้านдолลาร์ในปี 2559 เกือบสองเท่าจาก 9.9 พันล้านдолลาร์ ในปี 2553

สถานการณ์ขับเคลื่อนเป้าหมายที่ 7 ของประเทศไทย ปี 2560 - 2562

ประเทศไทยเดินหน้าขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงด้านพลังงานโดยมีแผนบูรณาการพลังงานระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2558 – 2579) ซึ่งถือเป็นแผนแม่บทด้านพลังงานของประเทศไทยที่มีความสมบูรณ์ เป็นกรอบนำทางเพื่อมุ่งสู่พลังงานมั่นคง เศรษฐกิจมั่งคั่ง และสังคมไทยยั่งยืน แผนดังกล่าวประกอบด้วย แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (Power Development Plan : PDP) แผนอนุรักษ์พลังงาน (Energy Efficiency Plan : EEP) แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก (Alternative Energy Development Plan: AEDP) แผนบริหารจัดการก๊าซธรรมชาติ (Gas Plan) และแผนบริหารจัดการน้ำมันเชื้อเพลิง (Oil Plan) ซึ่งครอบคลุมมิติพลังงานและห่วงโซ่คุณค่าอย่างครบถ้วน ในส่วนการสร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการบริการพลังงานสมัยใหม่ในราคานี้สามารถซื้อหาและเชื้อถือได้

ในปี 2560 นี้รัฐบาลได้เริ่มนโยบายพลังงาน 4.0 หรือ Energy 4.0 เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ในการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 ซึ่งหมายถึงการขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยนวัตกรรมเพื่อยกระดับให้ประเทศไทยมีรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้น หลุดพ้นจากประเทศไทยที่มีรายได้ปานกลาง เป็นรูปแบบ “Value Based Economy” นโยบาย Energy 4.0 มีหลักการสำคัญ คือ การยกระดับประสิทธิภาพของระบบพลังงานในปัจจุบัน และการนำนวัตกรรมที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนา และยกระดับการบริหารจัดการระบบพลังงานให้มีการผลิต การจัดหาพลังงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความมั่นคงด้วยการจัดหาพลังงานจากแหล่งในประเทศไทยให้มากที่สุด และในปี 2560 นี้ ประเทศไทยประสบผลสำเร็จใน 3 ประเด็นหลัก คือ การเข้าถึงพลังงาน การเพิ่มสัดส่วนพลังงานทดแทน และการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ทั้งนี้ ความสำเร็จของการดำเนินงานของแต่ละเป้าประสงค์สามารถสะท้อนได้โดยตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

การเข้าถึงพลังงาน การสร้างหลักประกันว่ามีการเข้าถึงการบริการพลังงานสมัยใหม่ในราคาน้ำที่สามารถซื้อหาได้และเชื่อถือได้ ภายในปี 2573 มีเป้าหมายร้อยละของประชากรที่เข้าถึงไฟฟ้า เท่ากับ 99.99 ความคืบหน้าสถานะ ณ ปี 2560 พบว่าร้อยละของประชากรที่เข้าถึงไฟฟ้าเท่ากับ ร้อยละ 99.77

การเพิ่มสัดส่วนพลังงานทดแทน เพิ่มสัดส่วนของพลังงานทดแทนในการใช้พลังงานแบบผสมผสาน การใช้พลังงานของโลก ภายในปี 2573 มีเป้าหมายสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย คิดเป็นร้อยละ 24.08 ภายในปี 2573 ความคืบหน้าสถานะ ณ ธันวาคม 2560 มีสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนร้อยละ 14.49 ของการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย

การปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงาน เพิ่มอัตราการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานของโลกให้เพิ่มขึ้น 2 เท่า ภายในปี 2573 ลดความเข้มของการใช้พลังงาน (Energy Intensity : EI) ลงร้อยละ 30 ภายในปี 2579 เมื่อเทียบกับปีฐาน (2553) ซึ่งความคืบหน้าสถานะ ณ ปี 2560 มีความเข้มของการใช้พลังงานเท่ากับ 7.77 ktoe (กิโลตันน้ำมันดิบ) ต่อพันล้านบาท

ในปี 2561 ครัวเรือนทั่วประเทศไทยสามารถเข้าถึงไฟฟ้าได้เกือบร้อยละ 100 และการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายมีสัดส่วนของพลังงานทดแทนที่สูงขึ้นเป็นที่น่าพอใจ แต่ผลการใช้พลังงานต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือความเข้มพลังงานเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อน ซึ่งสะท้อนว่าประสิทธิภาพการใช้พลังงานยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่จะลดความเข้มของการใช้พลังงานลงทุกปี ดังนั้น รัฐบาลจึงมุ่งให้ความสำคัญกับการผลักดันมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานให้สัมฤทธิ์ผล โดยเฉพาะด้านไฟฟ้าซึ่งได้กำหนดเป้าหมายเกิดการประหยัดและความต้องการการใช้ไฟฟ้า 4 พันเมกะวัตต์ ในปี 2580 เทียบกับกรณีฐาน หรือร้อยละ 5.2 ของความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าทั้งหมด ในแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. 2561 - 2580 (Power Development Plan : PDP2018) ซึ่งคณะกรรมการรัฐมนตรีเห็นชอบเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2562

เพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านพลังงานแก่ประชาชน ประเทศไทยได้ดำเนินโครงการสร้างกระบวนการคิดทางพลังงานและพัฒนาวิชาชีพด้านพลังงานให้ประชาชน (Energy For Life) โดยเป็นความร่วมมือระหว่างกระทรวงพลังงาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษาอุตสาหกรรมและการศึกษาตามอธิราชย์ (กศน.) ในสังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านพลังงานให้กับนักเรียนในระบบ กศน. รวมถึงพัฒนาวิชาชีพด้านพลังงานให้กับบุคคลที่มีความสนใจสำหรับกิจกรรมหลักในโครงการประกอบด้วย (1) การผลักดันและพัฒนานิเทศน์ด้านพลังงานที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น เข้าสู่หลักสูตรการเรียน การสอนทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอธิราชย์ (2) พัฒนาสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับหัวข้อด้านพลังงาน เช่น เทคโนโลยีการผลิตพลังงาน และการใช้พลังงานในชีวิตประจำวัน และ (3) พัฒนานิทรรศการสาธารณะเพื่อสร้างความตระหนักรู้ด้านพลังงานในศูนย์วิทยาศาสตร์ระดับภาค

เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการบริโภคและผลิตที่ยั่งยืน

เป้าประสงค์ที่ 12.1: ใช้กรอบการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืนนาน 10 ปี

ตัวชี้วัดที่ 12.1.1 จำนวนประเทศไทยที่มีแผนปฏิบัติงานการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน (SCP)

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

สหประชาชาติมีข้อมูลการสำรวจประเทศที่มีการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติเพื่อการบริโภคและผลิตอย่างยั่งยืน ในปี 2560 ซึ่งประเทศไทยก็มีการจัดทำแผนฯดังกล่าวแล้วเช่นกัน

เป้าประสงค์ที่ 12.3 : การสูญเสียอาหารต่อประชากรโลกลดลงครึ่งหนึ่ง

ตัวชี้วัดที่ 12.3.1 การสูญเสียอาหารทั่วโลก

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

FAO มีการวิเคราะห์ว่าตัวชี้วัดนี้มีสององค์ประกอบ ได้แก่ ความสูญเสียและของเสียที่ควรลดโดยตัวชี้วัดสองตัวแยกกัน โดยตัวชนิดนี้การสูญเสียอาหารระดับชาติเป็นตัวชนิดน้ำหนักพื้นฐานคงที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในสถิติอย่างเป็นทางการ ดัชนีดังกล่าวเป็นสินค้าสำคัญ 10 รายการที่สอดคล้องกับลำดับความสำคัญเชิงนโยบายของแต่ละประเทศ ความสำคัญเชิงสัมพันธ์ในแห่งของมูลค่าการผลิตเบอร์เข็นต์การสูญเสียที่เป็นตัวแทนระดับประเทศ

ตัวชนิดนี้การสูญเสียอาหารได้รับการจัดประเภทใหม่ เนื่องจากการขาดการประเมินการสูญเสียอาหารที่สอดคล้องกัน การได้รับปัจจัยการสูญเสียสำหรับขั้นตอนต่าง ๆ ของห่วงโซ่อุปทาน และการรวมเข้าเป็นเบอร์เข็นต์การสูญเสียอาหารของสินค้า ในการทำเข็นนั้นประเทศต่าง ๆ จำเป็นต้องมีแนวทางเกี่ยวกับวิธีการรวบรวมประเมินและการสูญเสียโดยรวมที่ฟาร์ม การขนส่งการเก็บรักษาอุตสาหกรรมและการค้าส่ง เกี่ยวกับวิธีรวมแหล่งข้อมูลและจัดลำดับความสำคัญ

เป้าประสงค์ที่ 12.4 : การจัดการสารเคมีและของเสียอย่างรับผิดชอบ

ตัวชี้วัดที่ 12.4.1 จำนวนภาคีที่ทำข้อตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อมในเรื่องสารเคมีที่เป็นอันตรายและสารเคมีอื่น ๆ และของเสียที่ตอบสนองต่อพันธสัญญา และหน้าที่ในการส่งสารสนเทศตามที่กำหนดไว้ในสัญญาที่เกี่ยวข้อง

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

ในเป้าประสงค์นี้ มีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุการจัดการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของสารเคมีและของเสียทั้งหมดตลอดวงจรชีวิตตามกรอบสากลที่ตกลงไว้ภายใต้ SDG ส่วนใหญ่ที่กำหนดไว้ในสัญญาที่ไว้สำหรับปี 2573 ตัวชี้วัดนี้ถูกตั้งค่าสำหรับปี 2563

มีข้อตกลงพหุภาคีระหว่างประเทศไทยฉบับเกี่ยวกับของเสียอันตรายและสารเคมีอื่น ๆ (รวมถึงพิธีสารมอนทรีออลสันธิสัญญาเชิล อนุสัญญาลดเตอร์ดัม และอนุสัญญารุส托กโอล์ม) โดยตัวชี้วัดนี้ประเมินเบอร์เข็นต์ของประเทศที่ปฏิบัติตามข้อผูกพันและการผูกพันภายใต้พิธีสารมอนทรีออล 100 % สันธิสัญญาเชิล 57.45 % อนุสัญญาลดเตอร์ดัม 71.03 % และอนุสัญญารุส托กโอล์ม 51.14 %

ตัวชี้วัดที่ 12.4.2 การบำบัดของเสีย การเกิดขึ้นมาของขยะอันตราย การจัดการกับขยะอันตราย จำแนกตามรูปแบบการบำบัด

สถานการณ์ด้วยดีระดับโลก

ในปีปัจจุบันนี้ มีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุการจัดการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของสารเคมีและของเสีย ทั้งหมดตลอดจนจริยิตามกรอบสากลที่ตกลงไว้ภายใต้ SDG ส่วนใหญ่ที่กำหนดไว้สำหรับปี 2573 ตัวชี้วัดนี้ถูกตั้งค่าสำหรับปี 2563 เช่นกัน และข้อมูลตัวชี้วัดนี้จะดีไปกว่าเดิมเมื่อปี 2562

สถานการณ์ขับเคลื่อนเป้าหมายที่ 12 ของโลก ปี 2560 - 2562

- การลดการเติบโตทางเศรษฐกิจจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างไร กีดตาม ตัวเลขทั่วโลกซึ่งให้เห็นถึงแนวโน้มที่แย่ลง : ปริมาณการใช้วัสดุในประเทศไทย (จำนวนทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ในกระบวนการทางเศรษฐกิจ) เพิ่มขึ้นจาก 1.2 กก. เป็น 1.3 กก. ต่อหัวประชากรตั้งแต่ปี 2543 - 2553 ปริมาณการใช้วัสดุภายในประเทศไทยเพิ่มขึ้นเช่นกัน ช่วงเวลาเดียวกัน จาก 48.7 พันล้านตัน เป็น 71.0 พันล้านตัน การเพิ่มขึ้นนี้เกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้นทั่วโลกโดยเฉพาะในเอเชียตะวันออก

- ประเทศต่าง ๆ ยังคงแข่งขันกับความท้าทายที่เข้มข้นกับมลพิษทางอากาศ ดินและน้ำ และการสัมผัสกับสารเคมีที่เป็นพิษภายใต้การสนับสนุนของข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อมพหุภาคีเกือบทุกรัฐ สมาชิกของสหประชาชาติเป็นภาคีอนุสัญญาอย่างน้อยหนึ่งข้อตกลง ภายใต้หันธกรณีของอนุสัญญาฯ ประเทศไทยต่าง ๆ ได้รับการร้องขอให้รายงานข้อมูลและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับของเสียอันตรายอย่างสม่ำเสมอ สารมลพิษอินทรีย์ที่คงอยู่ และสารทำลายโลโซน อย่างไรก็ตามจากปี 2553 ถึงปี 2557 มีเพียง 57 เปอร์เซ็นต์ ของคุณภาพในอนุสัญญาบاهีเซล ว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายของเสียอันตรายข้ามแดนและการกำจัด และคุ้สัญญาร้อยละ 71 ของอนุสัญญา รอดเตอร์ดัมเรื่องกระบวนการยินยอมที่ได้รับความยินยอมล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารกำจัดศัตรูพืช บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ และร้อยละ 51 ของคุ้สัญญาในอนุสัญญากรุงสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษอินทรีย์แบบถาวร ทุกฝ่ายรายงานพิธีสารમនทรีอโอล เรื่องสารที่ทำให้ชั้นโลโซนหมดไป

- ในปี 2560 ซึ่งเป็นการปรับปรุงที่สำคัญในมาตรฐานการครองชีพวัสดุ การเพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เกิดจากการเพิ่มขึ้นของการใช้แร่โลหะซึ่งซึ่งนำไปที่การเติบโตในพื้นที่โครงสร้างพื้นฐานและการก่อสร้าง สำหรับวัสดุทุกประเภท ประเทศที่พัฒนาแล้วมีอย่างน้อยสองเท่าต่อหัวของประเทศไทยกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งอย่างวัสดุสำหรับเชื้อเพลิงฟอสซิลนั้นสูงกว่าการพัฒนามากกว่าสี่เท่าของประเทศไทยกำลังพัฒนา

- ภายในปี 2561 มี 108 ประเทศ ที่มีนโยบายระดับชาติและความคิดริเริ่มที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน และมี 71 ประเทศ และสหภาพยูโรปรายงานเครื่องมือทางนโยบายรวม 303 รายการ

- ภาครีแห่งพิธีสารમនทรีอโอลและอนุสัญญาบاهีเซลรือดัม และสตอกโฮล์ม จะต้องส่งข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้ข้อตกลงเหล่านี้ อย่างไรก็ตามอัตราการส่งข้อมูลมีความแตกต่างกันโดยอัตราการปฏิบัติตามโดยเฉลี่ยของข้อตกลงทั้งสี่อยู่ที่ประมาณร้อยละ 70

สถานการณ์ขับเคลื่อนเป้าหมายที่ 12 ของประเทศไทย ปี 2560 - 2562

ประเทศไทยมีแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. 2560 - 2579 (Sustainable Consumption and Production Roadmap 2017 - 2036 : SCP Roadmap 2017-2036) และยังได้พัฒนา

แผนปฏิบัติการ (Action Plan) 5 ปี ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนตามกรอบการดำเนินงานระยะ 10 ปี ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (10 YFP on SCP) เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาภาคลักษณะการดำเนินงานและความร่วมมือด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยมีประสิทธิภาพ และเชื่อมโยงในทุกภาคส่วน นอกจากนี้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำแผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระยะที่ 3 พ.ศ. 2560 - 2564 โดยเน้นกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย หน่วยงานในกำกับของรัฐ และองค์กรมหาชน และจะขยายผลไปสู่ภาคเอกชนและประชาชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การผลิตและบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนไปสู่กระบวนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนในทุก ๆ ภาคส่วนต่อไป โดยตั้งเป้าหมายภายในปี 2564 หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน จะเข้าร่วมโครงการจำนวน 380 แห่ง 2,519 แห่ง และ 876 แห่ง ตามลำดับ

รัฐบาลไทยโดยกระทรวงอุตสาหกรรม มีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมสีเขียว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน ลดการใช้ทรัพยากรและพลังงานเพื่อประหยัดต้นทุน การดำเนินธุรกิจ และสร้างโอกาสในการแข่งขัน รวมถึงการสร้างโอกาสทางการตลาดของผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตสีเขียว ซึ่งกำลังจะเป็นที่ยอมรับและต้องการของผู้บริโภคทั่วโลก โดยเน้นให้ธุรกิจอุตสาหกรรมยึดมั่นในการประกอบกิจการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และประกอบกิจการด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งภายในและภายนอกองค์กรตลอดห่วงโซ่อุปทาน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สถานประกอบการที่ผ่านการรับรองเป็นอุตสาหกรรมสีเขียว มีทั้งสิ้น 34,491 ราย แบ่งเป็นอุตสาหกรรมสีเขียวระดับที่ 1) (Green Commitment) จำนวน 20,079 ราย อุตสาหกรรมสีเขียวระดับที่ 2) (Green Activities) จำนวน 7,682 ราย อุตสาหกรรมสีเขียวระดับที่ 3) (Green System) จำนวน 6,304 ราย อุตสาหกรรมสีเขียวระดับที่ 4) (Green Culture) จำนวน 378 ราย และอุตสาหกรรมสีเขียวระดับที่ 5) (Green Network) จำนวน 48 ราย

ประเทศไทยโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการบูรณาการและดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อขับเคลื่อนการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืนให้บรรลุเป้าหมาย โดยการผลักดันหน่วยงานให้ดำเนินงานภายใต้ 1) แผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระยะที่ 3 พ.ศ. 2560 - 2564 โดยตั้งเป้าหมายว่าภายในปี 2564 จะมีหน่วยงานเข้าร่วมโครงการจำนวน 3,775 แห่ง ประกอบด้วย กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ (380 แห่ง) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2,519 แห่ง) และกลุ่มบริษัท 876 แห่ง 2) แผนการจัดการภาคอุตสาหกรรม 5 ปี (พ.ศ. 2558 – 2564) 3) โครงการส่งเสริมความรู้และสินค้าเกษตรนวัตกรรมเพื่อขยายช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรและต่อยอดงานวิจัยผลิตทางการเกษตร 4) การพัฒนาเกษตรอินทรีย์และเกษตรยั่งยืนอย่างครบวงจร รวมถึงปรับพฤติกรรมการใช้สารเคมีของเกษตรกร โดยมีการศึกษาวิจัยต่อยอดการแปรรูปผลผลิตจากการเกษตรร่วมกับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ 5) การส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนผ่านรายงานความยั่งยืนและรายงานประจำปีของบริษัท ซึ่งที่ผ่านมา มีบริษัทเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนจำนวน 639 แห่ง หรือร้อยละ

98 ของบริษัทที่จดทะเบียนฯ ขณะที่มีการจัดทำรายงานความยั่งยืนตามกรอบการรายงาน Global Reporting Initiative (GRI) หรือร้อยละ 14

ปัจจุบัน ประเทศไทยอยู่ระหว่างการจัดทำระบบติดตามประเมินผลการส่งเสริมผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนของประเทศไทย (2561 - 2563) และการศึกษาแนวทางการจัดการการสูญเสียอาหารเพื่อการบริโภคที่ยั่งยืน (2562) ตลอดจนประเทศไทยได้ให้การรับรองและเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาด้านสารเคมีและของเสีย 3 ฉบับ คือ อนุสัญญาบาเซล อนุสัญญารอเตอร์ด้ม และอนุสัญญาสตอกโฮล์ม ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการตามพันธกรณีของอนุสัญญาดังกล่าว รวมทั้งได้ปรับปรุงกลไกการดำเนินงานภายในประเทศไทยให้สอดคล้องกับข้อตกลงภายใต้อนุสัญญาแต่ละฉบับ

เป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

เป้าประสงค์ที่ 13.2 : บูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการวางแผนระดับชาติ

ตัวชี้วัดที่ 13.2.1 จำนวนประเทศที่มีการสื่อสารให้รับรู้อย่างเป็นทางการถึงการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาด้วยการผสมผสานในเรื่องการอนุรักษ์ การปรับตัวต่อภัยมิอากาศ และการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (เช่น ขั้นตอนการวางแผนการปรับตัวของชาติ และมาตรการสนับสนุนเพื่อส่งเสริมการเปลี่ยนไปใช้สารและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม)

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

ตัวชี้วัดนี้ วัดจำนวนประเทศที่ลงนามในข้อตกลงพหุภาคีเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัจจุบันตัวชี้วัดนี้ไม่ได้สะท้อนถึงระดับของการปฏิบัติงานหรือการดำเนินการตามการบรรเทาสภาพภูมิอากาศและการดำเนินการปรับตัว ทั้งนี้เพราะข้อผูกพันระดับประเทศในข้อตกลง UNFCCC Paris นั้นแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมในระดับประเทศ (NCDs) ดังนั้นจึงไม่สามารถเทียบเคียงได้โดยตรง อย่างไรก็ตาม มีการติดตามข้อมูลการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ทั่วโลกในปี 2560 เพื่อเป็นการติดตามการปฏิบัติตามแผนของแต่ละประเทศ

สถานการณ์ขึ้นเคลื่อนเป้าหมายที่ 13 ของโลก ปี 2560 - 2562

- ภาครัฐของข้อตกลงปารีสเตรียมการสื่อสารและรักษาผลงานที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่องทั่วประเทศ การมีส่วนร่วมที่กำหนดไว้ในระดับประเทศจะต้องให้เห็นถึงการตอบสนองอย่างเป็นทางการของประเทศที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ณ วันที่ 20 เมษายน 2560 มีการให้สัตยาบันข้อตกลงปารีสจำนวน 143 ฝ่าย ซึ่ง 137 ฝ่าย (136 ประเทศและคณะกรรมการยูโรป) ได้มีการสื่อสารการมีส่วนร่วมครั้งแรกของพวากษาต่อประเทศชาติ ต่อสำนักเลขานุการของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- ประเทศไทยพัฒนาแล้วมีความมุ่งมั่นที่จะร่วมกันระดมทุน \$ 1 แสนล้าน ต่อปีภายในปี 2563 เพื่อตอบสนองความต้องการที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยกำลังพัฒนาและเพื่อดำเนินการต่อระดับการสนับสนุน

ผ่านความพยายามเริ่มต้นเพื่อระดมทรัพยากรสำหรับกองทุนสภาพภูมิอากาศสีเขียว ขอให้ทุกฝ่ายเร่งขยายการสนับสนุนทางการเงิน

- หลายประเทศเริ่มใช้กลยุทธ์ลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติระดับชาติและระดับห้องถิน ในปี 2557-2558 ประเทศไทยรายงานส่วนใหญ่ระบุว่าการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมกฎหมายในพื้นที่คุ้มครองโครงการและโปรแกรมการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการวางแผนแบบรวมมือทบทามสำคัญในการลดปัจจัยเสี่ยงพื้นฐาน

- ปี 2560 มีการวิเคราะห์โดยองค์การอุตุนิยมวิทยาโลกแสดงให้เห็นว่าอุณหภูมิเฉลี่ยทั่วโลกห้าปี ระหว่างปี 2556 - 2560 ยังสูงที่สุดเป็นประวัติการณ์ โลกยังคงประสบภัยธรรมชาติที่รุนแรงขึ้น และเพิ่มความเข้มข้นของภัยเรือนกระจก สิ่งนี้เรียกร้องให้มีการดำเนินการอย่างเร่งด่วน โดยประเทศต่าง ๆ เนื่องจากพากขาปฏิบัติตามพันธกรณีของตนต่อข้อตกลงปารีสเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- เมื่อเมษายน 2562 มี 185 ประเทศ ได้ให้สัตยาบันข้อตกลงปารีส ภาคีของข้อตกลงปารีสคาดว่าจะเตรียมการสื่อสารและรักษาผลงานที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่องในระดับประเทศและ ได้แจ้งการมีส่วนร่วมต่อสำนักเลขานิการของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภายใต้ข้อตกลงทุกฝ่ายจะต้องส่งผลงานที่กำหนดใหม่ในระดับประเทศซึ่งมีเป้าหมายที่แก้ไขสูงมากขึ้นภายในปี 2563

- วันที่ 20 พฤษภาคม 2562 มี 28 ประเทศที่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากกองทุนสภาพภูมิอากาศสีเขียวเพื่อกำหนดแผนการปรับตัวแห่งชาติและกระบวนการวางแผนการปรับตัวอื่น ๆ ด้วยมูลค่า 75 ล้านดอลลาร์ ในจำนวนนี้ร้อยละ 67 เป็นประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุดรักษาล้างพัฒนาเกษตรกรรม ฯ และรัฐแอฟริกา ข้อเสนอจากอีก 7 ประเทศที่มีมูลค่า 17 ล้านดอลลาร์ อยู่ในขั้นตอนสุดท้ายของการอนุมัติ โดยรวมแล้ว 75 ประเทศกำลังสร้างหาการสนับสนุนจากกองทุนสภาพภูมิอากาศสีเขียวสำหรับแผนการปรับตัวในระดับชาติและกระบวนการวางแผนการปรับตัวอื่น ๆ ด้วยมูลค่ารวม 191 ล้านดอลลาร์

สถานการณ์ขับเคลื่อนเป้าหมายที่ 13 ของประเทศไทย ปี 2560 - 2562

ไทยให้ความสำคัญกับการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 13 อย่างเร่งด่วน โดยได้บูรณาการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้ากับทุกนโยบายระดับชาติ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ซึ่งได้บรรจุประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไว้ในประเด็นที่ 3 สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

สำหรับการขับเคลื่อนการดำเนินการด้านการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย ในปี 2559 ไทยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานจำนวนทั้งสิ้น 45.68 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (Mt-CO₂e) คิดเป็นร้อยละ 12 ของปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการณ์ปกติ ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของ Nationally Appropriate Mitigation Actions (NAMAs) ที่กำหนดเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจก ร้อยละ 7 จากกรณีปกติภายในปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ. 2020) นอกจากนี้รัฐบาลได้จัดทำแผนระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและเป็นรูปธรรม ได้แก่ แผนปฏิบัติการ

สนับสนุนการดำเนินงานตามแผนที่นำทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2564 – 2573 และแผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2564 – 2573 รายสาขาใน 4 สาขา ได้แก่ สาขางานส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการหางอุตสาหกรรมและการใช้พลังงาน รวมถึงน้ำเสียอุตสาหกรรม และสาขาวิชาการจัดการของเสียชุมชนเพื่อใช้ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกที่ประเทศไทยกำหนด (Nationally determined contributions – NDC) ในด้านการปรับตัวต่อผลกระทบทางลบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไทยได้จัดทำแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการสร้างภูมิคุ้มกันและรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งในภาคเกษตรก็มีแผนแม่บทการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้านการเกษตร ปี พ.ศ. 2560 - 2564 รวมถึงได้จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2558 เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับจังหวัดครบทุกจังหวัด

ในระหว่างปี พ.ศ. 2558 – 2560 ไทยได้ร่วมมือกับเยอรมันดำเนินโครงการฝึกอบรมการบูรณาการประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในกระบวนการจัดทำแผนระดับจังหวัดและท้องถิ่นในพื้นที่น่าร่องใน 17 จังหวัด 32 เทศบาล เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพบุคลากรในพื้นที่น่าร่องให้มีทักษะในการวางแผนเชิงบูรณาการแนวคิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่โดยโครงการในพื้นที่น่าร่องประสบความสำเร็จด้วยดี และจะขยายผลการดำเนินการในอีก 60 จังหวัด เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ภายใต้ไทยได้การดำเนินโครงการการดำเนินงานด้านนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Policy Project) เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไปสู่การดำเนินงานในพื้นที่ (Subnational Implementation) ระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2564 ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างไทยกับเยอรมัน

การดำเนินการด้านการปรับตัวต่อผลกระทบทางลบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับท้องถิ่น เป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย ดังนั้น รัฐบาลจึงได้บูรณาการเนื้อหาด้านการปรับตัวต่อผลกระทบทางลบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไว้ในแผนการพัฒนาระดับท้องถิ่น โดยได้เริ่มดำเนินการในพื้นที่น่าร่อง 4 พื้นที่ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดอุดรธานี

กลุ่มจังหวัดลุ่มน้ำเจ้าพระยา และกลุ่มจังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน และอยู่ระหว่างการจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับท้องถิ่น เพื่อให้การจัดการสาธารณภัยในพื้นที่มีความเข้มแข็งและประสานการปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ได้บูรณาการประเด็นด้านการปรับตัวฯ ในกระบวนการนโยบายและแผนรายสาขาใน 3 สาขาน่าร่อง ได้แก่ สาขาวิชาสารสนเทศ ร่วมกับกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข สาขาวิชาการตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับกรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย และสาขาวิชาท่องเที่ยว ร่วมกับกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ขณะนี้ ไทยอยู่ระหว่างการทบทวนแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปี พ.ศ. 2558 – 2593 และจัดทำแผนแม่บทฯ ฉบับปรับปรุง เพื่อให้การดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยมีความทันสมัยและสอดคล้องกับพัฒนาการระดับโลกต่าง ๆ รวมถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และความตกลงปารีส

เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าประสงค์ที่ 14.4 : การจับปลาอย่างยั่งยืน

ตัวชี้วัดที่ 14.4.1 สัดส่วนของมวลสัตว์น้ำ (fish stocks) ที่อยู่ในระดับความยั่งยืนทางชีวภาพ

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

ตัวชี้วัดนี้วัดสัดส่วนของปริมาณปลาในตลาดโลกที่มีการใช้ประโยชน์เกินกำลังใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ระดับของปลาที่ยั่งยืนคือระดับที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ปริมาณปลาที่มากเกินไปนั้นไม่ยั่งยืน สต็อกปลาที่มีความอุดมสมบูรณ์เท่ากับหรือสูงกว่าผลผลิตที่ยั่งยืนสูงสุด (MSY) จดอยู่ในประเภทความยั่งยืนทางชีวภาพ เมื่อความอุดมสมบูรณ์ลดลงต่ำกว่าระดับ MSY สต็อกจะถูกพิจารณาว่าไม่ยั่งยืนทางชีวภาพ ซึ่ง UN ได้ข้อมูล สัดส่วนของปริมาณปลาทั่วโลกที่มีการจับปลา ในปี 2517 - 2558 มีแนวโน้มลดลง

เป้าประสงค์ที่ 14.5 อนุรักษ์ชายฝั่งและพื้นที่ทางทะเล

ตัวชี้วัดที่ 14.5.1 ขอบเขตของพื้นที่คุ้มครองที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ทางทะเล

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

โดยในปี 2563 เป้าหมายการอนุรักษ์อย่างน้อยร้อยละ 10 ของพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งที่สอดคล้อง ก្នុងหมายระดับชาติและระหว่างประเทศ ซึ่งแตกต่างจากเป้าหมาย SDG ส่วนใหญ่ซึ่งมีเป้าหมายปี 2573 หากแต่ ตัวชี้วัดนี้ถูกตั้งค่าเป้าหมายให้สำเร็จภายในปี 2563 ซึ่ง IUCN ได้มีการสำรวจพื้นที่ถูกคุกคามทั่วโลก ในปี 2560 พบว่าประเทศไทยและอเมริกาเป็นประเทศที่มีสายพันธุ์ปลาที่ถูกคุกคามมากที่สุด รองลงมาคืออินเดีย

ตัวชี้วัดที่ 14.6.1 ความก้าวหน้าของประเทศต่าง ๆ ในระดับการใช้เครื่องมือ/กลไกระหว่างประเทศเพื่อ ต่อสู้กับการประมงที่ผิดกฎหมายที่ไม่มีการรายงานและที่ไม่มีการควบคุม

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

สหประชาชาติ มีการสำรวจข้อมูลระดับการดำเนินงานของกลไกระหว่างประเทศที่มีวัตถุประสงค์ต่อต้าน การทำประมงผิดกฎหมายในช่วงปี 2561 ซึ่งประเทศไทยนับว่าเป็นประเทศที่มีการดำเนินงานอย่างเคร่งครัดใน ระดับสูง

ตัวชี้วัดที่ 14.7.1 ร้อยละของผลผลิตจากการประมงที่ยั่งยืนต่อ GDP ในรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก ประเทศกลุ่มพัฒนาน้อยที่สุดและทุกประเทศ

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

เป้าหมายคือการเพิ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจไปยังประเทศหมู่เกาะเล็ก ๆ ที่กำลังพัฒนาและประเทศไทยพัฒนาน้อยที่สุดจากการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน รวมทั้งการจัดการประมงเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัดนี้ในระดับโลก

ตัวชี้วัดที่ 14.a.1 สัดส่วนการจัดสรรงบประมาณเพื่อวิจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางทะเลต่องบประมาณการวิจัยทั้งหมด

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

เป้าหมายสหประชาชาติต้องการเพิ่มความรู้ด้านวิทยาศาสตร์พัฒนาศักยภาพการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางทะเลภายในปี 2573 ซึ่งมีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้เมื่อปี 2556 แต่ไม่ครอบคลุมประเทศ และต้องติดตามในสถานการณ์ปัจจุบัน

ตัวชี้วัดที่ 14.b.1 ความก้าวหน้าของแต่ละประเทศที่มีการใช้และดำเนินการด้านข้อกฎหมาย/ข้อบังคับ/นโยบาย/กรอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่ตระหนักและปกป้องสิทธิของการทำประมงขนาดเล็ก

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

เป็นความคืบหน้าโดยจัดระดับแต่ละประเทศในการประยุกต์ใช้กฎหมาย/นโยบาย/กฎระเบียบ/กลไกขับเคลื่อน ซึ่งตระหนักและปกป้องสิทธิในการเข้าถึงการประมงขนาดเล็ก โดยขณะนี้ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัดนี้ในระดับโลก

ตัวชี้วัดที่ 14.c.1 จำนวนประเทศที่ดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย หรือถูกต้องตามรายการข้อกำหนดที่แสดงไว้ในข้อตกลงทางทะเลของภูมิภาค (RSP) และให้สัตยาบัน และดำเนินการตามสนธิสัญญาของ ILO ว่าด้วยการเดินเรือ และประมง

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

ตัวชี้วัดนี้เป็นจำนวนประเทศที่ดำเนินการให้สัตยาบันยอมรับและดำเนินการผ่านกรอบกฎหมายนโยบาย และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับมหาสมุทรที่ใช้กฎหมายระหว่างประเทศตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS) โดยมีเป้าหมายเพื่อการระดับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรอย่างยั่งยืนโดยการใช้กฎหมายระหว่างประเทศตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ปี พ.ศ. 2573 ซึ่งในปี 2558 มีจำนวนประเทศสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 166 ประเทศ

สถานการณ์ขับเคลื่อนเป้าหมายที่ 14 ของโลก ปี 2560 - 2562

- แนวโน้มทั่วโลกซึ่งเป็นการเสื่อมสภาพอย่างต่อเนื่องของน้ำน้ำชายฝั่งเนื่องจากผลกระทบและยุทธ์พิเศษ (สารอาหารที่มากเกินไปในน้ำบ่ออยครั้งเป็นผลมาจากการไฟฟ้าจากที่ดินซึ่งทำให้พืชเจริญเติบโตหนาแน่นและการตายของสัตว์จากการขาดออกซิเจน) จากระบบนิเวศทางทะเลขนาดใหญ่ 63 แห่งที่ได้รับการประเมินภายใต้โครงการประเมินน้ำข้ามพรมแดนพบว่าระบบอนุเคราะห์อย่างละ 16 อยู่ในหมวดหมู่ความเสี่ยง “สูง” หรือ “สูงที่สุด” สำหรับยุทธ์พิเศษน้ำชายฝั่ง พากษาส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในยุโรปตะวันตกเอเชียใต้และตะวันออกและอ่าว

เมืองชีโ哥 หากไม่มีความพยายามร่วมกันระบบบูญโทรศัพท์เคลื่อนที่จะเพิ่มขึ้นในระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ในปี 2593 ร้อยละ 20 ภายในปี 2593

- การจับปลาในปริมาณมากเกินไปช่วยลดการผลิตอาหาร ลดการทำงานของระบบนิเวศและลดความหลากหลายทางชีวภาพ สัดส่วนของปริมาณปลาในทะเลโลกที่อยู่ในระดับที่ยังยืนคงชีวภาพได้ลดลงจากร้อยละ 90 ในปี 2517 เป็นร้อยละ 68.6 ในปี 2556 อย่างไรก็ตามแนวโน้มดังกล่าวได้ชะลอตัวลงและดูเหมือนจะมีเสถียรภาพตั้งแต่ปี 2551 ถึงปี 2556

- การประมงขนาดเล็กเชิงกับความท้าทายมากมายในการตอบสนองประมาณร้อยละ 70 ของผู้ตอบแบบสำรวจที่เป็นตัวแทนของ 92 ประเทศ และสหภาพยูโรปได้แนะนำหรือพัฒนากฎหมาย ระเบียบ นโยบาย กฎหมาย แผนหรือกลยุทธ์เฉพาะที่กำหนดเป้าหมายการประมงขนาดเล็ก

- เมื่อมีการจัดการและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ พื้นที่คุ้มครองทางทะเลจึงเป็นกลไกสำคัญในการปกป้องชีวิตในมหาสมุทร ในปี 2560 มีพื้นที่คุ้มครองครอบคลุม 13.2 เปอร์เซ็นต์ ของสภาพแวดล้อมทางทะเลที่ได้เขตอำนาจของประเทศไทย (มากถึง 200 ไมล์ทะเลจากชายฝั่ง) 0.25 เปอร์เซ็นต์ ของสภาพแวดล้อมทางทะเลที่อยู่นอกเขตอำนาจของชาติ และ 5.3 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่มหาสมุทรทั่วโลก

- ส่วนแบ่งระดับโลกของปริมาณปลาทะเลที่อยู่ในระดับความยั่งยืนทางชีวภาพลดลงจากร้อยละ 90 ในปี 2517 ถึงร้อยละ 69 ในปี 2556

- จากการศึกษาในทะเลเปิดและชายฝั่งทะเลทั่วโลกแสดงให้เห็นว่าระดับความเป็นกรดในทะเลในปัจจุบันเพิ่มขึ้นประมาณ 26 เปอร์เซ็นต์ โดยเฉลี่ยนับตั้งแต่เริ่มการปฏิวัติอุตสาหกรรม ยิ่งไปกว่านั้นชีวิตทางทะเลกำลังเผชิญกับสภาพภัยนอกที่เคยประสบกับความแปรปรวนทางธรรมชาติมาก่อน

- พื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญทางทะเลที่ครอบคลุมโดยพื้นที่คุ้มครองเพิ่มขึ้นจาก 31.2 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2543 เป็น 44.7 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2558 และ 45.7 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2561

- การทำประมงที่ผิดกฎหมายไม่ได้รับรายงานและไร้การควบคุมยังคงเป็นหนึ่งในภัยคุกคามที่ยิ่งใหญ่ที่สุดต่อการทำประมงที่ยั่งยืน ครอบของเครื่องมือระหว่างประเทศได้รับการพัฒนาที่เน้นด้านต่าง ๆ ของการจัดการประมง ประเทศส่วนใหญ่มีมาตรการในการต่อสู้กับการประมงดังกล่าวและได้นำเครื่องมือการจัดการการประมงจำนวนมากขึ้นในทศวรรษที่ผ่านมา ตัวอย่างเช่น ข้อตกลงเกี่ยวกับมาตรการของรัฐท่าเรือในการป้องกันยับยั้งและกำจัดการทำผิดกฎหมายการประมงที่ไม่ได้รับรายงานและไม่มีการควบคุมซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศฉบับแรกที่มีผลบังคับใช้ในการต่อสู้กับการประมงดังกล่าว

- การทำประมงขนาดเล็กมีอยู่ในเกือบทุกประเทศซึ่งคิดเป็นสัดส่วนมากกว่าครึ่งหนึ่งของปริมาณการผลิตโดยรวมทั้งปริมาณและมูลค่า เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งผลิตการบริการและการตลาดของชาวประมงขนาดเล็ก ประเทศส่วนใหญ่จึงมีการพัฒนาการครอบคลุมกำกับดูแลและครอบคลุมสถาบัน อย่างไรก็ตามกว่าร้อยละ 20 ของประเทศไทยต่าง ๆ มีกรอบการดำเนินงานในระดับต่ำถึงปานกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอาเซียน เอเชียกลาง และเอเชียใต้

สถานการณ์ขับเคลื่อนเป้าหมายที่ 14 ของประเทศไทย ปี 2560 - 2562

ปัจจุบันไทยมีพื้นที่ที่จัดเป็นพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่งที่สำคัญ ได้แก่ อุทยานทางทะเล (22 แห่ง) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าในพื้นที่ชายฝั่ง (6 แห่ง) ป่าสงวนแห่งชาติที่เป็นป่าชายเลน (160 แห่ง) พื้นที่ส่วนชีวนิเวศที่รักษาพืชพันธุ์ที่ประกาศในพื้นที่ทะเลและชายฝั่ง (56 แห่ง) และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม (6 พื้นที่) ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 18,136 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 5.6 ของพื้นที่ทางทะเลทั้งหมด (323,488 ตารางกิโลเมตร) ไทยได้ขับเคลื่อนการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 14 อย่างจริงจัง โดยมีการดำเนินการที่สำคัญ อาทิ

- กิจกรรมเพื่อช่วยลดผลกระทบของขยะที่มีต่อระบบนิเวศและทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในพื้นที่ชายฝั่ง 24 จังหวัด ได้แก่ 1) การจัดเก็บขยะตกค้างในระบบนิเวศที่สำคัญ โดยสามารถรวบรวมขยะที่ตกค้างในระบบนิเวศได้ประมาณ 33 ตัน 2) มาตรการลดปริมาณขยะเพื่อลดปริมาณขยะลงทะเลในพื้นที่จังหวัดชายทะเล 10 จังหวัดจำนวน 10 มาตรการ และ 3) การสำรวจและศึกษาข้อมูลสถานการณ์ขยะทะเลบริเวณ 5 ปากแม่น้ำสำคัญ และได้ทำการวิเคราะห์การแพร่กระจายของไมโครพลาสติกที่ตกค้างในตะกอนทรัพยากรากดบริเวณชายฝั่งไทย

- มาตรการเพื่อปกป้องระบบนิเวศทางทะเลและระบบนิเวชชายฝั่ง อาทิ 1) มาตรการการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำในถყูปลาที่มีไข่ วางไข่ และเลี้ยงตัวในวันอ่อน ฝั่งทะเลอ่าวไทย (ตอนกลาง) และฝั่งอันดามัน (2) มาตรการปิดอ่าวครอบคลุมพื้นที่ 8 จังหวัด 3) การกำหนดเขตพื้นที่รักษาพันธุ์สัตว์น้ำ 4) การจัดทำประมงเทียมแบบบูรณาการในพื้นที่ 9 จังหวัด และ 5) การปลูกหญ้าทะเลเพื่อการวิจัย และการปลูกฟันพุหญ้าทะเล

- การแก้ไขปัญหาความเป็นกรดของมหาสมุทร ไทยมีสถานีติดตามตรวจสอบค่า pH ด้วยวิธีการวิเคราะห์ที่เป็นมาตรฐาน และเข้าร่วมโครงการกับ Global Ocean Acidification Observing Network (GOA-ON) โดยค่าตรวจวัด pH เฉลี่ยสำหรับอ่าวไทยฝั่งตะวันออก อ่าวไทยฝั่งตะวันตกตอนล่าง และทะเลอันดามันมีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมของโลก

- การแก้ไขปัญหาการทำประมงที่ผิดกฎหมาย การประมงที่ขาดการรายงาน และการประมงที่ขาดการควบคุม (Illegal Unreported and Unregulated Fishing – IUU) เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล โดยมีการขับเคลื่อนในมิติต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ภายใต้การกำกับของศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมพ.) โดยมีการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ การตั้งศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า-ออก (Port in/Port out – PIPO) จำนวน 32 แห่ง และจุดตรวจส่วนหน้าอีก 19 แห่ง เพื่อควบคุมการเข้าออกของเรือประมง และการติดตั้งระบบติดตามตำแหน่งเรือประมง (Vessel Monitoring System – VMS) ในเรือประมงพัฒนาขึ้น 30 ตันกรอสขึ้นไป นอกจากนี้ ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) ได้จัดหมวดเรือตรวจการณ์ เพื่อควบคุม ตรวจสอบ และเฝ้าระวังการทำประมงผิดกฎหมาย รวมทั้งคุ้มครองและป้องกันการบุกรุกทำลายระบบนิเวศและทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งส่งผลให้ในระหว่างปี 2560 – 2561 มีผลคดี IUU รวม 235 คดี รัฐบาลตระหนักร่วมกับประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนชายฝั่ง โดยในปี 2561 รัฐบาลได้จัดตั้งเครือข่ายชุมชน

ชายฝั่งจำนวน 11,412 คน และอาสาสมัครพิทักษ์ทะเลจำนวน 11,782 คน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ ความเข้มแข็ง การพัฒนาระบวนการเรียนรู้ และความสามารถในการพึ่งพาตนเอง อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการดูแลทรัพยากร ในท้องถินอย่างยั่งยืน เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและได้รับผลกระทบจากทรัพยากรโดยตรง รัฐบาลให้ความสำคัญ กับการประเมินพื้นบ้าน และการจัดให้ชาวประมงพื้นบ้านรายย่อยเข้าถึงทรัพยากรทางทะเลและตลาดสินค้าประมง โดยออกประกาศ ทั้งในระดับประเทศและระดับจังหวัด เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มประมงขนาดเล็กใน ท้องถินในการกำหนดนโยบาย มาตรการ และการดำเนินกิจกรรมเพื่อจัดการและดูแลทรัพยากรในท้องถินของตน

การดำเนินการขั้นต่อไป รัฐบาลดำเนินโครงการเพื่อนรักษาพื้นที่บริเวณชายฝั่งและในทะเลอย่างน้อยร้อยละ 10 ลดขยะทะเลลงอย่างน้อยร้อยละ 70 และปกป้องระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งรวมถึงแนวปะการัง ป่าชายเลน และสัตว์ทะเลหายาก โดยการดำเนินการจะมุ่งศึกษาความต้องการของประชาชน การมีส่วนร่วมของ ประชาชน ชุมชน และภาคประชาสังคมในการวางแผนงาน นอกเหนือไป ไทยตระหนักรถึงความจำเป็นที่จะต้อง ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบท่าง ๆ ภายใต้ประเทศไทยให้สอดรับกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (United Nations Convention on the Law of the Sea – UNCLOS) UNCLOS และได้พยายามให้การรับรอง หรือยอมรับข้อตกลงเชิงกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย ให้สามารถอนุรักษ์ต้นฉบับของกฎหมายหรือข้อตกลงภายใต้องค์กรทางทะเลระหว่างประเทศ (International Maritime Organization – IMO) ได้ โดยที่อยู่ระหว่างการเตรียมการ ได้แก่ MARPOL Annex V, CLC Protocol 1992, Fund Protocol 1992 และ London Protocol 1996

เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง พื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้ อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกล่าวหาสภาพเป็นทะเลราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและพื้นสภาพกลับมาใหม่ และ หยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าประสงค์ที่ 15.3 : ยุติการทำให้เป็นทะเลรายและคืนค่าที่ดินที่เสื่อมโทรม

ตัวชี้วัดที่ 15.3.1 ร้อยละของพื้นดินที่ถูกทำให้เสื่อมโทรมเทียบกับพื้นที่ทั้งหมด (Percentage of land that is degraded over total land area)

สถานการณ์ตัวชี้วัดระดับโลก

ตัวชี้วัดนี้คือสัดส่วนของที่ดินที่เสื่อมโทรมไปตามพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งสหประชาชาติได้จัดทำข้อมูลเชิง พื้นที่ส่วนแบ่งของที่ดินเสื่อมโทรมไว้เมื่อปี 2543 ของทั่วโลกจนถึงปี 2558 แต่ยังไม่ครบถ้วนประเทศ โดยส่วนใหญ่ ยังมีสัดส่วนที่ดินเสื่อมโทรมที่น้อยกว่า 50 เปอร์เซ็นต์

สถานการณ์ขบวนเคลื่อนเป้าหมายที่ 15 ของโลก ปี 2560 - 2562

- ความก้าวหน้าในการอนุรักษ์และใช้อย่างยั่งยืนโดยใช้สายพันธุ์บกและระบบนิเวศของโคลนนิ้น ไม่สมำเสมอ ความก้าวหน้าในการสูญเสียป่าได้ชะลอตัวลงและมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องในการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน และปกป้องพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างไรก็ตามแนวโน้มการลดลงของผลผลิตทาง การเกษตรและการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพการลักลอบล่าสัตว์และการค้าสัตว์ป่ายังคงเป็นปัญหาที่น่ากังวล

• การสูญเสียสูทธิของป่ายังคงชลอตัวและสต็อกชีวมวลของป่าต่อเอกสารมีเสถียรภาพ มีการปกป้องป่าไม้มากขึ้นและพื้นที่ภายใต้แผนการจัดการระยะยาวยังคงรับรองโดยสมควรใจได้เพิ่มขึ้น จากปี 2553 ถึงปี 2558 พื้นที่ป่าทั่วโลกมีผลขาดทุนสูญเสียอย่างมากในปี 1990 สัดส่วนพื้นที่ป่าที่ปกคลุมด้วยป่าไม้ลดลงจากร้อยละ 31.6 ในปี 2533 เป็น 30.8 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2553 และ 30.6 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2558

• ขณะนี้ที่ดิน 15 เปอร์เซ็นต์อยู่ภายใต้การคุ้มครอง แต่ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพ การปกป้องพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญเป็นสิ่งจำเป็นในการเสริมสร้างการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ จากปี 2543 ถึงปี 2560 พื้นที่คุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพทั่วโลกน้ำจืดและภูเขาสำคัญโดยเฉลี่ยครอบคลุมพื้นที่คุ้มครองเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 35 เป็นร้อยละ 47 จากร้อยละ 32 เป็นร้อยละ 43 และจากร้อยละ 39 เป็นร้อยละ 49 ตามลำดับ

• ในปี 2560 พื้นที่ภูเขาระหว่างโลกร้อยละ 76 ถูกปกคลุมด้วยพืชสีเขียวบางรูปแบบรวมถึงป่าไม้พุ่มหญ้าและพืชผล พื้นที่สีเขียวบนภูเขานั้นทำที่สุดในเอเชียกลาง (ร้อยละ 31) และสูงสุดในโอเชียเนีย (ยกเว้นอสเตรเลียและนิวซีแลนด์) (ร้อยละ 98)

• การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพยังคงดำเนินต่อไปในอัตราที่น่าตกใจตามดัชนี Red List ความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของปะการังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วที่สุดในบรรดาผู้พันธุ์ที่ประเมินเนื่องจากภัยคุกคามที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบในท้องถิ่น โรคเชื้อรา Chytrid ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการ死去และการทำลายสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำจำนวนมากและเพิ่มความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์

• มีแนวโน้มสนับสนุนทั่วโลกในการปกป้องระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ การสูญเสียป่าไม้ชั่วคราว พื้นที่คุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญมากขึ้นและความช่วยเหลือทางการเงินมากขึ้นกำลังให้ผลไปสู่การคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งตามเป้าหมาย ปี 2563 ของการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป้าหมาย 15 ไม่น่าจะเกิดขึ้นได้ ความเสื่อมโทรมของที่ดินยังดำเนินต่อไป การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพเกิดขึ้นในอัตราที่น่าตกใจและสัตว์ที่รุกรานและการลักลอบล่าสัตว์และการลักลอบค้าสัตว์ป่า และสายพันธุ์

• การปกป้องสถานที่สำคัญสำหรับความหลากหลายทางชีวภาพทั้งบนบกและน้ำจืดมีความสำคัญต่อการสร้างความมั่นใจในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติบนบกและน้ำจืดในระยะยาว เปอร์เซ็นต์ค่าเฉลี่ยทั่วโลกของแต่ละพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญที่ครอบคลุมโดยพื้นที่คุ้มครองเพิ่มขึ้นจาก 33.1 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2543 เป็น 46.1 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2561 สำหรับพื้นที่ภาคพื้นดินจาก 30.5 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2543 เป็น 43.2 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2561 สำหรับพื้นที่น้ำจืดและ 32.9 ร้อยละในปี 2543 ถึง 44.7 ร้อยละในปี 2561 สำหรับพื้นที่ภูเขา

• พิธีสารของนาโภค่าเรื่องการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมและเป็นธรรมอันเกิดจากการใช้อุปกรณ์ที่ช่วยลดความหลากหลายทางชีวภาพสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรพันธุกรรมและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562 มี 116 ประเทศที่ให้สัตยาบันพิธีสารนาโภค่า (เพิ่มขึ้น 46 แห่งตั้งแต่ปี 2559) และ 61 ประเทศได้แบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ของพากษาผ่านสำนักหักบัญชีการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ 55 ประเทศ

สถานการณ์ขับเคลื่อนเป้าหมายที่ 15 ของประเทศไทย ปี 2560 - 2562

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการบริหารทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญของประเทศไทย โดยการปกป้องและฟื้นฟื้นที่ป่าเพื่อนรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์ป่า โดยการคุ้มครองพื้นที่ป่าไม้สมบูรณ์ ซึ่งประเทศไทย ปี 2561 มีพื้นที่ป่า 102.49 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 31.68 ของพื้นที่ประเทศไทย เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ที่มีพื้นที่ป่า 102.16 ล้านไร่ หรือร้อยละ 31.58 ของพื้นที่ประเทศไทย ทั้งนี้ ยังส่งเสริมการรักษาป่าสมบูรณ์โดยการประกาศพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย ทั้งที่เป็นอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ในปัจจุบัน ได้ดำเนินการแล้ว จำนวนทั้งสิ้น 280 แห่ง โดยเป็นอุทยานแห่งชาติ 133 แห่ง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 60 แห่ง และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า 87 แห่ง มีพื้นที่รวม 69.14 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.37 ของพื้นที่ประเทศไทย และมีเป้าหมายที่จะประกาศพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ให้ได้ร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศไทย

รัฐบาลได้อุปนายาตให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยมีการส่งเสริมการจัดการป่าชุมชนมาตั้งแต่ พ.ศ. 2543 ถึงปัจจุบัน โดยมีเป้าหมาย ดำเนินการในหมู่บ้านรอบแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการ ควบคุม ดูแล รักษา หรือบำรุงป่า พัฒนาสิ่งแวดล้อม พัฒนาป่าไม้ และสร้างความเข้มแข็งของชุมชนควบคู่กันไป ตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีชุมชนที่เข้าร่วมโครงการป่าชุมชนทั้งสิ้น 14,852 หมู่บ้าน มีพื้นที่ป่าโดยรวมกว่า 7.31 ล้านไร่ โดยมีเป้าหมายเพื่อจัดตั้งป่าชุมชนทั่วประเทศไทย จำนวน 21,850 หมู่บ้าน พื้นที่ประมาณ 10 ล้านไร่

ประเทศไทยได้ดำเนินการตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNITED NATIONS Convention to Combat Desertification : UNCCD) สนับสนุนการจัดตั้งสัญชาติความร่วมมือ ทรัพยากรดินแห่งประเทศไทย (Thai Soil Partnership) โดยเป็นการรวมกลุ่มองค์กร หน่วยงาน และภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับดินในทุกมิติ ประกอบด้วย 7 ภาคเครือข่าย ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา ภาคศาสนา ภาคประชาชน ภาคสังคม เกษตรกร และภาคประชาชน เพื่อเป็นเวทีหารือและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ ด้านดิน ตลอดจนร่วมกันสร้างกิจกรรมและแนวทางการจัดการและการใช้ประโยชน์ดินอย่างยั่งยืน

รัฐบาลดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (CITES) สนับสนุนในระดับนโยบายเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศไทยในการแก้ไขปัญหา โดยได้จัดการประชุมระดับรัฐมนตรี ได้แก่ การประชุมรัฐมนตรีอาเซียนอาเซียนสมัยพิเศษ เรื่อง การป้องกันการลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชป่าผิดกฎหมาย (The Special ASEAN Ministerial Meeting on Illegal Wildlife Trade :SAMM-IWT) เพื่อหาแนวทางร่วมกันในการต่อต้านการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าผิดกฎหมายในภูมิภาค ผลสำเร็จที่สำคัญ คือการแก้ไขปัญหาการค้างาช้างที่ผิดกฎหมาย โดยประเทศไทยได้มีสถานะที่ดีขึ้นตามลำดับดังนี้

- 1) ประเทศไทยได้รับการปรับเลื่อนระดับจากประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบค้างาช้างจากระดับที่น่ากังวลอย่างยิ่ง (Primary concern) เป็นระดับที่น่ากังวลในลำดับรอง (Secondary concern) ในการประชุมภาคอนุสัญญา CITES ครั้งที่ 17 (พ.ศ. 2559)

2) ได้รับการพิจารณาให้ออกจากการจัดทำแผนปฏิบัติการงำชังแห่งชาติ ใน การประชุมคณะกรรมการบริหารอนุสัญญา CITES ครั้งที่ 70 (ระหว่างวันที่ 1-5 ตุลาคม 2561) เนื่องจากมีผลการดำเนินการที่ดี

3) ประเทศไทยจะได้รับการเสนอให้ออกจากกลุ่มประเทศที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบค้างำชังในการประชุมภาคีอนุสัญญา CITES ครั้งที่ 18 ในปี 2562

การดำเนินการขั้นต่อไป รัฐบาลมีแผนการดำเนินการที่สำคัญเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 15 ได้แก่

1) การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาทิ (1) พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2562 มีการแก้ไขเพิ่มเติมรายละเอียด เพื่อให้สามารถทำไม้ง่ายขึ้น ส่งเสริมการปลูกไม้มีค่า เพื่อนำมาใช้ประโยชน์มากขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลงหลัก ๆ မุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้เอกชน ประชาชน สามารถใช้ประโยชน์จากไม้ห่วงห้ามได้มากขึ้น (2) พระราชบัญญัติ ป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ พื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ส่งผลให้ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยมีความสมบูรณ์และยั่งยืน (3) พระราชบัญญัติส่วนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน (4) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันในการสงวน อนุรักษ์ คุ้มครอง และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พันธุ์ไม้ สัตว์ป่า ตลอดจนทิวทัศน์ป่า ภูเขา ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิมไม่ให้ถูกทำลาย และเพื่อให้การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยานแห่งชาติมีความสมดุลและยั่งยืน และสอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศตามพันธกรณีที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก

2) การจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติขึ้น เพื่อปรับปรุงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ให้มีเอกสารเพิ่มเติมและสอดคล้องกับสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่งคั่ง ในปัจจุบันบนพื้นฐานหลักวิชาการ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

3) การพื้นฟูป่าต้นน้ำเสื่อมสภาพบนพื้นที่สูงชัน โดยในระยะเวลา ปี 2560 - 2569 จะดำเนินการในพื้นที่ 13 จังหวัด เพื่อจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ ใน 12 จังหวัดภาคเหนือ และ 1 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจัดตั้งศูนย์พื้นฟูป่าต้นน้ำในพื้นที่วิกฤตเพื่อกำหนดพื้นที่ปฏิบัติการลาดตระเวนและรณรงค์ให้ประชาชนร่วมปลูกต้นไม้ ควบคู่เพื่อให้ป่าฟื้นตัวเอง ขยายผลการดำเนินการพื้นฟูพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่เสื่อมโทรมทั่วประเทศ ส่วนในระยะเวลา ปี 2570 - 2578 จะดำเนินการในพื้นที่ที่เหลือทั้งหมด

4) การดำเนินการตามอนุสัญญาฯด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ โดยเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่เจ้าหน้าที่ด้านตรวจสัตว์ป่า ที่ปฏิบัติหน้าที่ ด้านการควบคุมและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าข้ามพรมแดน ซึ่งปัจจุบันมีการจัดตั้งด่านตรวจสัตว์ป่า ณ จุดผ่านแดนทั้งทางบก ท่าอากาศยาน และท่าเรือ รวมจำนวน 53 แห่ง จึงได้จัดทำโครงการ “เสริมสร้าง ประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการลักลอบค้าสัตว์ป่า (Combatting Wildlife Trafficking)” ขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนจากสมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่า

(WCS) ประเทศไทย และได้รับงบประมาณสนับสนุน จากกระทรวงการต่างประเทศแห่งสหรัฐอเมริกา ด้วยการ ริเริ่มใช้และพัฒนาระบบล่าดตระเวนเชิงคุณภาพตาม แนวชายแดน (Smart Border Patrol) นอกจากนี้ ยังได้ ร่วมกับสำนักงานตำรวจนครบาล สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และสหภาระหว่าง ประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (IUCN) จัดทำโครงการ “ต่อต้านการค้าสัตว์ป่าและพีชป่า ที่ผิดกฎหมาย เน้นเฉพาะงาข้าง นօแรด เสือโคร่ง และลิน ในประเทศไทย (Combating Illegal Wildlife Trade, Focusing on Ivory, Rhino Plorn, Tiger and Pangolins)” นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการจัดทำแผนอนุรักษ์และ คุ้มครองสัตว์ป่าหายากใกล้สูญพันธุ์ 13 ชนิด ได้แก่ กวางผา นกแต้วแล้วห้องคำ ควายป่า สมเสร็จ เก้งหม้อ พะยูน เสือโคร่ง วัวแดง ไก่ฟ้าหางลายขวาง จระเข้น้ำจืด เนื้อหารราย ละอง-ละมัง และนกยูงไทย

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาแนวโน้มขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรประเทศไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals-SDGs) จำเป็นต้องวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูล เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และข้อมูลสถานะบทบาทการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานขับเคลื่อนของประเทศไทยที่มี การรายงานผลการขับเคลื่อนในทุก ๆ ปี ต่อสหประชาชาติ ที่มีความสัมพันธ์จากนิยาม ตัวชี้วัดในแต่ละเป้าหมาย เป้าประสงค์ที่มีความสอดคล้องเกี่ยวข้องประดิ่นพัฒนาการเกษตรทั้งในบริบทโลกและประเทศไทย ศึกษาปัญหา อุปสรรคที่มีผลต่อการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อนำวิเคราะห์ข้อเสนอแนะนโยบายการขับเคลื่อนการ พัฒนาการเกษตร ให้บรรลุเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นในการวิเคราะห์บทนี้ จำเป็นต้องใช้ข้อมูลจาก SDG Index and Dashboards Report 2017-2019 ที่ใช้ในการติดตามการดำเนินงาน SDGs ขององค์กรสหประชาชาติ เพื่อศึกษา ลำดับความสำคัญปัญหาและความสามารถในการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรของไทยในระยะเวลาดังกล่าว นอกจานนี้แล้วจะใช้ข้อมูลที่ได้จาก FAO ซึ่งเป็นหน่วยงานในสหประชาชาติรับผิดชอบหลักเป้าหมายด้านอาหาร การเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ พิจารณาร่วมเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะนโยบายขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตร ประเทศไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals-SDGs) ที่เหมาะสมต่อไป

4.1 การศึกษาวิเคราะห์เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals-SDGs) และสถานการณ์ขับเคลื่อน ของประเทศไทย ในเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตร

4.1.1 ผลการจัดลำดับความสำคัญการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในปี 2560 ปี 2561 และปี 2562 ประเทศไทยได้รับการจัดลำดับการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดย SDG Index and Dashboards Report 2017 ในลำดับที่ 55,59 (จาก 157 ประเทศ) และ 40 (จาก 162 ประเทศ) ได้คะแนน Global Index score รวม 69.5, 69.2 และ 73 จาก 100 คะแนน ตามลำดับ ซึ่งจำแนก เป็นรายเป้าหมาย ดังนี้

เป้าหมาย	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
คะแนน (ปี 60)	100	55.5	76.2	76.2	65.7	95.1	76.9	85.2	39.8	64.8	75.1	70.4	73.0	45.0	63.2	58.0	62.6
คะแนน (ปี 61)	100	55.3	76.7	75.1	65.3	94.8	77.0	75.1	42.7	59.0	79.2	70.5	79.8	49.8	61.2	59.4	56.2
คะแนน (ปี 62)	100	60.2	76.7	88.7	64.7	78.3	82.9	80.2	42.8	58.9	83.0	79.5	93.8	54.7	67.0	70.9	58.8

จะพบว่า จากปี 2560-2562 ประเทศไทยประสบความสำเร็จในเป้าหมาย SDGs ข้อ 1 จัดความยากจนโดยบรรลุเป้าหมายเดิม 100 คะแนน ซึ่ง SDG Index ถูกใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงเมื่อพูดถึงสถานะ SDGs ของประเทศไทยต่าง ๆ โดยเป็นการประเมินสถานการณ์ภาพรวมของแต่ละประเทศเพื่อเปรียบเทียบกับระดับโลก โดยเป็นการรวบรวมจากฐานข้อมูลของธนาคารโลก สหประชาชาติ ซึ่งตัวชี้วัดจึงมักเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในระดับโลก และได้มีการประเมินความท้าทายใน 3 ระดับ คือท้าทายระดับแรก (Challenges Remain) ท้าทายระดับสำคัญ (Significant Challenges) และท้าทายระดับสูง (Major Challenges) และสำหรับประเทศไทยนั้น ปี 2562 ล่าสุดนี้ นับว่ามีความก้าวหน้าจากปี 2560 และปี 2561 พบร่วมมือกับนานาประเทศที่ดีขึ้น 12 เป้าหมาย คะแนนลดลง 3 เป้าหมาย และคะแนนคงที่ 2 เป้าหมาย สรุปดังนี้

1) ประเทศไทยมีเป้าหมายที่อยู่ในเกณฑ์ที่เรียกว่าบรรลุแล้ว 1 เป้าหมายคือ เป้าหมายที่ 1 การจัดความยากจน โดยตัวชี้วัดหลักของเป้าหมายนี้คือเส้นความยากจนสากระดับโลก และจำนวนประชากรที่คาดการณ์ว่าจะอยู่ใต้เส้นความยากจนในปี 2573 ซึ่งทั้งสองตัวชี้วัดนั้น ประเทศไทยอยู่ในเกณฑ์ที่บรรลุแล้ว เส้นความยากจนสากระดับโลกปัจจุบันอยู่ที่ 1.90 \$US ซึ่งเมื่อคิดเป็นเงินบาทไทยแล้วมีค่าต่ำมาก ประมาณเกือบ 57.28 บาทเท่านั้น หากคิดเป็นต่อเดือนจะอยู่ที่เดือนละ 1,718.40 บาท ทำให้ประเทศไทยไม่มีคนจนแบบ extreme poverty อยู่เลย จึงส่งผลให้ประเทศไทยจะผ่านเกณฑ์ในข้อนี้ แต่หากคิดตามเส้นความยากจนของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2561 ซึ่งโดยเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 2,710 บาทต่อเดือน ประเทศไทยจะมีคนจนอยู่ราวๆ 9.85 ของประชากรทั้งหมด

2) ความท้าทายระดับแรก (Challenges Remain) ที่มีอยู่คือเป้าหมาย SDGs ข้อ 4 ความท่า夷มทางการศึกษา

3) ความท้าทายระดับสำคัญ (Significant Challenges) มีถึง 11 เป้าหมาย คือ เป้าหมาย SDGs ข้อ 2 จัดความทิวท้อง, เป้าหมาย SDGs ข้อ 5 ความท่า夷มทางเพศ, เป้าหมาย SDGs ข้อ 6 การจัดการน้ำและสุขาภิบาล, เป้าหมาย SDGs ข้อ 7 พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้, เป้าหมาย SDGs ข้อ 8 การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ, เป้าหมาย SDGs ข้อ 9 อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน, เป้าหมาย SDGs ข้อ 11 เมืองและอินฟราเอนมนุษย์อย่างยั่งยืน, เป้าหมาย SDGs ข้อ 12 แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน, เป้าหมาย SDGs ข้อ 15 การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก, เป้าหมาย SDGs ข้อ 16 สังคมส่งบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก และเป้าหมาย SDGs ข้อ 17 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

4) ความท้าทายในระดับสูง (Major Challenges) มี 4 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมาย SDGs ข้อ 3 การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี, เป้าหมาย SDGs ข้อ 10 ลดความเหลื่อมล้ำ, เป้าหมาย SDGs ข้อ 13 การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเป้าหมาย SDGs ข้อ 14 การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล

4.1.2 ผลการจัดลำดับความสำคัญ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรจาก SDG Index and Dashboards Report ในช่วง ปี 2560-2562

เมื่อพิจารณาผลการจัดลำดับความสำคัญ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่ามีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรที่จัดระดับความท้าทาย ได้แก่

1) ความท้าทายระดับสำคัญ (Significant Challenges) มี 5 เป้าหมาย คือ เป้าหมาย SDGs ข้อ 2 จัดความทิวท้อง, เป้าหมาย SDGs ข้อ 6 การจัดการน้ำและสุขาภิบาล, เป้าหมาย SDGs ข้อ 7 พลังงานสะอาด ที่ทุกคนเข้าถึงได้, เป้าหมาย SDGs ข้อ 12 แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน, เป้าหมาย SDGs ข้อ 15 การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก

2) ความท้าทายในระดับสูง (Major Challenges) มี 2 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมาย SDGs ข้อ 13 การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเป้าหมาย SDGs ข้อ 14 การใช้ประโยชน์จากการทำเหมืองแร่และทรัพยากรทางทะเล

4.1.3 ผลการจัดลำดับความสำคัญ ตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรจาก SDG Index and Dashboards Report ของประเทศไทยในช่วง ปี 2560-2562

ผู้ศึกษาได้พิจารณาและให้ความสำคัญกับผลการจัดลำดับความสำคัญ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตร นำมารวิเคราะห์เชื่อมโยงกับวิกฤตการณ์ของตัวชี้วัดที่ต้องให้ความสำคัญจาก SDG Index and Dashboards Report เพื่อจะนำไปสู่ทิศทางการขับเคลื่อนการดำเนินงาน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องด้านการเกษตร พบว่า (1) ภายใต้เป้าหมายระดับท้าทายที่สำคัญ เป้าหมายที่ 2 การจัดความทิวท้อง มีตัวชี้วัดเกี่ยวกับสัดส่วนหรือร้อยละของพื้นที่เกษตรที่มีการทำเกษตรแบบยั่งยืน โดยสะท้อนข้อมูลที่รายงานสภาพประชาชาติและ FAO ติดตามดัชนีการจัดการในโทรศัพท์อย่างยั่งยืน (Sustainable Nitrogen Management Index) พบว่าประเทศไทยยังมีการใช้ปุ๋ยเคมีมากเกินจำเป็นและการใช้น้ำไปสู่การเพิ่มผลผลิตเท่าที่ควร ส่วน เป้าหมายที่ 6 น้ำสะอาดและสุขาภิบาล มีตัวชี้วัดเกี่ยวกับสัดส่วนน้ำเสียที่ได้รับการบำบัด มีเพียงร้อยละ 12.1 ของน้ำเสียทั้งหมดที่ได้รับการบำบัด เป้าหมายที่ 7 พลังงานสะอาดและ潔ยได้ มีตัวชี้วัดเกี่ยวกับส่วนแบ่งพลังงานทดแทนในการบริโภคพลังงานขั้นสุดท้ายทั้งหมด พbmีอัตราการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการใช้เชื้อเพลิงและพลังงาน เป้าหมายที่ 12 การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน มีตัวชี้วัดเกี่ยวกับ Nitrogen Production Footprint สะท้อนเรื่องการจัดการสารเคมีและของเสียทุกชนิดตลอดวงจรชีวิต ของสิ่งเหล่านั้นด้วยวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศไทยที่ตกลงกันแล้ว และลดการปลดปล่อยสิ่งเหล่านั้นออกสู่อากาศ น้ำ และดิน อย่างมีนัยสำคัญ เพื่อจะลดผลกระทบทางลบต่อสุขภาพของมนุษย์ และสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด เป้าหมายที่ 15 ระบบนิเวศบนผืนดิน มีตัวชี้วัดเกี่ยวกับ Red list index of species survival พbmว่าประเทศไทยได้คะแนน 0.8 จากคะแนนเต็ม 1 ซึ่งเป็นคะแนนที่ลดลงจาก 3 ปีก่อน สะท้อนว่า ความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทยถูกคุกคาม มีสัตว์หายากนิดหน่อยที่มีสถานะใกล้สูญพันธุ์เพิ่มขึ้น (2) ภายใต้เป้าหมายระดับท้าทายที่สูง ได้แก่ เป้าหมายที่ 13 การดำเนินการเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

มีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องและมีสถานการณ์ที่วิกฤติ คือการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์จากการใช้พลังงานและจำนวนประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งข้อมูลประเทศไทยพบว่า 1) การปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์จากการใช้พลังงาน อยู่ที่ 4.5 ตันคาร์บอนไดออกไซด์ต่อหัวประชากร ซึ่งนับว่า เป็นอันดับที่ 3 ของประเทศไทยในอาเซียน รองจากบรูไนและมาเลเซีย และ 2) จำนวนประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คิดเป็น 929.3 รายต่อประชากร 1 แสนคน สะท้อนว่า ประเทศไทยยังต้องทำงานอีกมากในเรื่องของการลดก้าชเรือนกระจก (Mitigation) และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Adaptation) (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 ลำดับความสำคัญ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรจาก SDG Index and Dashboards Report ของประเทศไทยในช่วง ปี 2560-2562

เป้าหมาย	ตัวชี้วัดที่วิกฤติ	การวิเคราะห์สถานการณ์
ระดับท้าทายที่สำคัญ เป้าหมายที่ 2* การจัดความทิวท雍	สัดส่วนหรือร้อยละของพื้นที่เกษตรที่มีการทำเกษตรแบบยั่งยืน	ดัชนีการจัดการในโตรเจนอย่างยั่งยืน (Sustainable Nitrogen Management Index) พบว่า ประเทศไทยยังมีการใช้ปุ๋ยเคมีมากเกินจำเป็นและการใช้น้ำไม่ได้นำไปสู่การเพิ่มผลผลิตเท่าที่ควร
เป้าหมายที่ 6 * น้ำสะอาดและสุขาภิบาล	สัดส่วนน้ำเสียที่ได้รับการบำบัด	มีเพียงร้อยละ 12.1 ของน้ำเสียทั้งหมดที่ได้รับการบำบัด
เป้าหมายที่ 7 พลังงานสะอาดและจ่ายได้	ส่วนแบ่งพลังงานทดแทนในการบริโภคพลังงานขั้นสุดท้ายทั้งหมด	มีอัตราการปล่อยก้าชคาร์บอนไดออกไซด์จากการใช้เชื้อเพลิงและพลังงาน
เป้าหมายที่ 12 * การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน	Nitrogen Production Footprint	สะท้อนร่องรอยการปลดปล่อย Nitrogen Production Footprint

เป้าหมาย	ตัวชี้วัดที่วิเคราะห์	การวิเคราะห์สถานการณ์
เป้าหมายที่ 15* ระบบนิเวศบนผืนดิน	Red list index of species survival	ประเทศไทยได้คะแนน 0.8 จากคะแนนเต็ม 1 ซึ่งเป็นคะแนนที่ลดลงจาก 3 ปีก่อน สะท้อนว่าความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทยถูกคุกคาม มีสัตว์หายชืดที่มีสถานะใกล้สูญพันธุ์เพิ่มขึ้น
ระดับท้าทายที่สูง เป้าหมายที่ 13 การดำเนินการเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	การปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์จากการใช้พลังงานและจำนวนประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	(1) การปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์จากการใช้พลังงาน อยู่ที่ 4.5 ตันคาร์บอนไดออกไซด์ต่อหัวประชากร ซึ่งนับว่าเป็นอันดับที่ 3 ของประเทศในอาเซียน รองจากบруไนและมาเลเซีย และ (2) จำนวนประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คิดเป็น 929.3 รายต่อประชากร 1 แสนคน ซึ่งประเทศไทยยังต้องทำงานอีกมากในเรื่องของการลดกําชเรือนกระจก (Mitigation) และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Adaptation)
เป้าหมายที่ 14* การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล	ร้อยละของปลาและสัตว์ทะเลที่ถูกจับเกินพอดี	

หมายเหตุ * เป้าหมายที่ FAO รับผิดชอบตัวชี้วัด

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณา วิเคราะห์ร่วมกับตัวชี้วัด SDG ที่ FAO ซึ่งเป็นหน่วยงานในสหประชาชาติให้ความสำคัญ เพื่อเป็นการเข้าใจทิศทางการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมาย SDG ภายในปี 2573 นั้น ในตัวชี้วัดเป้าหมายที่รับผิดชอบหลัก คือ 2,5,6,12,14,15 และร่วมสนับสนุนตัวชี้วัด เป้าหมายที่ 1 สะท้อนในความสัมพันธ์ได้ว่า ทุกประเทศรวมถึงประเทศไทยด้วย จะต้องขับเคลื่อนการพัฒนาด้านอาหารการเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีทิศทางเป้าหมาย 7 ตัวดังกล่าวข้างต้นนี้ ให้บรรลุเป้าหมายได้ในปี 2573 ตลอดจนจากรายงานความก้าวหน้า Asia and the Pacific SDG Progress Report มีการคำนวณและคาดการณ์แนวโน้มว่า ประเด็นการพัฒนาใดมีแนวโน้มก้าวหน้า และประเด็นใดมีแนวโน้มลดถอยลงเพื่อเป็นการสะท้อนสถานการณ์ให้ประเทศไทยและอาเซียนและเร่งปรับแผนดำเนินงาน ซึ่งมีตัวชี้วัดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตร ที่มีแนวโน้มลดถอยลง ได้แก่ ตัวชี้วัดภัยได้เป้าหมายที่ 7 ส่วนแบ่งของพลังงานหมุนเวียนในการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย ซึ่งเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนสัดส่วนให้มีการใช้พลังงานหมุนเวียนให้มากขึ้น

4.1.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตร กับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและเป้าหมายแผนแม่บทฯ

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตร กับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและเป้าหมายแผนแม่บทฯ จะพิจารณาเปรียบเทียบกับเป้าหมาย SDG ที่เกี่ยวข้องการพัฒนาเกษตร ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) เป็นหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน โดยพิจารณาจากเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องและตัวชี้วัดมาประกอบการพิจารณาด้วย เพื่อช่วยทำให้การพิจารณาความเข้มโถงและสอดคล้องมีความชัดเจนมากขึ้น

ความเข้มโถงและสอดคล้องของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตร กับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและเป้าหมายแผนแม่บทฯ สามารถสรุปได้ ดังนี้ (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 ความเข้มโถงและสอดคล้องของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตร กับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและเป้าหมายแผนแม่บทฯ

เป้าหมาย SDG ที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาเกษตร	เป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติที่ เกี่ยวข้องการพัฒนาการเกษตร	เป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องการ พัฒนาการเกษตร
เป้าหมายที่ 2* การจัดความทิวทoy	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านมั่นคง ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านสิ่งแวดล้อม	แผนแม่บทที่ 1 มั่นคง แผนแม่บทที่ 3 เกษตร แผนแม่บทที่ 18 เติบโตอย่างยั่งยืน แผนแม่บทที่ 23 วิจัยพัฒนานวัตกรรม
เป้าหมายที่ 1 การจัดความยากจน	ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านเสมอภาคทาง สังคม	แผนแม่บทที่ 16 เศรษฐกิจฐานราก
เป้าหมายที่ 6 * น้ำสะอาดและสุขาภิบาล	ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านสิ่งแวดล้อม	แผนแม่บทที่ 19 บริหารจัดการน้ำ
เป้าหมายที่ 7 * พลังงานสะอาดและ潔ยได้	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านเสมอภาคทาง สังคม	แผนแม่บทที่ 7 โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์
เป้าหมายที่ 12 * การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านสิ่งแวดล้อม	แผนแม่บทที่ 7 โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ แผนแม่บทที่ 18 เติบโตอย่างยั่งยืน แผนแม่บทที่ 23 วิจัยพัฒนานวัตกรรม
เป้าหมายที่ 13** การดำเนินการเพื่อต่อสู้กับการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านสิ่งแวดล้อม	แผนแม่บทที่ 18 เติบโตอย่างยั่งยืน
เป้าหมายที่ 14** การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและ ทรัพยากรทางทะเล	ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านสิ่งแวดล้อม	แผนแม่บทที่ 18 เติบโตอย่างยั่งยืน แผนแม่บทที่ 23 วิจัยพัฒนานวัตกรรม
เป้าหมายที่ 15 * ระบบนิเวศบนผืนดิน	ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านสิ่งแวดล้อม	แผนแม่บทที่ 18 เติบโตอย่างยั่งยืน แผนแม่บทที่ 19 บริหารจัดการน้ำ

หมายเหตุ * เป้าหมายระดับท้าทายที่สำคัญ

** เป้าหมายระดับท้าทายที่สูง

จากตารางที่ 4.3 จะเห็นว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและเป้าหมายแผนแม่บทของประเทศไทยที่สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีนโยบายแผนงานสำคัญที่รายงานสนับสนุนเป้าหมาย SDG ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อสหประชาชาติ อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ ปี 2559-2562 ซึ่งในภาพรวมข้อมูลรายงานของประเทศไทย ปี 2560-2562 ได้กล่าวไว้แล้ว ในบทที่ 3 อย่างไรก็ตามภายหลังจากการจัดลำดับขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยที่ผ่านมา จนถึงปี 2562 นี้ สะท้อนให้เห็นความก้าวหน้าการขับเคลื่อนของประเทศ หากแต่ก็ต้องมีความรับผิดชอบในบทบาทที่เกี่ยวข้อง ที่ต้องขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย ปี 2573 อีกต่อไป

จากข้อมูลข้างต้น การจัดประเภทเป้าหมาย SDG เชิงยุทธศาสตร์จะต้องดูเป้าประสงค์/ตัวชี้วัด ซึ่งเป้าประสงค์/ตัวชี้วัดนั้น หากให้ความสำคัญและจัดสรรทรัพยากรให้แล้วก็จะมีโอกาสบรรลุสูง ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.2 และ 4.3 เป้าหมาย SDG ที่เกี่ยวข้องของการพัฒนาการเกษตร เป็นประเภทอยู่ในสถานะระดับท้าทายที่สำคัญและสูง ซึ่งมีตัวชี้วัดที่วิกฤติ จึงจำเป็นต้องได้รับการให้ความสำคัญในการหาสาเหตุและแก้ไขปัญหา ในลำดับที่ท้าทายและต้องตระหนัก ดังนี้

1. การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาวิจัยเพื่อให้เข้าใจสภาพปัญหาและสาเหตุให้ชัดเจนมากขึ้น พร้อมทั้งลงทุนในปัจจัยที่สำคัญต่อการบรรลุเป้าประสงค์/ตัวชี้วัดเหล่านี้ รวมถึงอาชีวกรรมน่าแก้ไขกฎหมายหรือปรับโครงสร้างองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การบรรลุเป้าประสงค์/ตัวชี้วัด มีประสิทธิภาพมากขึ้น บางเป้าประสงค์/ตัวชี้วัด ที่ต้องการวิจัยพัฒนาเชิงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมก็ควรจะต้องเริ่มดำเนินการ

2. การมุ่งดำเนินการเพื่อให้สถานะในภาพรวมของเป้าประสงค์นั้น ๆ พัฒนาไปในระดับที่ดีขึ้น ยั่งยืนขึ้น หากพูดถึงกลุ่มเป้าหมายหรือพื้นที่เป้าหมายก็คือ มุ่งที่กลุ่มเป้าหมาย/ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยหรือพื้นที่เป้าหมายที่มีผลกระทบสูงก่อน

4.2 การวิเคราะห์ความพร้อมของประเทศไทยในการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรประเทศไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน SDG

การศึกษาความพร้อมของประเทศไทยในการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรประเทศไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน SDG ในที่นี้ จำกัดให้ผู้ศึกษาได้ค้นพบจากการรวบรวมและวิเคราะห์ผลรายงานข้อมูลต่าง ๆ ทั้งที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและรายงานข้อมูลจากต่างประเทศ พิจารณาแล้วพบว่าผลการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทยในเป้าหมายพัฒนาที่เกี่ยวข้องนั้น ถูกลำดับให้เป็นประเภทอยู่ในสถานะระดับท้าทายที่สำคัญและสูง ซึ่งมีตัวชี้วัดที่วิกฤติ จึงจำเป็นต้องได้รับการให้ความสำคัญในการหาสาเหตุและแก้ไขปัญหา ดังนั้น ผู้ศึกษาจะประเมินจากความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทยในเป้าหมายพัฒนาที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายฯ โดยแบ่งเป็น

- 1) ด้านข้อมูล พิจารณาจากการรายงานข้อมูลสถิติตามตัวชี้วัด หรือสอดคล้องกับตัวชี้วัด หรือมีการเก็บข้อมูลบางส่วนหรือไม่มีการเก็บข้อมูลเลย

2) ด้านองค์ความรู้ พิจารณาจากความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนิยามและความหมายของแต่ละ เป้าประสงค์และตัวชี้วัด ความสอดคล้องกับองค์ความรู้ที่ประเทศไทยมีอยู่แล้ว

3) ด้านกลไกและแนวทางการดำเนินงาน พิจารณาจากการมีแผนงาน นโยบายที่ขับเคลื่อนของ หน่วยงานรับผิดชอบ มีความร่วมมือและการบูรณาการระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนโครงการสนับสนุน การบรรลุเป้าหมาย

4) ด้านกฎหมาย พิจารณาจากกฎหมายที่จะมาบังคับใช้ให้อื้อในการดำเนินงาน หรือสนับสนุนการ ขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรประเทศไทยเพื่อบรรลุเป้าหมาย

4.2.1 ความพร้อมด้านข้อมูล

สำหรับความพร้อมในด้านข้อมูลนั้น จากข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดของ SDGs ที่เกี่ยวด้านเกษตรใน การดำเนินงานนั้นค่อนข้างเป็นด้านที่มีความพร้อมพอสมควร เนื่องจากมีการมอบหมายหน่วยงานรับผิดชอบหลัก หน่วยงานรองทำหน้าที่เก็บข้อมูลเกื้อจากระบบตั้งทุกเป้าประสงค์ แต่ก็มีที่หน่วยงานยังไม่มีแผนการเก็บข้อมูล อาจเป็นไปได้ว่า สาเหตุเกิดจากเป้าประสงค์หลายเป้าประสงค์ในปีหมายนั้นต้องเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง หลายหน่วยงาน ส่วนที่มีข้อมูลบางส่วนหรือข้อมูลระยะจัดกระจายนั้น อาจต้องจัดให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการ ข้อมูลขั้นสุดท้าย (data clearing house) เพื่อทำให้ข้อมูลที่จะจัดการรายรวมอยู่ที่เดียว รวมทั้งมีข้อมูล บางส่วนหรือข้อมูลระยะจัดกระจาย อย่างไรก็ตามข้อมูลที่จัดเก็บอาจมีทั้งได้นำไปใช้ หรือไม่ได้ใช้เป็นแนวทางในการ พัฒนาเป็นข้อเสนอนโยบายที่ตอบสนองเป้าหมาย SDGs ซึ่งต้องผลักดันให้นำไปใช้ ทั้งนี้ ผู้ศึกษาขอสรุปในส่วน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตร โดยสังเขปของภาพรวมทุก ตัวชี้วัด ดังนี้

เป้าหมายที่ 2 จากตัวชี้วัด 14 ตัวชี้วัด อยู่ในสถานะมีข้อมูลพร้อมใช้ 10 ตัวชี้วัด ส่วนที่เหลืออยู่ สถานะที่ข้อมูลระยะจัดกระจาย 2 ตัวชี้วัด ไม่มีข้อมูลแต่ มีแผนในการจัดเก็บข้อมูล 1 ตัวชี้วัดและยังไม่มีแผนการ เก็บข้อมูลอีก 1 ตัวชี้วัด

เป้าหมายที่ 1 จากตัวชี้วัด 12 ตัวชี้วัด อยู่ในสถานะมีข้อมูลพร้อมใช้ 8 ตัวชี้วัด และอยู่สถานะที่มี ข้อมูล แต่ยังไม่พร้อมใช้ ต้องมีการปรับปรุงให้เข้ากับบริบทไทยมากกว่า 2 ตัวชี้วัด และยังมีแผนในการเก็บข้อมูล 1 ตัวชี้วัด และไม่มีข้อมูลและไม่มีแผนอีก 1 ตัวชี้วัด

เป้าหมายที่ 6 จากตัวชี้วัด 11 ตัวชี้วัด อยู่ในสถานะมีข้อมูลพร้อมใช้ 4 ตัวชี้วัด ส่วนที่เหลืออยู่สถานะที่ ข้อมูลระยะจัดกระจาย ไม่เป็นเอกภาพ

เป้าหมายที่ 7 จากตัวชี้วัด 6 ตัวชี้วัด อยู่ในสถานะมีข้อมูลพร้อมใช้ 4 ตัวชี้วัด ส่วนที่เหลืออยู่สถานะที่ ไม่มีข้อมูล ซึ่งในอนาคตประเทศไทยจะสามารถประเมินได้โดยงานวิจัย

เป้าหมายที่ 12 จากตัวชี้วัด 11 ตัวชี้วัด อยู่ในสถานะมีข้อมูลพร้อมใช้ 6 ตัวชี้วัด ส่วนที่เหลืออยู่ สถานะที่ต้องใช้ข้อมูลดิบที่ใกล้เคียงรายงาน 1 ตัวชี้วัด และยังไม่มีระบบเก็บข้อมูลอีก 4 ตัวชี้วัด หากแต่กราฟ กระจาย ไม่เป็นเอกภาพ

เป้าหมายที่ 13 จากตัวชี้วัด 7 ตัวชี้วัด อยู่ในสถานะมีข้อมูลพร้อมใช้ 4 ตัวชี้วัด ส่วนที่เหลืออยู่สถานะที่มีข้อมูลแต่ยังไม่พร้อมใช้ ต้องมีการปรับปรุงให้เข้ากับบริบทไทย และบางตัวชี้วัดก็ไม่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย

เป้าหมายที่ 14 จากตัวชี้วัด 10 ตัวชี้วัด อยู่ในสถานะมีข้อมูลพร้อมใช้ 8 ตัวชี้วัด ส่วนที่เหลืออยู่สถานะที่มีข้อมูลแต่ยังไม่พร้อมใช้ ต้องมีการปรับปรุงให้เข้ากับบริบทไทย

เป้าหมายที่ 15 จากตัวชี้วัด 14 ตัวชี้วัด อยู่ในสถานะมีข้อมูลพร้อมใช้ 12 ตัวชี้วัด ส่วนที่เหลืออยู่สถานะที่ข้อมูลกระจัดกระจาย ไม่เป็นเอกภาพ และกระบวนการเก็บข้อมูลไม่ทันสมัย การเข้าถึงข้อมูลไม่ได้ต้องจัดการระบบข้อมูล

4.2.2 ความพร้อมด้านองค์ความรู้

การขับเคลื่อนที่นำไปสู่ความยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องใช้องค์ความรู้ด้านต่าง ๆ งานวิจัย ที่สอดคล้องและสนับสนุนตามเป้าหมาย เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด เพื่อช่วยให้การขับเคลื่อนมีการใช้ความรู้ในการกำหนดนโยบาย หรือมาตรการที่สอดคล้องกับปัญหาที่ต้องการแก้ไข จากการรายงานการขับเคลื่อนเป้าหมายในแต่ละเป้า ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 นั้น จะเห็นว่าประเทศไทยมีความพร้อมในส่วนขององค์ความรู้ในการขับเคลื่อน ที่เป็นภูมิปัญญามาก พลเมือง เป็นการเน้นองค์ความรู้ในภาคเกษตร สิ่งแวดล้อมป่าไม้อよู่พฤษศาสตร์ โดยสามารถสรุปให้เห็นกรณี ตัวอย่างในแต่ละเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตร โดยสังเขป ดังต่อไปนี้

เป้าหมายที่ 2 ที่เกี่ยวข้องกับประเดิ้นเกษตรกรรมยั่งยืนนั้นประเทศไทยมีการพัฒนาเรื่องเกษตรกรรม มาอย่างต่อเนื่อง และมีการเผยแพร่องค์ความรู้ ที่เกี่ยวกับเกษตรกรรมยั่งยืน พบร่วมมือความรู้เกษตรกรรมยั่งยืน ในระดับปัจเจกบุคคลมากพอสมควรที่สามารถนำไปใช้ในการขับเคลื่อนได้ หากแต่จะเป็นต้องมีส่วนที่ต้องพัฒนา องค์ความรู้ 4 เรื่อง ได้แก่ 1) องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเกษตรกรรมยั่งยืนยังมีข้อจำกัดเฉพาะกลุ่ม 2) ภาครัฐ ต้องมุ่งเน้นส่งเสริมสนับสนุนแนวคิดเกษตรกรรมยั่งยืนอย่างเต็มที่ในความเหมาะสมกับระดับการพัฒนาเกษตรกร และต้องสมดุลกับนโยบายการอนุญาตการนำเข้าปุ๋ยและสารเคมีทางการเกษตร 3) ประชาชนและภาคส่วนการผลิต ยังขาดองค์ความรู้ และความตระหนักในระบบการผลิตเกษตรกรรมยั่งยืน 4) ภาคเกษตรต้องตระหนักใน ความสำคัญของการวางแผนที่ดีเกี่ยวกับการรับมือภัยพิบัติ รวมทั้งภาคชุมชนเองยังขาดข้อมูลและองค์ความรู้ในการ รับมือสถานการณ์ต่าง ๆ นอกจากนั้นในเป้าหมายที่ 2 ยังขาดองค์ความรู้อีก 5 เรื่องที่สำคัญ เรื่องที่หนึ่ง เกี่ยวกับ เลือกใช้มาตรการที่สร้างหลักประกันได้ว่าตลาดค้าอาหารและตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้าหรือตลาดอนุพันธ์ สามารถ ทำงานได้อย่างเหมาะสม และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของตลาดและข้อมูลสำรองอาหาร ได้อย่างทันการณ์ เรื่องที่สอง เป็นเรื่องการขาดองค์ความรู้ที่จำแนกในแต่ละรายการของขนาดกิจการ และขาดการ กระจายองค์ความรู้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างเช่น การอุดหนุนการส่งออกทางการเกษตร องค์ความรู้ระดับการ อุดหนุนการส่งออกยังอยู่ใน阶段ของกำกัดเฉพาะกลุ่มน้ำยงานที่รับผิดชอบ เรื่องที่สาม ที่ยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับ พันธุพันธุ์สัตว์ท้องถิ่นที่แบ่งหมวดหมู่ออกเป็นอยู่ในความเสี่ยง ไม่อยู่ในความเสี่ยง หรือไม่รู้ระดับความเสี่ยงต่อ การจะสูญพันธุ์ เรื่องที่สี่ ยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการการลงทุนตลอดจนการยกระดับความร่วมมือระหว่าง

ประเทศไทยในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานในชนบท การวิจัยเกษตรและขยายบริการ การพัฒนาเทคโนโลยี และการท่ามานาการยืนของพืช และสัตว์ รวมทั้ง การสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการนิยามตัวชี้วัดและการขยายผลให้กับองค์กร หน่วยและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และการสร้างความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงประชาชนยังเป็นปัจจุห โดยเฉพาะนิยาม กระบวนการดำเนินงาน องค์ความรู้ต่อสาธารณะ และการติดตามประเมินผล

เป้าหมายที่ 1 ประเทศไทยมีองค์ความรู้ค่อนข้างมาก มีภูมิปัญญาในการแก้ไขปัญหาความยากจน ในมิติต่าง ๆ ทั้งทางสังคม การศึกษา และสุขภาพ เพื่อให้ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหาแนวทางคุ้มครองให้ประชาชน ทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนยากจนและคนเปราะบางมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเป็นการป้องกันประชาชน จากความเสี่ยงที่จะตกอยู่ในภาวะความยากจน

เป้าหมายที่ 6 ประเทศไทยมีองค์ความรู้ค่อนข้างมาก การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบองค์รวม แต่ยังขาดการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการนิยามตัวชี้วัดและการขยายผลให้กับองค์กร หน่วยและภาคส่วนที่ เกี่ยวข้อง จึงต้องศึกษานิยามต่าง ๆ การกำหนดคำจำกัดความ ความหมาย ของศัพท์ทางเทคนิค เพื่อสร้างความ เข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติได้

เป้าหมายที่ 7 ประเทศไทยมีองค์ความรู้ระบบพลังงานที่ตั้งบนพื้นฐานการใช้อิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก ยังคงต้องศึกษาหาองค์ความรู้สำหรับความเข้มข้นการใช้พลังงานให้ได้ รวมทั้งต้องพยายามพัฒนาตัวชี้วัด ที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยจากองค์ความรู้ที่ต้องนำมาจากบริบทเรียนจากต่างประเทศ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ กับประเทศไทยได้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร คือพลังงานหมุนเวียนนั้น ยังคงมีการให้นิยาม คำแปลที่เข้าใจ แตกต่างกัน บังกอกใช้คำว่าพลังงานทดแทน อย่างไรก็ตามนักวิชาการในประเทศไทยจำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้จาก งานวิจัยแบบจำลองสภาพชายในอนาคตมาคาดการณ์ เพื่อเชื่อมโยงนำมาสู่การกำหนดนโยบายมาตรการที่เหมาะสม กับประเทศไทยได้

เป้าหมายที่ 12 ประเทศไทยมีองค์ความรู้ในการใช้เครื่องมือ แนวทางการวัดผล การตรวจสอบความแม่นยำ ของข้อมูล เพื่อให้มีความคลาดเคลื่อนน้อยมาก ในเรื่อง การบรรลุการจัดการจัดการที่ยั่งยืน และการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ปี 2573 และการคำนวณการอุดหนุนราคายืดหยุ่น พลังฟอร์ม อย่างถูกต้องที่ทำได้ยาก อย่างไรก็ตามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรสำหรับเป้าหมายนี้ มีความจำเป็นที่ต้อง ส่งเสริมองค์ความรู้การปรับพฤติกรรมการใช้สารเคมีของเกษตรกร รวมถึงองค์ความรู้จากการวิจัยต่อยอดการแปรรูป ผลผลิตจากการเกษตรร่วมกับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เป้าหมายที่ 13 ประเทศไทยมีองค์ความรู้ด้านการลดก๊าซเรือนกระจก การปรับตัว การลดผลกระทบ และการเตือนภัยล่วงหน้า จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุน หากแต่ยังขาดการศึกษาเชิงบูรณาการอย่างเป็น ระบบ มีองค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยโดยใช้แบบจำลองภูมิอาณาเขตหลายชั้นงาน หากแต่ยังขาดการสื่อสารข้อมูล ความเสี่ยงจากข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์เหล่านี้ไปยังภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

เป้าหมายที่ 14 ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีองค์ความรู้ในการกำหนดวิธีและมาตรฐานของแหล่งน้ำ ชายฝั่ง ในการตรวจสอบระดับความรุนแรงและความถี่ของปรากฏการณ์ยูโตรไฟเข็น ยกเว้นการทดสอบเชิงพื้นที่

โดยใช้การวิเคราะห์ปริมาณแพลงก์ตอนพืช และปริมาณฟอสฟอรัสทั้งหมด รวมถึงยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกันในการตรวจสอบความหนาแน่นของขยะพลาสติกใน น้ำทะเล (Floating plastic debris density) นอกจากนี้ในปีที่ 15 ประเทศไทยยังไม่มีการกำหนดระดับของการผลิตสาขาวิชาประมงที่ยั่งยืน เพื่อการคำนวณผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ในด้านผลผลิต (Production Approach) ด้วยการขาดองค์ความรู้ที่ยืนยันถึงความจำเป็นในการนำไปกำหนดใน GDP

เป้าหมายที่ 15 ประเทศไทยมีองค์ความรู้เกี่ยวกับพื้นที่สีเขียว เช่น พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน พื้นที่แหล่งน้ำ เป็นองค์ความรู้ค่อนข้างจะสมบูรณ์ เนื่องจากพัฒนาการของงานวิจัยและการใช้เทคโนโลยีมาต่อเนื่องพอสมควร แต่ในส่วนของการจัดการเกี่ยวกับความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต จะยังคงกระจัดกระจายไม่สมบูรณ์ และยากแก่การเข้าถึงด้วยการจัดการระบบข้อมูลที่ต่างคนต่างทำ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมค่อนข้างมาก ทำให้การเพิ่มองค์ความรู้ในอนาคตเป็นเรื่องที่ไม่ยาก

4.2.3 ความพร้อมด้านกลไกและแนวทางการดำเนินงาน

ความพร้อมในด้านกลไก แนวทางการดำเนินงานในการขับเคลื่อนนั้นจะกำหนดผ่านแผนยุทธศาสตร์นโยบายต่าง ๆ ที่มีการกำหนดออกมาทั้งจากระดับรัฐบาล ระหว่างประเทศ ตลอดที่ผ่านมา โดยในส่วนที่พร้อมนั้นจะมาจากกลไกขณะทำงานระดับประเทศ ความพร้อมของกระทรวง จากโครงสร้างการทำงานที่แตกต่างกันไปรวมทั้ง ครอบมาตรฐาน หรือกรอบยุทธศาสตร์ของประเทศไทยที่เป็นแนวทางทำให้ได้บทเรียนจากการดำเนินงานที่ผ่านมา โดยในแต่ละเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรสรุปโดยสังเขป ดังต่อไปนี้

เป้าหมายที่ 2 ประเทศไทยมีการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านความมั่นคงทางอาหารและการยุติความทิวทอยในประเทศไทย โดยมีมาตรการทางเศรษฐกิจและ มาตรการทางสังคมที่สอดแทรกไว้ในยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาต่าง ๆ ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) แผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และ แผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงต่าง ๆ ที่นำเสนอตามแนวทางการพัฒนาของแผนดังกล่าว นำไปปฏิบัติและจัดทำการประเมินผลตามภารกิจของหน่วยงานตนเอง มีหลายหน่วยงานแต่หน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักที่ต้องดำเนินการโดยตรงได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ อาทิ กระทรวงแรงงาน กระทรวง อุตสาหกรรม กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานสนับสนุนการวิจัยทางวิชาการ เช่น วช. สสส. สกอ. เป็นต้น อย่างไรก็ตามบางประเด็นก็นโยบายที่ออกมาก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด เช่น การสร้างองค์ความรู้การจัดภาระทุพโภชนาการให้กับประชาชน ซึ่งในการสร้างความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ รวมถึงประชาชนยังเป็นปัญหาในการสื่อสารให้เกิดการรับรู้

เป้าหมายที่ 1 ประเทศไทยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นแผนขึ้นนำการขับเคลื่อนระดับประเทศ ถ่ายทอดมาอย่างแผนระดับหน่วยงานและชุมชน หากแต่ก็ยังต้องช่วยผลักดันให้กลุ่มคนที่เข้าไม่ถึงทรัพยากรของรัฐ ที่ส่วนท้องเป็นจำนวนคนจนที่ยังมีอยู่ว่า จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาซึ่งหมายรวมถึงเกษตรกรรมย่อยด้วย หน่วยงานรับผิดชอบต้องปรับกลไกกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในทุกระดับมากขึ้น ตลอดจนลักษณะของนโยบายและโครงการต่าง ๆ ที่รัฐดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ส่วนใหญ่ยังอยู่ในรูปของเงินลงصرفาร์ทและเงินอุดหนุน การจัดสรรงบประมาณของรัฐเพื่อลดสัดส่วนความยากจนนั้นอยู่ในสัดส่วนที่สูงเป็นลำดับต้นของงบประมาณรายจ่ายประจำปีของแต่ละปี แต่อย่างไรก็ตามการใช้งบประมาณของแต่ละหน่วยงานยังสะท้อนให้เห็นมีความซ้ำซ้อนกันในบางประเด็น

เป้าหมายที่ 6 ประเทศไทยมีหน่วยงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศไทยในภาพรวมชัดเจน มีการจัดตั้งกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศไทย ได้แก่ (1) ระดับประเทศไทย มีคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการน้ำและทรัพยากรน้ำอย่างบูรณาการ และเป็นเอกสารภาพแล้ว (2) ระดับลุ่มน้ำ มีคณะกรรมการลุ่มน้ำ ทำหน้าที่ขับเคลื่อนการบริหารทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำและพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ (3) องค์กรผู้ใช้น้ำ ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ รวมทั้ง จัดตั้งสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเพื่อกำกับการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำของประเทศไทยให้เป็นไปอย่างบูรณาการ อย่างเป็นระบบ และยั่งยืน และมีการจัดทำข้อมูลและรายงานประจำปี มีแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติและหน่วยงานเป็นกลไกในการขับเคลื่อนสำหรับการจัดการทรัพยากรที่สนับสนุน รวมถึงประเทศไทยเป้าประสงค์ที่ต้องการให้ทุกคนเข้าถึงสุขอนามัยที่พอเพียงและเป็นธรรม กระทรวงสาธารณสุขมีการประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ทั่วประเทศไทย ต่างมีกลไกทำงานร่วมกันระดับพื้นที่ปฏิบัติการ หากแต่มีบางประเด็นที่ต้องดูแลมีการปรับปรุงแก้ไขคือประเด็นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในทุกภาคส่วนที่รวมถึงภาคเกษตรกรรมด้วย และสร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำและจัดหน้าที่ยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำและลดจำนวนประชาชนที่ประสบความทุกข์จากการขาดแคลนน้ำภายในปี 2573 นั้นคือการสะท้อนปัญหาการมีส่วนร่วมและบูรณาการระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งจากการบททวนเอกสารยังพบว่าข้อดีของการบูรณาการของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป้าหมายที่ 7 ด้วยกระบวนการเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักของเป้าหมายที่ 7 นี้ โดยทางกระทรวงฯ ได้นำมาตรฐานต่าง ๆ เข้ามาพิจารณา ซึ่งถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับประเทศไทยในการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน เช่น ครอบภายในตัว Impact Electrons Siam (IES) Scenario นั้น มีการนำเสนอแผนอนุรักษ์พลังงานค.ศ. 2015-2036 (Energy Efficiency Plan ; EEP 2015) โดยแผนอนุรักษ์พลังงานมีเป้าหมายลดความเข้มข้นการใช้พลังงานในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ไฟฟ้า ความร้อน และน้ำมัน ลงร้อยละ 30 ในปี 2579 เมื่อเทียบกับปี 2553 หรือแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและทางเลือก (Alternative Energy Development Plan : AEDP

2015) ที่จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนได้ นั่นหมายรวมพลังงานชีวมวลจากวัสดุทางการเกษตรด้วย ซึ่งควรได้มาจากพลังงานที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น และล่าสุด ประเทศไทย มีแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. 2561-2580 (Power Development Plan : PDP2018) ซึ่งคณะกรรมการรัฐมนตรีเห็นชอบเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2562

เป้าหมายที่ 12 ประเทศไทยมีการดำเนินงานระยะ 10 ปี ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนนั้นอยู่ในระหว่างการขับเคลื่อนตามแผนขับเคลื่อนการ ผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ปี พ.ศ. 2560-2579 โดยได้รับความร่วมมือจากสหภาพยุโรป (EU) ที่มีการศึกษาเพื่อทำโครงการนำร่องอย่างชัดเจน ซึ่งการดำเนินงานตามกรอบดังกล่าว นี้ เป็นการขับเคลื่อนเป้าหมายที่ 12 ที่ครอบคลุมได้ทุกประเด็นในภาพรวม ส่วนความพร้อมของแผนดำเนินการปัจจุบันที่ยึดกับสภาพปัจจุหามีอยู่ในระดับพร้อมพอสมควร เช่นกัน ซึ่งเป้าประสงค์ส่วนใหญ่มีแผนงานรองรับชัดเจน แต่การวัดผลที่แท้จริงอยู่ที่ประสิทธิภาพในการดำเนินการตามแผนงาน ซึ่งว่างส่วนมากเป็นเรื่องการขับเคลื่อนเชิงพฤติกรรมที่ต้องใช้เวลา การวางแผนสร้าง โครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการขับเคลื่อนซึ่งต้องใช้ห้างเวลา งบประมาณ และการทำงานโดยความร่วมมือกับ เอกชน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

เป้าหมายที่ 13 ประเทศไทยมีการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ โดยในระดับชาติมีแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 มีกระทรวงมหาดไทยร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ร่วมรับผิดชอบให้บรรลุเป้าหมาย ยังไม่ได้ดำเนินการแบบบูรณาการที่ชัดเจน รวมทั้ง การบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการลดปัจจัยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การปรับตัว การลดผลกระทบ การเตือนภัยล่วงหน้าไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ชัดเจน รวมถึงในภาคเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้จัดทำแผนแม่บทการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้านการเกษตร พ.ศ. 2560-2564 และการดำเนินการโดยกระทรวงทรัพยากรฯ ที่เป็นเจ้าภาพหลัก ตามนโยบายยุทธศาสตร์ และการวางแผนระดับชาติด้านการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ซึ่งเป็นการดำเนินการโดย หลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การพนวก รวมกับยุทธศาสตร์ที่ 5 ของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ทำให้เป็นการดำเนินการแบบองค์รวม

เป้าหมายที่ 14 ประเทศไทยให้ความสำคัญการบริหารจัดการทรัพยากรและระบบนิเวศชaya ฝั่งและทะเลอย่างต่อเนื่องมาตลอด ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการเพื่อพัฒนาทรัพยากรประมงทะเลและชายฝั่งอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประจำแหล่งน้ำทะเล และป่าชายเลน จัดการพื้นที่อนุรักษ์ทางทะเลเพื่อรักษาระบบนิเวศและการห้องเที่ยว ตลอดจนการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมา มี เป้าหมายของนโยบายและแผนงานที่แยกส่วน ยังไม่มีบูรณาการด้านข้อมูลและองค์ความรู้ซึ่งถูกจัดเก็บไว้ในแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบ จึงเป็นข้อจำกัดในการประเมินผลลัพธ์ของการพัฒนาในภาพรวมอย่างเป็นระบบ และเป็นอุปสรรคต่อการจัดทำมาตรการและดัชนีชี้วัดสำหรับการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย

เป้าหมายที่ 15 มีการกระจายความรับผิดชอบไปตามหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต่างดำเนินงานภายใต้อำนาจหน้าที่ที่กระจายออกไป

เข่นเดิมด้วย ที่สอดรับกับพันธกรณีตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเนื้อหาของเป้าหมายที่หลากหลาย มีบทบาทภารกิจที่ต้องพัฒนาขึ้นใหม่ และมีความลักษณะอ่อนในประเด็นที่ต้องทำการศึกษา ทำให้เป็นการดำเนินงานไปพร้อมกับการพัฒนาประเด็นในการดำเนินงานใหม่ไปพร้อมกัน

4.2.4 ความพร้อมด้านกฎหมาย

สำหรับความพร้อมด้านกฎหมาย ล้วนมากเป็นความพร้อมกฎหมาย ที่เกิดจากการเป็นประเด็น ข้อบังคับร่วมกันในระดับโลก หรือระหว่างประเทศ ที่มีการกำหนดไว้อยู่แล้ว ซึ่งเป็นผลทำให้ประเทศสมาชิก อย่างประเทศไทย เองได้ประโยชน์ด้วย สามารถนำมาใช้ในการกำหนดนโยบาย แนวทาง มาตรการ ที่สามารถ นำมาพัฒนาเป็นกฎหมายของประเทศได้ อย่างเช่น สนธิสัญญาระหว่างประเทศ ครอบคลุมทางกฎหมาย เป็นต้น โดยกรณี ตัวอย่างความพร้อมด้านกฎหมาย สามารถแสดงให้เห็นระบุในแต่ละเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

เป้าหมายที่ ๒ ยังมีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายกับความเหมาะสมกับสถานการณ์ของปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไป อาทิ กฎหมายที่ดิน กฎหมายป่าไม้ กฎหมายประมง เป็นต้น ที่จะสนับสนุนให้เกิดผลลัพธ์ การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและรายได้ของผู้ผลิตอาหารรายเล็ก โดยเฉพาะผู้หกูง คนพื้นเมือง เกษตรกรแบบครอบครัว คนเลี้ยงปศุสัตว์ ชาวประมงให้เพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า โดยรวมถึงการเข้าถึง ที่ดินและทรัพยากรและปัจจัยนำเข้าในการผลิต ความรู้ บริการทางการเงิน ตลาด และโอกาสสำหรับการเพิ่มมูลค่าและการจ้างงานนอกฟาร์มอย่างปลอดภัยและ เท่าเทียม ซึ่งทางกฎหมายในปัจจุบันมีแนวทาง แต่ขาดแนวทางที่เหมาะสมในการบังคับใช้กฎหมาย นอกจากนี้ มีบางส่วนที่กฎหมายยังไม่มีความชัดเจน และไม่มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่ เกี่ยวข้อง ให้ภาคส่วนหรือองค์กรที่ เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตาม เช่น การขาดสารอาหาร การจัดการความ หลากหลายทางชีวภาพ การเข้าถึงและการ แบ่งปันผลประโยชน์ในหน่วยงาน เป็นต้น รวมทั้ง เชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 12 ที่มีการออกพระราชบัญญัติควบคุม ห้ามใช้สารเคมี ผ่านกลไกของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม แต่ก็ยังมีสารเคมีอีกหลายชนิดที่อยู่ใน กระบวนการสังห้าม และยังไม่เป็นผลที่ยังครอบคลุมสารอันตรายได้ครบถ้วนพอ

เป้าหมายที่ ๑ ที่เน้นเรื่องการกำจัดความยากจน ด้วยภาครัฐของประเทศไทยมีกฎหมายที่ คุ้มครอง ทางสังคมหลายส่วน ที่มีการกำหนดให้ผลลัพธ์เข้าถึงกลุ่มคนเปราะบางต่าง ๆ แต่การบังคับใช้ กฎหมายเกี่ยวกับ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดนี้ที่ตรงกับเป้าหมายที่ ๑ นั้น มีรายงานข้อมูลพบว่าในส่วน ของบประมาณที่สนับสนุนการ แก้ปัญหาความยากจนของประเทศไทยตามนโยบาย มาตรการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ยังพบว่ามีความพร้อมในระดับไม่มาก ด้วยรัฐมีการกำหนดนโยบาย มาตรการต่าง ๆ ที่ส่วนทางกับบประมาณที่ มี เมื่อกำหนดแนวทางโครงการ หรือกำหนด แผนงานใด ๆ ต้องใช้งบประมาณซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน แต่ความพร้อมในเรื่องงบประมาณกลับมีใน ระดับน้อย ไม่เพียงพอครอบคลุมระดับปัญหาในระดับประเทศได้

เป้าหมายที่ ๖ หน่วยงานที่รับผิดชอบมีการออกประกาศควบคุม เช่น กระทรวงสาธารณสุข มีประกาศ ควบคุมให้น้ำดื่มมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่องค์กรอนามัยโลกกำหนดไว้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม มี พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ รวมถึงมีพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่มีครอบแนวทางการดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการ

ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และนอกจากนี้ยังพบว่ามีกรณีข้อขัดแย้งในการดำเนินงานในทางปฏิบัติเนื่องจากยึดถือกฎหมายคนละฉบับซึ่งจำเป็นจะต้องมีการทบทวนแก้ไขกระบวนการบูรณาการร่วมกันใหม่ ตลอดจนยังขาดมาตรการด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่จะมาเป็นกลไกสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำระหว่างประเทศ การจัดการน้ำข้ามแดน สำหรับในส่วนของการบริหารจัดการของภาคส่วนต่าง ๆ

เป้าหมายที่ 7 ส่วนเนื้อหากฎหมายที่ยังไม่มีและยังไม่ครอบคลุม ได้แก่ ครอบกฎหมายเฉพาะสำหรับการพัฒนาพลังงานหมุนเวียน และมาตรการราคาค่ารับอน หากแต่มีระเบียบการอนุญาตให้เอกชนผลิตพลังงานหมุนเวียนและมาตรการส่งเสริมการรับซื้อไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน แสงอาทิตย์ ลม น้ำ ชีวมวล รวมถึงมีข้อกำหนดด้านทุนการเชื่อมต่อโครงข่ายไฟฟ้าสำหรับพลังงานหมุนเวียน แต่ยังไม่มีมาตรการให้ผู้ใช้พลังงานได้รับข้อมูลการใช้ไฟฟ้าแบบ real time ผู้ใช้พลังงานได้รับข้อมูลเชิงเบรียบเทียบการใช้ไฟฟ้าของตัวเองกับผู้ใช้พลังงานอื่น และให้ผู้ใช้พลังงานสามารถควบคุมการใช้ไฟฟาระยะไกล (Remote control) ได้ ซึ่งเป็นแนวทางที่ควรผลักดันต่อไป

เป้าหมายที่ 12 มีการออกพระราชบัญญัติควบคุม ห้ามใช้สารเคมี ผ่านกลไกของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม แต่ก็ยังมีสารเคมีอีกหลายชนิดที่อยู่ในกระบวนการสั่งห้าม และยังไม่เป็นผลที่ยังครอบคลุมสารอันตรายได้ครบถ้วนพอ ซึ่งเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ 1 และการผลักดันพยายามอย่างเร่งด่วนในการผ่านร่างกฎหมายจัดการซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ ระบบโครงสร้างปัจจุบันยังไม่เอื้อให้เกิดระบบเศรษฐกิจแบบหมุนเวียน เช่น ระเบียบresource ขัดกับระเบียบคุณภาพและความปลอดภัย ซึ่งเป็นมุ่งมองที่อาจเกิดจากการไม่เท่าทันสังคมที่เปลี่ยนแปลง และขึ้นกับแนวทางปฏิบัติเดิม ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

เป้าหมายที่ 13 ในภาพรวมกฎหมายที่สนับสนุนเป้าหมายนี้ จะเกี่ยวข้องกับกฎหมายข้อบังคับในการสร้างอาคารให้ได้มาตรฐาน กฎหมาย การใช้ที่ดินและการจัดโซนนิ่งเพื่อหลีกเลี่ยงการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่เสี่ยง เป็นต้น ซึ่งมีการบังคับใช้กฎหมาย อย่างเข้มงวด อย่างไรก็ตามในส่วนการสร้างศักยภาพในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น การจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการปรับตัว ยังไม่มีกฎหมายใด ๆ ที่เอื้อต่อประเด็นนี้ อาจจำเป็นต้องมีการปรับปรุงกฎหมายเพื่อส่งเสริมการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เพื่อเปิดช่องทางในการใช้เงินของกองทุนเพื่อสนับสนุนงานด้านการปรับตัว

เป้าหมายที่ 14 จะมีประเด็นความพร้อมในด้านกฎหมายประกอบด้วย 2 ส่วน โดยส่วนแรกการประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ตามหลักการของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS) เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่และทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน ตามเป้าประสงค์ที่ 14.c ที่ทำให้การดำเนินนโยบาย มาตรการของประเทศไทยเองมีความชัดเจนมากขึ้นภายใต้อนุสัญญานี้ และส่วนที่สอง การที่ประเทศไทยกำหนดคำนิยามของพื้นที่คุ้มครองทางทะเลขึ้นนั้น ตามตัวชี้วัดที่ 14.5.1 ประเทศไทยเองสามารถยึดคำนิยามของ IUCN และ CBD เกิดเป็นพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 (มาตรา 20) ผลลัพธ์ทำให้การกำหนดนิยามของพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเองมีความชัดเจนมากขึ้น รวมทั้งรัฐบาลให้ความสำคัญกับการประมงพื้นบ้าน และการจัดให้ชาวประมงพื้นบ้านรายย่อย

เข้าถึงทรัพยากรทางทะเลและตลาดสินค้าประมง โดยออกประกาศ ทั้งในระดับประเทศและระดับจังหวัด เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มประมงขนาดเล็กในห้องถินในการกำหนดนโยบาย มาตรการ และการดำเนินกิจกรรมเพื่อจัดการและดูแลทรัพยากรในห้องถินของตน

เป้าหมายที่ 15 ในภาพรวมกฎหมายมีความครอบคลุมพอสมควร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการใช้มาตรการทางการอนุรักษ์ การควบคุม การป้องกัน และการส่งเสริมสนับสนุน แต่สิ่งที่เป็นข้อสังเกตสำคัญด้านกฎหมาย คือ การมีกฎหมายหลายฉบับ จากหลายหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะที่แตกต่างกันออกໄປ ทำให้เกิดการทับซ้อนของสิทธิ์ เช่น พื้นที่ป่าไม้กับแหล่งท่องเที่ยว หรือพื้นที่อนุรักษ์กับพื้นที่ทำการ ที่อยู่อาศัยของประชาชนที่อยู่มานาน ทำให้ประเด็นการขาดกำลังเจ้าหน้าที่ที่จะไปบังคับใช้กฎหมาย ต้องมีความ เชี่ยวชาญ ส่งผลทำให้การดำเนินการทางด้านนี้ยังไม่ประสบผลเท่าที่ควร อย่างไรก็ตามรัฐบาลมีแผนการดำเนินการที่สำคัญเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 15 ได้แก่ 1) การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาทิ (1) พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2562 มีการแก้ไข เพิ่มเติมรายละเอียด เพื่อให้สามารถทำได้ง่ายขึ้น ส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าเพื่อนำมาใช้ประโยชน์มากขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลงหลัก ๆ มุ่งเน้นการเปิด โอกาสให้เอกชน สามารถใช้ประโยชน์จากไม้ห่วงห้ามได้มากขึ้น (2) พระราชบัญญัติ ป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ พื้นฟู จัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนในห้องถินมี ส่วนร่วมในการดำเนินการ ส่งผลให้ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยมีความสมดุลและยั่งยืน (3) พระราชบัญญัติ สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน (4) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 เพื่อเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันในการสงวน อนุรักษ์ คุ้มครอง และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พันธุ์ไม้ สัตว์ป่า ตลอดจนทิวทัศน์ ป่า ภูเขา ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิมไม่ให้ถูกทำลาย และเพื่อให้การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยานแห่งชาติมีความสมดุลและยั่งยืน และสอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศไทยและภาคีสมาชิก

สรุปความพร้อมของประเทศไทยในการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรประเทศไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน SDG โดยพิจารณาจากความพร้อมในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านข้อมูล ด้านองค์ความรู้ ด้านกลไกและแนวทางดำเนินงาน และด้านกฎหมาย จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีความพร้อมด้านข้อมูล เนื่องด้วยระดับภาพรวมนั้นมีหน่วยงานรับผิดชอบ ทั้งในระดับกระทรวงและหน่วยงานสนับสนุน ความพร้อมที่รองลงมาจะเป็นด้านความรู้ และกลไกแนวทางการดำเนินงาน นโยบายที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากหลายประเด็นเป็นการดำเนินงานพัฒนาภายในประเทศไทยที่ทำอยู่แล้ว ทำให้มีประสบการณ์ ความรู้ในการดำเนินงาน และมีต้นแบบในพื้นที่ในการขับเคลื่อน แต่ในส่วนความพร้อมที่ulatory เป้าหมายยังคงจะต้องปรับปรุง แก้ไขคือ ด้านกฎหมายที่จะมาบังคับใช้ให้อื้อในการดำเนินงาน หรือสนับสนุนการขับเคลื่อน เช้าใจว่าสาเหตุที่ยังไม่พร้อมเนื่องจากกฎหมายมีความสับซ้อนมีผลกระทบเชื่อมโยง มีลักษณะที่เฉพาะทาง ซึ่งส่งผลต่อเวลาในการศึกษาผลกระทบ และต้องใช้เวลาในการศึกษาค่อนข้างมากพอสมควร อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการรับรู้รายงานผลการ

ขับเคลื่อนในกลไกที่เกี่ยวข้อง SDG ทั้งในระดับกระทรวงและระดับประเทศ ทำให้พบว่าการขับเคลื่อนที่จะบรรลุเป้าหมายได้นั้น ประเทศไทยต้องมีความพร้อมครบถ้วน หากแต่ข้อเท็จจริง จะเห็นว่าในแต่ละเป้าหมาย บ้างก็ขาดแผนงานขับเคลื่อนในลักษณะบูรณาการจากทุกภาคส่วน บ้างก็มีความรู้ความเข้าใจบางส่วนเกี่ยวกับนิยามความหมายของเป้าประสงค์ ตัวชี้วัดภายใต้เป้าหมายนั้น ๆ ที่ไม่ครบถ้วนและตัวแปรไม่สอดคล้องกับประเทศไทยรวมทั้งไม่มีความรู้ในเทคนิควิธีการจัดเก็บข้อมูลสถิติของตัวชี้วัดอย่างชัดเจน

ข้อค้นพบจากข้อมูลที่ได้ศึกษา ยังไม่มีประเทศไทยที่มีการดำเนินการอยู่ในสถานะที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ทั้ง 17 เป้าหมาย หากแต่ในระดับโลก เป้าหมายที่ถูกให้ความตระหนักด้องเร่งดำเนินการได้แก่ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ 13 ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบข้อที่ 14 เรื่องทรัพยากรทางทะเล และข้อที่ 15 เรื่องระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ

4.3 ข้อเสนอแนะนโยบายขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรประเทศไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนา ที่ยั่งยืน (SDGs)

จากข้อมูลผลการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทยในเป้าหมายพัฒนาที่เกี่ยวข้องและลำดับเป้าหมายที่ถูกจัดให้เป็นประเภทอยู่ในสถานะระดับ ท้าทายที่สำคัญและสูง ซึ่งมีตัวชี้วัดที่วิกฤติ จึงจำเป็นต้องได้รับการให้ความสำคัญในการหาสาเหตุและแก้ไขปัญหาด้วยข้อมูลความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทยในเป้าหมายพัฒนาที่เกี่ยวข้อง โดยได้พิจารณาจากการประเมินสภาพแวดล้อม (SWOT) ของประเทศไทย เพื่อให้เห็นแนวทางที่จะนำไปสู่การขับเคลื่อนฯให้บรรลุเป้าหมายของ SDGs โดยพิจารณาเชื่อมโยงกับการเตรียมความพร้อมใน 4 ประเด็น ได้แก่ ด้านข้อมูล ด้านองค์ความรู้ ด้านกลไกและแนวทางดำเนินงาน และด้านกฎหมาย ประกอบด้วย

สภาพแวดล้อมภายใน

Strengths(S) – จุดแข็ง

- S1 มีการมobilหมายหน่วยงานรับผิดชอบหลักและรองเก็บข้อมูลเกี่ยวกับจะครบถ้วน ทุกเป้าประสงค์
- S2 มีองค์ความรู้ในการขับเคลื่อนด้านการเกษตรมาเป็นระยะเวลายาวนาน
- S3 หน่วยงานรับผิดชอบหลักและรองมียุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการที่สอดคล้อง สนับสนุน
- S4 หน่วยงานรับผิดชอบหลักและรองมีคณะกรรมการเป็นกลไกขับเคลื่อนระดับกระทรวง

Weakness(W) - จุดอ่อน

- W1 บางหน่วยงานยังไม่มีแผนการเก็บข้อมูล
- W2 มีข้อมูลบางส่วนหรือข้อมูลกระจัดกระจาดและไม่ทันสมัย
- W3 ไม่มีความรู้ในเทคนิควิธีการจัดเก็บข้อมูลสถิติของตัวชี้วัดอย่างชัดเจน
- W4 ขาดการนิยาม เป้าประสงค์ ที่ชัดเจนในบริบทสากลและบริบทประเทศไทย ทำให้เกิดความไม่ครอบคลุมในการกำหนดแผน บทบาทที่รับผิดชอบในเนื้อหาเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด
- W5 ไม่มีการนำใช้ข้อมูลจากภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน

W6 ขาดองค์ความรู้ในการรับมือการปรับตัว และการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เช่น สถานการณ์ภัยพิบัติ โรคอุบัติใหม่

W7 ขาดการบูรณาการข้อมูลเขื่อมโยงระดับเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกัน

W8 ขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องนิยาม กระบวนการดำเนินงาน องค์ความรู้ต่อสาธารณะและกระบวนการติดตามประเมินผล

สภาวะแวดล้อมภายนอก

Opportunities (O) – โอกาส

O1 รัฐบาลให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนประเทศไทยบรรลุเป้าหมาย SDG โดยมีหน่วยงานประสานระดับชาติและคณะกรรมการเป็นกลไกกำกับ ขับเคลื่อนระดับประเทศ

O2 มียุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่มีความสอดคล้องกัน และเป็นทิศทางในการดำเนินงาน

O3 มีพันธกรณ์ระหว่างประเทศ /ข้อตกลง อนุสัญญาระหว่างประเทศ รองรับการดำเนินงานที่เขื่อมโยงการขับเคลื่อนฯ ได้

O4 ภาคีเครือข่ายภาคราชการ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ภาควิชาการเข้ามาร่วมการขับเคลื่อน SDG เพิ่มขึ้น

Threats (T) – อุปสรรค

T1 การประเมินผลการขับเคลื่อนฯ ของประเทศไทย ถูกจัดลำดับโดยองค์กรระหว่างประเทศ

T2 ภัยธรรมชาติที่มีอยู่ สถานการณ์บังคับใช้และความเหมาะสมไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป

T3 ตัวชี้วัดมาจากการบริบทสากลและยังไม่มีการตั้งค่าเป้าหมาย

T4 ตัวชี้วัดอยู่น้อยกว่าหนึ่งรอบเพาะทดลองของหน่วยงานหลักรับผิดชอบเป้าหมาย

T5 ความไม่ครอบคลุมในการกำหนดแผน บทบาทที่รับผิดชอบในเนื้อหาเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด

T6 นโยบายที่สนับสนุนเป้าหมาย มีบางเป้าหมายที่ไม่มีความต่อเนื่องในการดำเนินการ

T7 เป้าหมาย SDGs เป็นเรื่องใหม่ ในเนื้อหา กับบทบาทที่หน่วยงานต้องขับเคลื่อน หน่วยงานยังไม่สามารถประเมินทุน หรือทรัพยากรได้สอดคล้องกับแผนที่ต้องขับเคลื่อนฯให้บรรลุเป้าหมาย

ตารางที่ 4.3 การวิเคราะห์ TOWS Matrix

สภาวะแวดล้อม ภายนอก	<ul style="list-style-type: none"> - O1 รัฐบาลให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนประเทศไทยให้บรรลุเป้าหมาย SDG โดยมีหน่วยงานประสานระดับชาติและคณะกรรมการเป็นกลไกกำกับ ขับเคลื่อนระดับประเทศ - O2 มียุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่มีความสอดคล้องกันและเป็นพื้นทางในการดำเนินงาน - O3 มีพันธกรณีระหว่างประเทศ / ข้อตกลงอนุสัญญาระหว่างประเทศ รองรับการดำเนินงานที่เชื่อมโยงการขับเคลื่อนฯได้ - O4 ภาคีเครือข่ายภาคประชาชนสังคมภาคเอกชนภาควิชาการเข้ามาร่วมการขับเคลื่อน SDG เพิ่มขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - T1 การประเมินผลการขับเคลื่อนฯของประเทศไทย ถูกจัดลำดับโดยองค์กรระหว่างประเทศ - T2 กฎหมายที่มีอยู่ สถานการณ์บังคับใช้และความเหมาะสมไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป - T3 ตัวชี้วัดมาจากการบริบทสากลและยังไม่มีการตั้งค่าเป้าหมาย - T4 ตัวชี้วัดอ่อนไหวเนื่องจากเป็นการทำงานของหน่วยงานหลักรับผิดชอบเป้าหมาย - T5 ความไม่ครองคลุมในการกำหนดแผนบทบาทที่รับผิดชอบในเนื้อหาเป้าประสงค์ตัวชี้วัด - T6 นโยบายที่สนับสนุนเป้าหมาย มีบางเป้าหมายที่ไม่มีความต่อเนื่องในการดำเนินการ - T7 เป้าหมาย SDGs เป็นเรื่องใหม่ ในเนื้อหากับบทบาทที่หน่วยงานต้องขับเคลื่อนฯ หน่วยงานยังไม่สามารถประเมินทุน หรือทรัพยากรได้สอดคล้องกับแผนที่ต้องขับเคลื่อนฯให้บรรลุเป้าหมาย
สภาวะแวดล้อม ภายใน		
<ul style="list-style-type: none"> - S1 มีการมอบหมายหน่วยงานรับผิดชอบหลักและรองเก็บข้อมูลเกี่ยวกับจะครบถ้วน ทุกเป้าประสงค์ - S2 มีองค์ความรู้ในการขับเคลื่อนด้านการเกษตรมาเป็นระยะเวลาระยะนาน - S3 หน่วยงานรับผิดชอบหลักและรองมียุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการที่สอดคล้องสนับสนุน - S4 หน่วยงานรับผิดชอบหลักและรองมีคณะกรรมการเป็นกลไกขับเคลื่อนระดับกระทรวง 	<u>SO กลยุทธ์เชิงรุก</u> <ul style="list-style-type: none"> - S1 S4 O1 สนับสนุนให้กลไกระดับหน่วยงานหลักและรองมีความเชื่อมโยงในกระบวนการขับเคลื่อนเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อกำหนดรoad map ในการขับเคลื่อนฯได้ - S2 O3 ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาให้รองรับกับข้อตกลงพันธกรณีระหว่างประเทศเพื่อการรู้เท่าทันและอนุรักษ์การตามแผนปฏิบัติ - S3 O2 O4 กำหนดให้หน่วยงานนำเป้าหมาย SDGs มาเป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติราชการโดยมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ 	<u>ST กลยุทธ์เชิงป้องกัน</u> <ul style="list-style-type: none"> - S1 S4 T1 T3 T4 T7 ผลักดันหน่วยงานทั้งหมด องค์ความรู้ มีความร่วมมือทางวิชาการกับองค์กรระหว่างประเทศ ในข้อมูลตัวชี้วัดให้สอดคล้องบริบทไทยและเสนอใช้ในการประเมิน - S3 T2 T5 T6 สนับสนุนกลไกการประเมินผลและปรับกระบวนการให้เกิดความสอดคล้องกับ SDGs ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน

สภาวะแวดล้อม ภายนอก สภาวะแวดล้อม ภายใน	<ul style="list-style-type: none"> - O1 รัฐบาลให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนประเทศไทยให้บรรลุเป้าหมาย SDG โดยมีหน่วยงานประสานระดับชาติ และคณะกรรมการเป็นกลไกกำกับ ขับเคลื่อนระดับประเทศ - O2 มียุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่มีความสอดคล้องกัน และเป็นทิศทางในการดำเนินงาน - O3 มีพันธกรณ์ระหว่างประเทศ / ข้อตกลงอนุสัญญาระหว่างประเทศ รองรับการดำเนินงานที่เชื่อมโยงการขับเคลื่อนฯได้ - O4 ภาคีเครือข่ายภาคราชการ ภาคเอกชน ภาควิชาการเข้ามาร่วมการขับเคลื่อน SDG เพิ่มขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - T1 การประเมินผลการขับเคลื่อนฯของประเทศ ถูกจัดลำดับโดยองค์กรระหว่างประเทศ - T2 กฎหมายที่มีอยู่ สถานการณ์บังคับใช้และความเหมาะสมไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของปัจจุห้าที่เปลี่ยนแปลงไป - T3 ตัวชี้วัดมาจากบริบทหลากหลายและยังไม่มีการตั้งค่าเป้าหมาย - T4 ตัวชี้วัดอยู่นอกเหนือขอบเขตงานของหน่วยงานหลักรับผิดชอบเป้าหมาย - T5 ความไม่ครอบคลุมในการกำหนดแผนบทบาทที่รับผิดชอบในเนื้อหาเป้าประสงค์ตัวชี้วัด - T6 นโยบายที่สนับสนุนเป้าหมาย มีบางเป้าหมายที่ไม่มีความต่อเนื่องในการดำเนินการ - T7 เป้าหมาย SDGs เป็นเรื่องใหม่ ในเนื้อหากับบทบาทที่หน่วยงานต้องขับเคลื่อนหน่วยงานยังไม่สามารถประมูลทุน หรือทรัพยากรได้สอดคล้องกับแผนที่ต้องขับเคลื่อนฯให้บรรลุเป้าหมาย
<ul style="list-style-type: none"> - W1 บางหน่วยงานยังไม่มีแผนการเก็บข้อมูล - W2 มีข้อมูลบางส่วนหรือข้อมูลการจัดกระจายและไม่ทันสมัย - W3 ไม่มีความรู้ในเทคนิคหรือการจัดเก็บข้อมูลสถิติของตัวชี้วัดอย่างดีเจน - W4 ขาดการนิยาม เป้าประสงค์ ที่ชัดเจนในบริบทภาคและบริบทประเทศไทยทำให้เกิดความไม่ครอบคลุมในการกำหนดแผนบทบาทที่รับผิดชอบในเนื้อหาเป้าประสงค์ตัวชี้วัด - W5 ไม่มีการนำใช้ข้อมูลจากภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน - W6 ขาดองค์ความรู้ในการรับมือการปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เช่น สถานการณ์ภัยพิบัติ โรคอุบัติใหม่ - W7 ขาดการบูรณาการข้อมูลเชื่อมโยงระดับเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกัน - W8 ขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องนิยามกระบวนการ ดำเนินงานองค์ความรู้ต่อสาธารณะและกระบวนการติดตามประเมินผล 	<u>WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข</u> <ul style="list-style-type: none"> - W1 W2 W3 O1 สนับสนุน จัดสรรงบประมาณให้หน่วยงาน นักวิชาการที่ เกี่ยวข้อง ทำการศึกษาเกี่ยวกับสถานะข้อมูลและวิธีการบรรลุเป้าประสงค์ - W4 W8 O1 O4 สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานด้านความรู้เกี่ยวกับ SDGs ให้ผู้เกี่ยวข้องติดตามข้อมูลและมีความเข้าใจเพิ่มขึ้น - W5 O4 สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน นำ SDGs ไปใช้ในงานของตน - W6 W7 O2 O3 เสริมสร้างองค์ความรู้ งานวิจัยเทคโนโลยีนวัตกรรม สร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งทั้งในและต่างประเทศเชื่อมโยงการนำไปใช้ในเชิงปฏิบัติ 	<u>WT กลยุทธ์เชิงรับ</u> <ul style="list-style-type: none"> - W1 W2 T4 T5 ปรับบทบาทของค์กรเพื่อประสิทธิภาพ และความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน - W3 W4 T3 T4 T7 พัฒนาระบบการสื่อสาร เป้าหมาย SDGs ต่อหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง - W5 W6 T1 T2 ปรับปรุงกฎหมายให้ทันการพัฒนาสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และยกระดับการแบ่งปันความรู้ในเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกัน - W8 T1 พัฒนาการประสานงานระหว่างกับได้เดิมที่มีอยู่ ทั้งในระดับประเทศกับระดับของสหประชาชาติ

จากตารางวิเคราะห์ฯ สรุปกลยุทธทางเลือก 4 ด้าน ดังนี้

1. กลยุทธเชิงรุก (SO Strategies) เมื่อผลของการพิจารณาปัจจัยที่เป็นกุญแจแห่งความสำเร็จทั้งส่วนรวม แล้วล้อมภายในและภายนอกอยู่ในช่องจุดแข็ง (S) และโอกาส (O) ตามลำดับ เป็นกลยุทธเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. เมื่อจากมีการมอบหมายหน่วยงานรับผิดชอบหลักและรองเก็บข้อมูลเกื้อจะครบถ้วนทุกเป้าประสงค์ มีกลไกขับเคลื่อนระดับกระทรวง ประกอบกับฐานข้อมูลให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนประเทศไทยให้บรรลุเป้าหมาย SDG โดยมีหน่วยงานประสาน จึงจำเป็นต้องสนับสนุนให้กลไกระดับหน่วยงานหลักและรองมีความเข้มข้นในกระบวนการขับเคลื่อนเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อกำหนด Road map ใน การขับเคลื่อนฯ ได้

3. จากความร่วมมือตามพันธกรณีระหว่างประเทศ /ข้อตกลงอนุสัญญาระหว่างประเทศ รองรับการดำเนินงานที่เข้มข้นจากการขับเคลื่อนฯ ได้ประกอบกับประเทศไทยมีองค์ความรู้ในการขับเคลื่อนด้านการเกษตรฯ เป็นระยะเวลาระนาلان เป็นโอกาสที่ควรต้องส่งเสริมการวิจัยพัฒนาการเกษตรให้รองรับกับข้อตกลงพันธกรณีระหว่างประเทศเพื่อการรู้เท่าทันและอนุวัติการตามแผนปฏิบัติ

4. ประเทศไทยมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักและรอง มียุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการที่สอดคล้องและสนับสนุนการขับเคลื่อน ประกอบกับมียุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่มีความสอดคล้องกันแสดงให้เห็นทิศทางในการดำเนินงาน และมีแนวทางให้ซักซูน ภาคเครือข่ายภาคราชการ ภาคเอกชน ภาควิชาการเข้ามาร่วมการขับเคลื่อน SDG ได้เพิ่มขึ้น จึงควรที่จะต้อง กำหนดให้ทุกหน่วยงานร่วมบูรณาการกับภาคเครือข่ายนำเป้าหมาย SDGs มาเป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติราชการ ในลักษณะแผนบูรณาการ โดยมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ

1) กลยุทธเชิงแก้ไข (WO Strategies) เมื่อปัจจัยแห่งความสำเร็จของส่วนรวมล้อมภายในอยู่ในช่องจุดอ่อน (W) แต่ปัจจัยแห่งความสำเร็จส่วนภายนอกอยู่ในช่องโอกาส (O) เป็นกลยุทธที่ปรับจุดอ่อนให้เป็นจุดแข็ง เพื่อให้สามารถดำเนินกลยุทธเชิงรุกเมื่อมีโอกาสเอื้ออำนวย ดังนี้

(1) ด้วยรัฐบาลให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนประเทศไทยให้บรรลุเป้าหมาย SDG โดยมี หน่วยงาน ประสานระดับชาติและคณะกรรมการเป็นกลไกกำกับขับเคลื่อนระดับประเทศ หากแต่เข้าจำกัดของบางหน่วยงาน ยังไม่มีแผนการเก็บข้อมูลและมีข้อมูลบางส่วนหรือข้อมูลกระจายจัดกระจายและไม่ทันสมัย ดังนั้นการสนับสนุนด้านข้อมูลจำเป็นต้องให้การสนับสนุนจัดสรรงรรทพยากรณ์ให้หน่วยงาน นักวิชาการที่เกี่ยวข้องทำการศึกษาโครงสร้างข้อมูลสถิติ ที่ใช้ใน SDGs ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร การพัฒนา metadata ของประเทศไทยและ สถานะข้อมูลและวิธีการบรรลุเป้าประสงค์

(2) การขาดความรู้ความเข้าใจระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องนิยาม กระบวนการดำเนินงาน องค์ความรู้ต่อสาธารณะและกระบวนการติดตามประเมินผลในบริบทสากลและบริบทประเทศไทยทำให้เกิดความไม่ครอบคลุมในการกำหนดแผน บทบาทที่รับผิดชอบในเนื้หาเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ด้วยการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานด้านความรู้เกี่ยวกับ SDGs ให้ผู้เกี่ยวข้องติดตามข้อมูลและมีความเข้าใจเพิ่มขึ้น

(3) สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชนสังคม ภาคเอกชน นำ SDGs ไปใช้ในงานของตน เพื่อให้มีการนำไปใช้ข้อมูลจากภาคประชาชนสังคม ภาควิชาการ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน ทำให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลในการดำเนินงานขับเคลื่อนไปทั่งองค์กรพัฒนา เนื่องด้วยสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในอนาคต เช่น สถานการณ์ภัยพิบัติ โรคอุบัติใหม่ ความจำเป็นที่ต้องพัฒนา เพิ่มพูนองค์ความรู้ในการรับมือการปรับตัว โดยมีการบูรณาการข้อมูลเชื่อมโยงระดับเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกัน จึงต้องเพิ่มโอกาสให้มีการเสริมสร้างองค์ความรู้ งานวิจัยเทคโนโลยีนวัตกรรม สร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งทั้งในและต่างประเทศเชื่อมโยงการนำไปใช้ในเชิงปฏิบัติ

2) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategies) เป็นกลยุทธ์ที่ปรับอุปสรรคให้เป็นโอกาสเพื่อดำเนินกลยุทธ์เชิงรุกได้ หากมีจุดแข็งแต่โอกาสไม่เอื้ออำนวยให้ เนื่องจากปัจจัยแห่งความสำเร็จของสภาพแวดล้อมภายในอยู่ในช่องจุดแข็ง (S) แต่ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสภาพแวดล้อมภายนอกอยู่ในช่องอุปสรรค (T) ดังนี้

(1) ผลักดันให้หน่วยงานรับผิดชอบหลักและรอง เร่งการพัฒนาองค์ความรู้ มีความร่วมมือทางวิชาการ กับองค์กรระหว่างประเทศ ในข้อมูลตัวชี้วัดให้สอดคล้องบริบทไทยและเสนอใช้ในการประเมินผลการขับเคลื่อนฯ

(2) สนับสนุนการประเมินผลและปรับกระบวนการทำงานให้เกิดความสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน เพื่อให้มีการปรับปรุง กฎ ระเบียบกฎหมายที่มีอยู่ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ของปัจจุหามีเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงสร้างความเข้าใจใน เป้าหมาย SDGs ซึ่งเป็นเรื่องใหม่ ในเนื้อหา กับบทบาทที่หน่วยงานต้องขับเคลื่อน

3) กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategies) เป็นกลยุทธ์ที่ปรับการดำเนินงานเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ไปเป็นรูปแบบอื่น เนื่องจากปัจจัยแห่งความสำเร็จของสภาพแวดล้อมภายนอกอยู่ในช่องจุดอ่อน (W) และปัจจัยแห่งความสำเร็จของสภาพแวดล้อมภายนอกอยู่ในช่องอุปสรรค (T) ดังนี้

(1) สนับสนุนข้อมูลตัวชี้วัดที่ตอบสนองเป้าประสงค์ ให้อยู่ในสถานะที่ปฏิบัติได้ จึงควรที่จะต้องปรับบทบาทองค์กรเพื่อประสิทธิภาพ และความช้าช้อนในการดำเนินงาน

(2) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง SDGs โดยพัฒนาระบบการสื่อสารเป้าหมาย SDGs ต่อหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

(3) ปรับปรุงกฎหมายให้ทันการพัฒนา กับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และยกระดับการแบ่งปันความรู้ในเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกัน

(4) พัฒนาการประสานงานระหว่างกลไกเดิมที่มีอยู่ทั้งในระดับประเทศไทยและระดับของสหประชาชาติ จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมได้กลยุทธ์เชิงรุก เชิงแก้ไข เชิงป้องกัน และเชิงรับ มาประมวลสามารถสรุปข้อเสนอเชิงนโยบายฯ เพื่อใช้ในการพัฒนาให้เกิดความพร้อมในภาพรวมของการขับเคลื่อนฯ ที่จะทำให้บรรลุตามเป้าหมายของ SDGs ดังนี้

(1) การจัดทำแผนงานขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรในลักษณะบูรณาการจากทุกภาคส่วน

1.1 จากการความเชื่อมโยงและสอดคล้องในเป้าหมาย SDGs กับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 นั้น สะท้อนให้เห็นว่า ตามตระกรากข้างต้น หากพิจารณา

บทบาทของภาครัฐ หน่วยงานราชการ กระทรวง ทบวง กรม ต่างมีภารกิจของหน่วยงาน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือสนับสนุนการบรรลุ SDGs อยู่แล้วไม่มากก็น้อย โดยอาจไม่จำเป็นต้องริเริ่มโครงการใหม่เพิ่มเติมจากที่ดำเนินการอยู่ แต่อาจจำเป็นต้องมีการประเมินและปรับกระบวนการให้เกิดความสอดคล้องกับ SDGs ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน

1.2 ลักษณะการพัฒนาแบบบูรณาการ หมายถึงการพัฒนาการเกษตรที่ต้องพิจารณาและดำเนินการในหลายมิติพร้อม ๆ กัน จะทำแบบแยกส่วนจากกันไม่ได้ ยกตัวอย่างเช่น ในกระบวนการเป้าหมายที่ 2 การขัดความทิวท้อง ภาวะทุพโภชนาการ และการส่งเสริมการเกษตรกรรมที่ยั่งยืน ย่อมมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาความยากจนและการเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจในเป้าหมายที่ 1 การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและการลดมลพิษทางน้ำในเป้าหมายที่ 6 การเข้าถึงพลังงานเพื่อการผลิตทางการเกษตรซึ่งเกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่ 7 และมีกระบวนการผลิตผลผลิตทางการเกษตร ใช้ประโยชน์ โดยสนับสนุนการบริโภคและการผลิตอย่างมีความรับผิดชอบ ในเป้าหมายที่ 12 ซึ่งจะมีผลอย่างสำคัญในการลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในเป้าหมายที่ 13 และทรัพยากรทั้งในทะเลและมหาสมุทร ในเป้าหมายที่ 14 และอาจส่งผลกระทบต่อการใช้พื้นที่และการบริหารจัดการป่าอย่างยั่งยืนในเป้าหมายที่ 15 ได้ ทั้งนี้ ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (ปี 2560-2562) จากลำดับเป้าหมายที่เกี่ยวข้องด้านการเกษตรที่ถูกจัดให้เป็นประเภทอยู่ในสถานะระดับท้าทายที่สำคัญและสูง ซึ่งมีตัวชี้วัดที่วิกฤติ จำเป็นต้องได้รับการให้ความสำคัญ จึงอาจต้องปรับกระบวนการดำเนินงาน แผนงานโครงการส่งเสริมการทำเกษตรแบบยั่งยืน (เป้าหมายที่ 2) การทำการเกษตรที่ไม่ส่งผลกระทบให้เกิดมลพิษทางน้ำ (เป้าหมายที่ 6) ที่สัมพันธ์ตัวชี้วัดสัดส่วนน้ำเสียที่ได้รับการบำบัด การเข้าถึงพลังงานเพื่อการผลิตทางการเกษตร(เป้าหมายที่ 7) กิจกรรมทางการเกษตรกับการปลดปล่อยไนโตรเจน (เป้าหมายที่ 12) เรื่องของการลดก๊าซเรือนกระจก (Mitigation) และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในภาคเกษตร และศึกษาศักยภาพการลดก๊าซเรือนกระจกในภาคเกษตรของไทย (เป้าหมายที่ 13) ตลอดจนการควบคุมการทำประมงผิดกฎหมายและการทำประมงอย่างยั่งยืน (เป้าหมายที่ 14) และ Red list index of species survival การให้ความสำคัญกับการประเมินความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์พืช สัตว์อย่างเป็นระบบ (เป้าหมายที่ 15)

(2) การจัดการกับความท้าทายด้านความพร้อมในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านข้อมูล ด้านองค์ความรู้ ด้านกลไก และแนวทางดำเนินงาน และด้านกฎหมาย ในภาพรวมเพื่อการพัฒนาของการขับเคลื่อนฯ ได้แก่

2.1 ความจำเป็นที่จะต้องมีหน่วยงานกลางทางวิชาการหรือหน่วยงานประสานของแต่ละเป้าหมายที่เกี่ยวข้องการพัฒนาการเกษตร ที่ต้องรวมแหล่งข้อมูลเพื่อทำให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลในการดำเนินงาน ขับเคลื่อนไปทั้งองค์การ พัฒนาทั้งในข้อมูลภาพรวมระดับประเทศ และข้อมูลในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น

2.2 ควรจะต้องมีการรณรงค์ให้แต่ละหน่วยงานเข้าใจ ตื่นตัว หรือปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานของภาครัฐให้พร้อมต่อการขับเคลื่อนงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เพื่อสนับสนุนให้เกิดการบรรลุตามแผนของเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้จริงขึ้น สนับสนุนให้ส่วนราชการนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมาเป็น

กรอบในการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติราชการประจำปี เพื่อรับการจัดสรรงบประมาณ ร่วมกันขับเคลื่อน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับการดำเนินการตั้งกล่าว

2.3 ควรมีการกำหนดโครงสร้างของข้อมูลสถิติที่ใช้ใน SDGs ที่เกี่ยวข้องการพัฒนาการเกษตร ทั้งหมดแบบบูรณาการร่วมกัน และควรมีการพัฒนา metadata ของประเทศไทยเองเพื่อให้สมบูรณ์ จำแนกข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่แตกต่าง ศึกษารายละเอียดลงลึกรายเป้าประสงค์ เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาขอบเขตและมี ความพร้อมในการดำเนินการ ทำการเก็บให้ข้อมูลมีความเที่ยงตรงแม่นยำมากขึ้น ซึ่งจะมีผลต่อความเข้าใจในการ จัดเก็บข้อมูลของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ส่งผลให้คุณภาพของข้อมูลให้เป็นไปตามบริบทสากล และสร้างผลกระทบ ในภาพรวมของSDGs ในระดับประเทศ

2.4 ควรมีศึกษารายละเอียดการกำหนดค่าจำตัวความ ความหมาย ของคัพท์ทางเทคนิค尼ยามต่าง ๆ ให้สอดคล้องกันในระหว่างประเด็นทางกฎหมาย และผลกระทบจากขอบเขตอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน เพื่อให้องค์ความรู้ที่ใช้ในการกำหนดขอบเขตการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.5 ควรเร่งรัดการพัฒนาให้เกิดกลไกในการการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานในระดับ ต่าง ๆ ทุกภาคส่วน ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาการ โดยจำเป็นต้องศึกษาถึงแนวทาง หรือกลไกในระดับโลก เพื่อนำมาพัฒนาแนวทางกลไกของประเทศไทยเพิ่มเติม

2.6 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรใช้โอกาสในการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานระหว่าง ประเทศอื่น ๆ เพื่อติดตามจำนวนตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้นซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการบรรลุเป้าหมายที่สัมพันธ์กัน

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

5.1.1 ความสำคัญของการศึกษา

จากเอกสารวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (The 2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งเป็นแผนแม่บทของโลกสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งขัดความยากจนในทุกมิติและทุกรูปแบบ มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals—SDGs) เป็นกรอบกำหนดทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกในอีก 15 ปี ข้างหน้า (พ.ศ. 2559 - 2573) โดยครอบคลุม 3 เสาหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงความเชื่อมโยงระหว่างมิติต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย 169 เป้าประสงค์ ประเทศไทยในฐานะสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ได้รับหลักการของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทประเทศไทย และมีการมอบหมายให้มีหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้ง 17 เป้าหมาย ทั้งนี้ ในส่วนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบในเป้าหมายที่ 2 ที่มุ่งเน้นการขัดความทิวท้อง บรรลุความมั่นคงอาหาร ยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน

ดังนั้น การศึกษาวิเคราะห์เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals—SDGs) ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals—SDGs) เป้าประสงค์และตัวชี้วัด และสถานการณ์ขับเคลื่อนของประเทศไทยในเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร ซึ่งไม่เพียงเฉพาะเป้าหมายที่ 2 ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับผิดชอบหลักเท่านั้น โดยมุ่งหวังให้ผลการศึกษารังนี้ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะนโยบายขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals—SDGs) อันจะนำมาใช้เกิดประโยชน์ สนับสนุนทิศทางการพัฒนาการเกษตรตามกระแสโลกในบริบทของประเทศไทยได้ ซึ่งเป็นภารกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่จะต้องขับเคลื่อนต่อไป และเตรียมการรองรับในเชิงนโยบาย เพื่อช่วยให้ประเทศไทยพัฒนาความพร้อมในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ ตามที่องค์การสหประชาชาติกำหนดไว้ภายในปี 2573

5.1.2 ผลการศึกษา

(1) การขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทยให้บรรลุเป้าหมาย SDG

จากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมาย มีเป้าหมายที่บناบทrough เกษตรและสหกรณ์ ต้องร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรสนับสนุนให้บรรลุเป้าหมาย 8 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 2 (เป้าหมายหลัก) ยุติความทิวท้อง บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมการทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน เป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคน และมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 7 สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการบริโภค

และผลิตที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง พื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อายุยั่งยืน ต่อสู้การกล่าวศาสนาเป็นทะเลราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและพื้นที่สภาพภูมิภาคใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

ซึ่งผลการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร ของประเทศไทย ในช่วง ปี 2560-2562 ที่ผ่านมา เป้าหมายที่ 1 เป็นเป้าหมายที่ประเทศไทยอยู่ในเกณฑ์ที่บรรลุแล้ว และสำหรับเป้าหมายอื่น ๆ สามารถเชื่อมโยงให้เห็นถึงทางการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทยในระยะต่อไป ในความสัมพันธ์กับข้อมูลสถานการณ์ตัวชี้วัดที่วิกฤต พบร่วม

(1.1) ภายใต้เป้าหมายระดับท้าทายที่สำคัญ จากตัวชี้วัดที่วิกฤต ได้แก่

เป้าหมายที่ 2 การจัดความชีวิตระหว่างพืช ที่มีตัวชี้วัดเกี่ยวกับสัดส่วนหรือร้อยละของพื้นที่เกษตรที่มีการทำเกษตรแบบยั่งยืน โดยสะท้อนข้อมูลที่รายงานสหประชาชาติและ FAO ติดตามดัชนีการจัดการในโตรเจนอย่างยั่งยืน (Sustainable Nitrogen Management Index) พบร่วมประเทศไทยยังมีการใช้น้ำปุ๋ยเคมีมากเกินจำเป็นและการใช้น้ำไม่ได้นำไปสู่การเพิ่มผลผลิตเท่าที่ควร ดังนั้น จึงยังคงต้องเนื่องนโยบายการส่งเสริมการเกษตรกรรมที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 6 น้ำสะอาดและสุขาภิบาล มีตัวชี้วัดเกี่ยวกับสัดส่วนน้ำเสียที่ได้รับการบำบัด มีเพียงร้อยละ 12.1 ของน้ำเสียทั้งหมดที่ได้รับการบำบัด จึงควรต้องทราบถึงกิจกรรมทางการเกษตรที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ

เป้าหมายที่ 7 พลังงานสะอาดและ潔净 ได้ มีตัวชี้วัดเกี่ยวกับส่วนแบ่งพลังงานทดแทนในการบริโภค พลังงานขั้นสุดท้ายทั้งหมด พบร่วมอัตราการปล่อยก๊าซcarbon dioxide จากการใช้เชื้อเพลิงและพลังงาน ดังนั้น จึงควรปรับเปลี่ยนสัดส่วนให้มีการใช้พลังงานหมุนเวียนซึ่งเป็นพลังงานสะอาดจากธรรมชาติ รวมทั้งพลังงานชีวมวล จำกัดสุดเหลือใช้จากการเกษตรให้มากขึ้น

เป้าหมายที่ 12 การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน มีตัวชี้วัดเกี่ยวกับ Nitrogen Production Footprint สะท้อนเรื่องการจัดการสารเคมีและของเสียทุกชนิดตลอดจนชีวิตของสิ่งเหล่านั้นด้วยวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศที่ตกลงกันแล้ว และลดการปลดปล่อยสิ่งเหล่านั้นออกสู่อากาศ น้ำ และดิน อย่างมีนัยสำคัญ เพื่อจะลดผลกระทบทางลบต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด นั่นคือต้องทราบนักในความสำคัญที่ต้องส่งเสริมนโยบายการทำการเกษตรกรรมแบบยั่งยืนต่อไป

เป้าหมายที่ 15 ระบบนิเวศบนพื้นดิน มีตัวชี้วัดเกี่ยวกับ Red list index of species survival พบร่วมประเทศไทย สะท้อนว่าความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทยถูกคุกคาม มีพืช สัตว์ หอย ฯลฯ ที่มีสถานะใกล้สูญพันธุ์เพิ่มขึ้น มาตรการทางการอนุรักษ์ การควบคุม การป้องกัน และการส่งเสริมสนับสนุนการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนที่ควบคู่กับการอนุรักษ์ ต้องให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทร่วมกันอย่างสมดุลได้อย่างไร

(1.2) ภายใต้เป้าหมายระดับท้าทายที่สูง จากตัวชี้วัดที่วิกฤต ได้แก่

เป้าหมายที่ 13 การดำเนินการเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องและมีสถานการณ์ที่วิกฤติ คือการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์จากการใช้พลังงาน และจำนวนประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งข้อมูลประเทศไทยพบว่า 1) การปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์จากการใช้พลังงานต่อหัวประชากร สูงเป็นอันดับที่ 3 ของประเทศในอาเซียน รองจากบรูไน และมาเลเซีย และ 2) จำนวนประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คิดเป็น 929.3 รายต่อประชากร 1 แสนคน สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องทำงานอีกมากในเรื่องของการลดก๊าซเรือนกระจก (Mitigation) และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Adaptation)

เป้าหมายที่ 14 การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องและมีสถานการณ์ที่วิกฤติ คือร้อยละของปลาและสัตว์ทะเลที่ถูกจับเกินพอดี ซึ่งสะท้อนสถานการณ์ว่าประเทศไทยมีการจับปลาด้วยอวนลากและการจับปลาที่มากเกินไปในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ดังนั้น การควบคุมการทำประมงผิดกฎหมายและการทำประมงอย่างยั่งยืน จึงยังคงต้องเป็นนโยบายสำคัญที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการต่อเนื่องต่อไป

กล่าวได้ว่าทิศทางการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทยในระยะต่อไปในความสัมพันธ์กับข้อมูลสถานการณ์ตัวชี้วัดที่วิกฤตดังกล่าวข้างต้นนี้ เป็นไปในทิศทางที่มีจุดเน้นสำคัญกับการขับเคลื่อนแผนแม่บทเกษตรและแผนแม่บทการเติบโตอย่างยั่งยืน ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

(2) ความพร้อมของประเทศไทยในการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรประเทศไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน SDG

ความพร้อมของประเทศไทยในการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรประเทศไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน SDG โดยพิจารณาจากความพร้อมในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านข้อมูล ด้านองค์ความรู้ ด้านกลไกและแนวทางดำเนินงาน และด้านกฎหมาย จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีความพร้อมด้านข้อมูล เนื่องด้วยระดับภาพรวมนั้นมีหน่วยงานรับผิดชอบทั้งในระดับกระทรวงและหน่วยงานสนับสนุน ความพร้อมที่รองลงมาจะเป็นด้านความรู้ และกลไกแนวทางการดำเนินงานนโยบายที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากหลายประเด็นเป็นประเด็นการดำเนินงานพัฒนาภายในประเทศที่ทำอยู่แล้ว ทำให้มีประสบการณ์ ความรู้ในการดำเนินงาน และมีต้นแบบในพื้นที่ในการขับเคลื่อน แต่ในส่วนความพร้อมที่น้อยที่สุดจะเป็นด้านกฎหมายที่จะมาบังคับใช้ ให้อิสระในการดำเนินงาน หรือสนับสนุนการขับเคลื่อน เข้าใจว่าสาเหตุที่ยังไม่พร้อมเนื่องจากกฎหมายมีความ слับซับซ้อน มีผลกระทบเชื่อมโยง มีลักษณะที่เฉพาะทาง ซึ่งส่งผลต่อเวลาในการศึกษาผลกระทบ และต้องใช้เวลาในการศึกษาค่อนข้างมากพอสมควร อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการรับรู้รายงานผลกระทบขับเคลื่อนในกลไกที่เกี่ยวข้องกับ SDG ทั้งในระดับกระทรวงและระดับประเทศ ทำให้พบว่าการขับเคลื่อนที่จะบรรลุเป้าหมายได้นั้นประเทศไทยต้องมีความพร้อมครอบทุกด้าน หากแต่ข้อเท็จจริง จะเห็นว่าในแต่ละเป้าหมาย บังคับขาดแคลงงานขับเคลื่อนในลักษณะบูรณาการจากทุกภาคส่วน บังคับมีความรู้ความเข้าใจบางส่วนเกี่ยวกับนิยามความหมายของ

เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดภายใต้เป้าหมายนี้ ๆ ที่ไม่ครบถ้วนและตัวแปรไม่สอดคล้องกับประเทศไทย รวมทั้งไม่มีความรู้ในเทคนิคหรือการจัดเก็บข้อมูลสถิติของตัวชี้วัดอย่างชัดเจน

(3) ข้อเสนอแนะนโยบายขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรประเทศไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

เพื่อใช้ในการพัฒนาให้เกิดความพร้อมในการพัฒนาขับเคลื่อนฯ ที่จะทำให้บรรลุตามเป้าหมายของ SDGs ดังนี้

1) การจัดทำแผนงานขับเคลื่อนในลักษณะบูรณาการจากทุกภาคส่วน อาจไม่จำเป็นต้องริเริ่มโครงการใหม่เพิ่มเติมจากที่ดำเนินการอยู่ แต่อาจจำเป็นต้องมีการประเมินและปรับกระบวนการให้เกิดความสอดคล้องกับ SDGs ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน ดำเนินการในหลายมิติพร้อม ๆ กัน ในลักษณะการพัฒนาแบบบูรณาการ จะทำแบบแยกส่วนจากกันไม่ได้

2) การจัดการกับความท้าทายด้านความพร้อมในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านข้อมูล ด้านองค์ความรู้ ด้านกลไกและแนวทางดำเนินงาน และด้านกฎหมาย ในภาพรวมเพื่อการพัฒนาของขับเคลื่อนฯ ได้แก่

2.1) ความจำเป็นต้องมีหน่วยงานกลางทางวิชาการของแต่ละเป้าหมายที่เกี่ยวข้องการพัฒนาการเกษตร ที่ต้องรวมແลงงข้อมูลเพื่อทำให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลในการดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรระหว่างเป้าหมายที่เกี่ยวข้องไปทั้งในข้อมูลภาครัฐระดับประเทศ และข้อมูลในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น

2.2) ควรมีการรณรงค์ให้หน่วยงานเข้าใจ ตื่นตัว หรือปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงาน ของภาครัฐให้พร้อมต่อการขับเคลื่อนงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เพื่อสนับสนุนให้เกิดการบรรลุตามแผนของเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน นำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมาเป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติราชการประจำปี เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณ โดยแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับการดำเนินการตั้งแต่ล่าสุด

2.3) ควรมีการกำหนดโครงสร้างของข้อมูลสถิติที่ใช้ใน SDGs ที่เกี่ยวข้องการพัฒนาการเกษตรทั้งหมดแบบบูรณาการร่วมกัน พัฒนา metadata ของประเทศไทย และจำแนกข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ ผลลัพธ์ที่แตกต่าง ศึกษารายละเอียดลงลึกรายเป้าประสงค์ เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาของเขตและมีความพร้อมในการดำเนินการ ซึ่งจะมีผลต่อความเข้าใจในการจัดเก็บข้อมูลของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ส่งผลให้คุณภาพของข้อมูล ให้เป็นไปตามบริบทสากล และสร้างผลกระทบในภาพรวมของ SDGs ในระดับประเทศ

2.4) ควรมีศึกษารายละเอียดการกำหนดคำจำกัดความ ความหมาย ของศัพท์ทางเทคนิค นิยามต่าง ๆ ให้สอดคล้องกันในระหว่างประเด็นทางกฎหมาย และผลกระทบจากขอบเขตอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน เพื่อให้องค์ความรู้ที่ใช้ในการกำหนดขอบเขตการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.5) เร่งการพัฒนาให้เกิดกลไกในการการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานในระดับต่าง ๆ ทุกภาคส่วน หั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาการ โดยจำเป็นต้องศึกษาถึงแนวทางหรือกลไกในระดับโลก เพื่อนำมาพัฒนาแนวทางกลไกของประเทศไทยเพิ่มเติม

2.6) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรใช้อุปกรณ์ในการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานระหว่างประเทศอื่น ๆ เพื่อติดตามจำนวนตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้นซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการบรรลุเป้าหมายที่สัมพันธ์กัน

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ในระดับประเทศ การทบทวนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ในช่วงระยะเวลา 5 ปี ในระยะต่อไป ควรมีการปรับปรุงตัวชี้วัดของแผนแม่บทฯ ให้มีความสอดคล้องหรือตรงกับตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยังยืน ซึ่งจะส่งผลให้หน่วยงานต่าง ๆ รวมถึง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะสามารถถ่ายระดับตัวชี้วัดลงมาแผนระดับ 3 ได้แก่ แผนปฏิบัติราชการของหน่วยงาน หรือแผนพัฒนาด้านต่าง ๆ มีการขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน และนำไปสู่การสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยังยืนได้ชัดเจนมากขึ้น ตลอดจนแต่ละเป้าหมายควรมีหน่วยงานทางวิชาการระดับประเทศ ทำหน้าที่เป็นหน่วยจัดการข้อมูลขั้นสุดท้าย (Data Clearing House) ทำหน้าที่พัฒนาแนวทางการเก็บข้อมูล รวบรวมและพานข้อมูลที่ได้รับจากหน่วยงานต่าง ๆ ให้กลายเป็นตัวชี้วัดขั้นสุดท้ายที่ใช้ในการติดตามความก้าวหน้าของ SDGs

5.2.2 รัฐบาลจะต้องมีกลไกหรือติกาที่ใช้ในการตัดสินเรื่องค่าเป้าหมายของตัวชี้วัดแต่ละตัวให้สอดคล้องกับ SDGs และเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย กลไกและติกาดังกล่าวต้องมีลักษณะที่เปิดให้ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดนั้นได้มีส่วนร่วมกับการกำหนดค่าเป้าหมาย (Multi-stakeholder platform) และมีกลไกในการตัดสินที่นำไปสู่การบังคับใช้ให้หน่วยงานของภาครัฐนำไปปฏิบัติต่อไปได้ ไม่ควรให้หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้กำหนดแต่ฝ่ายเดียว

5.2.3 จากผลการศึกษาข้อเสนอแนะนโยบาย แสดงให้เห็นว่าการขับเคลื่อนฯ ควรมีผลสำเร็จจากประเด็นเชิงโครงสร้าง กลไก รูปแบบการบริหารจัดการของหน่วยงาน แม้ว่า ประเทศไทยมีมาตรการของรัฐแผนงานนโยบายที่ดำเนินการมากมายภายในประเทศ อย่างไรก็ตามมาตรการของรัฐที่นำมาใช้ควรขยายผลศึกษาเชิงลึกต่อในประเด็นผลที่เกิดขึ้นในเชิงลบด้วย เพื่อประกอบในการพิจารณาที่จะทำให้เห็นข้อจำกัดของมาตรการที่ใช้โดยโครงการของรัฐที่ทำแล้วกับประเมินผลแล้วจะต่างกัน

5.2.4 ควรมีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาวิจัย เพื่อให้เข้าใจสภาพปัญหาและสาเหตุให้ชัดเจนมากขึ้น พร้อมทั้งลงทุนในปัจจัยที่สำคัญต่อการบรรลุเป้าประสงค์/ตัวชี้วัดเหล่านี้ รวมถึงอาจพิจารณาแก้ไขกฎหมายหรือปรับโครงสร้างองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การบรรลุเป้าประสงค์/ตัวชี้วัด มีประสิทธิภาพมากขึ้น บางเป้าประสงค์/ตัวชี้วัด ที่ต้องการวิจัยพัฒนาเชิงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมก็ควรจะต้องเริ่มดำเนินการ

5.2.5 ควรมุ่งดำเนินการเพื่อให้สถานะ ในภาพรวมของเป้าประสงค์นั้น ๆ พัฒนาไปในระดับที่ดีขึ้น ยังยืนขึ้น หากพูดถึงกลุ่มเป้าหมายหรือพื้นที่เป้าหมายก็คือ มุ่งที่กลุ่มเป้าหมาย/ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยหรือ

พื้นที่เป้าหมายที่มีผลกระแทบสูงก่อน กล่าวได้ว่าในภาคเกษตรนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต้องขับเคลื่อนฯ โดยมุ่งเน้นที่เกษตรกร เป็นลำดับความสำคัญแรกก่อน

บรรณานุกรม

กมลินทร์ พนิจกุวดล และคณะ (2559) รายงานวิจัยเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ภายใต้โครงการพัฒนาภูมายາกในเพื่อรับการทำงานด้านประชาคมอาเซียน : สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (ITD))

กระทรวงการต่างประเทศ.(2560).รายงานการทบทวนการดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ.2030 ระดับชาติ โดยสมัครใจของไทย พ.ศ.2560-2562 [ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก:/www.parliament.go.th/(วันที่สืบค้นข้อมูล 7 มีนาคม 2563).

กระบวนการวิเคราะห์ SWOT [ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก:/www.planmsc.com/(วันที่สืบค้นข้อมูล 2 มีนาคม 2563)

ชล บุญนาค และคณะ(2561). โครงการประสานงานการวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs).กรุงเทพฯ:สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย

ประพันธ์ศิริ สุสารัจ (2551) การคิดวิเคราะห์เชิงหลักการ[ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก:/www.psru.ac.th/ (วันที่สืบค้นข้อมูล 2 มีนาคม 2563)

ศยานล เจริญรัตน์ และรศมี เอกศิริ สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2561) รายงานการศึกษาโครงการระบบอาหารกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตผู้ผลิตสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในวิถีชีวิตแบบไทย สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

สยาม อรุณศรีมรกต และยงยุทธ วัชรดุล (2559) บทความเรื่องเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ประการ ของสหประชาชาติเพื่อโลกอนาคต (UN Sustainable Development Goals: 17 aspects for future world) วารสารวิจัยสหวิทยาการไทย ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙

สุวิทย์ มูลคำ (2553). การออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดขั้นสูง[ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก:/www.krukird.com/(วันที่สืบค้นข้อมูล 2 มีนาคม 2563).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2546).การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทประเทศไทย.เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2546.กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2560).รายงานการประชุมคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 1/2560 เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2560.กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2561).รายงานการประชุมคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 1/2561 เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2561.กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานเลขานุการสภาพัฒนราษฎร.(2561).วาระการพัฒนาที่ยั่งยืนกับการขับเคลื่อนของประเทศไทย [ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก:/www.parliament.go.th/(วันที่สืบค้นข้อมูล 2 มีนาคม 2563).

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2562).รายงานการประชุมคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2562 กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2562) แผนยุทธศาสตร์ชาติ[ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:www.nscr.nesdb.go.th/(วันที่สืบค้นข้อมูล 6 มีนาคม 2563)

Food and Agricultural Organization (FAO). (2006) “Food Security” in Policy Brief Issue 2 January 2006 [Online] เข้าถึงได้จาก:www.fao.org/ (วันที่สืบค้นข้อมูล 2 มีนาคม 2563)

Food and Agriculture Organization of the United Nations. (2020). Food and Agriculture in the 2030 Agenda for Sustainable Development, FAO [Online] เข้าถึงได้จาก :www.fao.org/ (วันที่สืบค้นข้อมูล 20 มีนาคม 2563)

IUCN/UNEP/WWP (1991) Caring for the Earth. A Strategy for Sustainable Living IUCN/UNEP/WWF, Gland, Switzerland [Online] เข้าถึงได้จาก :www.IUCN.org/ (วันที่สืบค้นข้อมูล 2 มีนาคม 2563)

Sustainable Development Solutions Network and Bertelsmann Stiftung. (2017-2019) SDG Index and Dashboards Report 2017, 2018, 2019 [Online] เข้าถึงได้จาก :www.sdgindex.org/ (วันที่สืบค้นข้อมูล 21 มีนาคม 2563)